

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
459

Subotica, 13. siječnja 2012. Cijena 50 dinara

JOSIPOVIĆ I BAČIĆ
O BUNJEVAČKOM PITANJU

PRELO U
POKLADNO VRIJEME

NACIONALNA MIROVINA
I NACIONALNE MANJINE

ZBORNICI U
VOJVOĐANSKIH HRVATA

INTERVJU
ANTUN BAŠIĆ

NOVA VLADA RH
PRED VELIKIM
IZAZOVIMA

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

Tel: 021 488 4400 / 488 4401

www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

SGINTERNET

brz

moćan

stabilan

jeftin

prvi u gradu

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORĐEV PUT 2 TEL: 024 555-465

JÖVÖ

VODA POWER

ENERGIA

WATER

BUDUĆNOST

VÍZ FUTURE

ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Obvezatno pitanje

»**N**i na koji način nije sporno da ukoliko se neki Bunjevac u Vojvodini osjeća isključivo Bunjevcem, a ne i Hrvatom, onda se ima puno pravo izjasniti kao takav. Problem je u tomu što ovdašnje vlasti pružaju punu potporu tom projektu, dok istodobno uskraćuju ista takva prava Bunjevcima koji se osjećaju Hrvatima, u koje i ja spadam«, ponovio je, po tko zna koji put, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Slaven Bačić, odgovarajući novinaru novosadskog »Dnevnika« na skoro pa obvezatno pitanje u intervjuima predstavnika hrvatskih institucija u Srbiji. Bačić je svoju tvrdnju obrazložio primjerom iz školstva gdje »u više subotičkih osnovnih škola prosvjetne vlasti favoriziraju predmet bunjevački govor s elementima nacionalne kulture, a unatoč zahtjevima Hrvatskoga nacionalnog vijeća, ravnatelji istih škola ni ne nude učenicima mogućnost slušanja predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture«. Bačić je kazao i kako Hrvatska s različitim uspjehom posreduje u rješavanju problematike ostvarivanja i zaštite proklamiranih prava Hrvata u Srbiji, te da znatnije pomake treba očekivati tek nakon ulaska Hrvatske u Europsku Uniju 2013., kada bi Hrvatska, poput Rumunjske u slučaju Vlaha, mogla pružiti odgovarajuću zaštitu od politikantskog izvrtanja činjenica. Na pitanje pak smatra li realnim ublažavanje odnosa između predstavnika ovdašnjih bunjevačkih i hrvatskih institucija, Bačić je odgovorio kako je to »teško očekivati budući da proces institucionalnog formiranja samosvojne bunjevačke etničke skupine u Srbiji vode konzervativne srpske političke i kulturne elite, a sâm se projekt temelji na antihrvatstvu«.

Na slična pitanja predsjednik Hrvatske Ivo Josipović je za isti list odgovorio ponešto drugačije. »Mi smo zadovoljni napretkom koji je ostvaren u obostranoj zaštiti naših manjina«, kazao je Josipović, a glede »bunjevačkog pitanja« rekao je – »mi se želimo aktivnije uključiti u kontakt među zajednicama, pokušati stvoriti pozitivniju komunikaciju, pa se možda na kraju ispostavi da razlike i nisu tako velike, ako ih uopće i ima«. U tom smislu pozvao je i hrvatsku zajednicu da djeluje integrativno. Reagiranje predsjednika HNV-a na ovu poruku pročitajte u tjedniku, a razrješenje ove rašomonijade, čini mi se, nije na vidiku.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Reagiranje predsjednika HNV-a Slavena Bačića na dio intervjua Ive Josipovića novosadskom Dnevniku

ISHODIŠTE BUNJEVAČKOGA PITANJA.....7

TEMA

Nacionalna mirovina i nacionalne manjine

ZATVORENI KRUG ODABRA-NIH.....11

Prela u pokladno vrijeme

POTVRDA ZAJEDNIŠTVA....14-15

INTERVJU

Antun Bačić, najuspješniji gospodarstvenik sjevernobačke regije za 2011. godinu

CIJELI RADNI VIJEK U GRAFIČ-KOJ STRUČI.....12-13

SUBOTICA

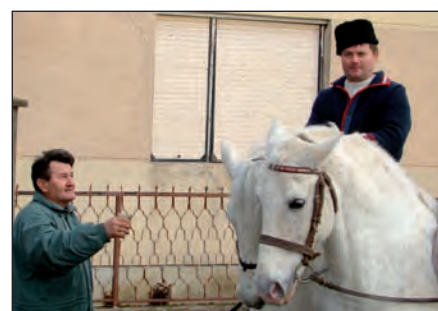
Subotički samostalni sindikat u 2011. godini

RJEŠENJE SU SUSTAVNE PROMJE-NE.....18-19

DOPISNICI

Božićno jahanje u Dopsinu

REKORDAN BROJ SUDIONI-KA.....26-27

Anita Đipanov, pobjednica natječaja za najljepšu pjesmu pisanu šokačkim dijalektom

KULTURA I TRADICIJA NEĆE SE ZABORAVITI.....29

KULTURA

U Subotici održani »Razgovori« u organizaciji Pučke kasine 1878.

PROBLEMI O KOJIMA SE »SLABO GOVORI«.....32-33

SPORT

Stipan Vert, trener dizača utega u KDT »Spartak« iz Subotice

ČETRDESET GODINA USPJEŠNO-GA TRENEFSKOG RADA.....49

PREDSJEDNIK REPUBLIKE HRVATSKE IVO JOSIPOVIĆ O »BUNJEVAČKOM PITANJU« ZA »DNEVNIK«

Hrvatska zajednica bi trebala djelovati integrativno

U intervjuu za novogodišnje izdanje novosadskog Dnevnika predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović je ponovio kako je »Hrvatskoj izuzetno i vrlo iskreno stalo da Srbija bude stabilna, razvija se i što prije postane integralni dio institucija Europske Unije« te je istaknuo da će Hrvatska nedvosmisleno poduprijeti svoje susjede na njihovom putu u EU. Među ostalim pitanjima, predsjedniku Josipoviću je postavljeno i pitanje položaja Hrvata u Srbiji i odnosu službenog

Zagreba spram tzv. bunjevačkog pitanja. Na pitanje novinara da »iako su načinski pozitivni pomaci u vezi sa Sporazumom Srbije i Hrvatske o međusobnoj zaštiti manjina, vojvodanski Hrvati cijene da ima dosta prostora za poboljšanje njihovog statusa. Uz to, Hrvati u Vojvodini očekuju i konkretniji odnos matice kada je riječ o tzv. bunjevačkom pitanju. Hoće li se i na koji način službeni Zagreb angažirati po tom pitanju?« predsjednik Ivo Josipović je odgovorio:

»Mi smo zadovoljni napret-

kom koji je ostvaren u obostranoj zaštiti naših manjina. Predsjednik Tadić i ja svaki svoj susret iskoristimo i da se obratimo pripadnicima bilo srpske manjine u Hrvatskoj, bilo hrvatske u Srbiji jer je to iznimno važno, i za njihov osjećaj sigurnosti i prihvaćanja, i za promicanje prava manjina uopće. Prostora za poboljšanje uvijek ima, mi smo intervenirali i izravno u vezi niza pitanja, poput udžbenika za djecu koja pohađaju hrvatsku nastavu, ali tih tekućih stvari ima dosta. Što se tiče bunjevačkog pitanja, nije Zagreb pozvan da bilo kome određuje kako će se osjećati ili izjašnjavati. Pitanje identiteta osobno je pitanje i temeljno ljudsko pravo. Međutim, želimo se aktivnije uključiti

u kontakt među zajednicama, pokušati stvoriti neku pozitivnu komunikaciju, pa se možda na kraju ispostavi da razlike i nisu tako velike, ako ih uopće i ima. Upravo bi i hrvatska zajednica u Srbiji trebala nastojati djelovati integrativno, otvoriti komunikaciju s onima koji se osjećaju Bunjevcima, a ne ih tjerati od sebe«.

SAVEZ BAČKIH BUNJEVACA POZDRAVLJA STAVOVE IVE JOSIPOVIĆA

Dijalog izostaje zbog nerazumnog stava pojedinaca u hrvatskoj zajednici

Savez bačkih Bunjevaca pozdravlja iznijete stavove predsjednika Republike Hrvatske i vjeruje da će »čelnici hrvatske zajednice u Srbiji, a osobito čelnici pojedinih hrvatskih stranaka i institucija, konačno shvatiti da svatko ima pravo na vlastito izjašnjavanje i da je bunjevačka nacionalna zajednica u Srbiji autohtona nacionalna manjina sa svim pravima koja imaju i druge nacionalne manjine po Ustavu i zakonima«, kaže se u priopćenju te stranke koje je potpisao predsjednik *Mirko Bajić*.

»Savez bačkih Bunjevaca odavno ukazuje na potrebu za dijalogom i komunikacijom na principima međusobnog uvažavanja i poštivanja prava. Takav dijalog izostajao je zbog nerazumnog stava pojedinaca u hrvatskoj zajednici u Subotici, koji je po našem mišljenju motiviran osobnim interesima i nanosio je najviše štete upravo samoj hrvatskoj zajednici u Srbiji, jer se sve svodilo na pokušaje da se Bunjevci prikažu Hrvatima, umjesto da se zalažu za ostvarivanje prava hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji.

Nakon ovakvog stava predsjednika Republike Hrvatske dr. Ive Josipovića, očekujemo da će hrvatska zajednica u Srbiji imati snage ubuduće, u svojim redovima, promovirati ljude kojima dijalog i poštivanje prava pripadnika bunjevačke nacionalne zajednice nije strana riječ«, zaključuje SBB.

DZH OSNOVAO OSMU OPĆINSKU ORGANIZACIJU

Stranačka mreža proširena do Indije

Demokratska zajednica Hrvata osnovala je 27. prosinca općinsku organizaciju u Indiji. To je osma općinska organizacija te stranke. Inicijativa je potekla od predsjednika općinske organizacije Demokratske zajednice Hrvata Novog Sada.

»Općina Indija ima nešto više od 50.000 stanovnika, a pripadnici hrvatske zajednice čine značajniju populaciju u srijemskim mjestima: Srijemska Mitrovica, Beška, Šid, Ruma, Stara Pazova i Pećinci. Formiranje DZH u Indiji, rezultat je sve upornijeg isticanja i sve češćeg i glasnijeg zalaganja njezinih predstavnika, u opravdanim zahtjevima da se predstavnicima hrvatske zajednice omogući i političko djelovanje u svim krajevima Vojvodine i Srbije. Demokratska zajednica Hrvata, ovim putem, poziva sve zainteresirane građane da se priključe inicijativi u afirmaciji programskih ciljeva i metoda u nastojanjima za ostvarivanje ljudskih i manjinskih prava u interesu države i društva«, kaže se u priopćenju stranke.

REAGIRANJE PREDSEDNIKA HNV-A SLAVENA BAČIĆA NA DIO INTERVJUA IVE JOSIPOVIĆA NOVOSADSKOM »DNEVNIKU«

Ishodište bunjevačkoga pitanja

Sa žaljenjem konstatiram kako je taj dio intervjua hrvatskoga predsjednika unio velike zabune među nama Bunjevcima koji se smatramo Hrvatima, budući da je ono radikalni otklon od svih dosadašnjih službenih stajališta dužnosnika Republike Hrvatske o bunjevačkom pitanju i to na štetu ovdašnjih Hrvata, kaže Slaven Bačić

Predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Slaven Bačić reagirao je na dio intervjua koji je novosadskome listu »Dnevnik« dao predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović. U reagiranju Bačić kaže sljedeće:

»Podražavam, naravno, većinu stajališta koje je hrvatski predsjednik iznio u intervjuu u novosadskome listu »Dnevnik« od 31. prosinca 2011. godine, osobito ona koja se odnose na Europsku Uniju. Kada je riječ o jednom novinarskom pitanju, koje se odnosi na tzv. bunjevačko pitanje, u kojemu je neizravno optužena ovdašnja hrvatska zajednica za neintegrativno djelovanje i tjeranje od sebe Bunjevaca nehrvata, moram istaknuti da je, ukoliko je novinar Miroslav Stajić točno prenio predsjednikove riječi, taj dio intervjua iskorišten kao odgovor na intervju koji sam istom listu dao 18. prosinca, u kojem se također govori i o bunjevačkom pitanju, o kojemu predsjednik najvjerojatnije nije bio obavješten od novinara Dnevnika.

No, naravno, ne dovodeći u pitanje pravo svakoga, pa i predsjednika Republike Hrvatske, da ima svoje mišljenje o bunjevačkom pitanju u Srbiji, uz naznaku da sam posve suglasan kako je pitanje identiteta »osob-

no pitanje i temeljno ljudsko pravo«, ipak moram ponoviti da je ishodište bunjevačkoga pitanja u snažnom i kontinuiranom državnom uplivu u identitetski prostor ovdašnjih Hrvata, da je ono rezidua bitno nenarodnog i, najmanje važno, antihrvatskoga režima Slobodana Miloševića te da ono, razriješeno po štetu Hrvata, uživa široku potporu desnih političkih snaga u Srbiji i konzervativne kulturne i znanstvene elite okupljenih, prije svega, oko Srpske akademije znanosti i umjetnosti i Matice srpske, koji i vode cijeli projekt, jer sama zajednica Bunjevaca nehrvata nema kapacitete za takva što, pa, među ostalim, Matica srpska i srpski lingvisti s Filozofskoga fakulteta u Novome Sadu trenutačno standardiziraju gramatiku i početnicu bunjevačkoga jezika, kao suprotstavljenoga hrvatskome jeziku, čime se naša ikavica otvoreno rashrvačuje. Ishodište bunjevačkoga pitanja u Republici Srbiji, dakle, nije toliko u nehrvatstvu, nego je, dapače, antihrvatstvo zaglavni kamen čitavoga projekta, kojime se dirigira izvan same zajednice Bunjevaca nehrvata. Da je tomu tako, potvrđuje i činjenica da je Beograd 2007. i 2011. pokušao »izvoz« bunjevačkog pitanja u Mađarsku, ali je inicijativu za formiranje posebne bunjevačke manjine mađarski parlament oba puta odbio golemom većinom glasova na temelju mišljenja Mađarske akademije znanosti.

Isto tako, bez obzira na određene pomake u ostvarivanju prava hrvatske zajednice u Srbiji, mi i dalje nemamo isti tretman unutar državnih tijela Republike Srbije kao pripadnici bunjevačke

zajednice, koja je medijski, politički, stručno i financijski favorizirana u odnosu na hrvatsku zajednicu (npr. u više osnovnih škola u Subotici u kojima se sluša fakultativni predmet bunjevački govor; ravnatelj škole ne žele ponuditi učenicima predmet hrvatski jezik, ili činjenica da srpska tijela standardiziraju bunjevački jezik, dok do danas nije tiskan niti jedan jedini udžbenik za nastavu na hrvatskom jeziku, pa je Hrvatsko nacionalno vijeće ove godine moralo izdvojiti gotovo 12.000 eura za nabavu udžbenika od Školske knjige).

Hrvatska zajednica u Vojvodini nikada nije zatvarala kanale komunikacije s Bunjevcima koji se ne osjećaju Hrvatima, ali to ne znači da ćemo se mi ikada odreći naše mjesne bunjevačke povijesti i kulturne tradicije, našega bunjevačkog – kao subetničkog hrvatskog – imena te materinske hrvatske ikavice, jer ih držimo integralnim dijelom našega hrvatskoga identiteta, što smo uvijek naglašavali i naglašavat ćemo, pa makar se to smatralo zatvaranjem komunikacije. Kada je riječ o prekidu komunikacije i destruktivnome djelovanju, upravo je situacija obratna, čemu su najbolji primjer neosnovane prošlogodišnje javne pritužbe Bunjevačkoga nacionalnog vijeća da HNV posjeduje posebne popise birača bunjevačke nacionalne manjine, koje su upućene i povjereniku za informacije od javnoga značaja, ili pak najnovije pritužbe Zaštitniku građana kako potpora grada Subotice organiziranju Festivala bunjevački pisama u organizaciji Hrvatske glazbene udruge ili Dužijance u organizaciji HKC Bunjevačko kolo, predstavlja

ugrožavanje »prava Bunjevcima na samobitnost, identitet i jezik« i da se podrškom ovim projektima krši ravnopravnost s drugim nacionalnim zajednicama u Subotici.

Zato sa žaljenjem konstatiram kako je taj dio intervjua hrvatskoga predsjednika unio velike zabune među nama Bunjevcima koji se smatramo Hrvatima, budući da je ono radikalni otklon od svih dosadašnjih službenih stajališta dužnosnika Republike Hrvatske o bunjevačkom pitanju i to na štetu ovdašnjih Hrvata, zbog čega su predstavnici bunjevačke zajednice, i to onaj dio koji su bili sudionici zločinačkog potihvata protiv Republike Hrvatske devedesetih godina XX. stoljeća, ne samo počeli likovati, već su pokrenuli i medijsku harangu protiv Hrvata u Vojvodini!

Zato se nadam da će potrebe i glas hrvatske zajednice u Vojvodini/Srbiji i zbiljski postati integralnim dijelom buduće hrvatske vanjske politike, poput srpskoga pitanja u Hrvatskoj koje je integralni dio vanjske politike Republike Srbije prema Republici Hrvatskoj, da će hrvatski dužnosnici ubuduće otvoreno govoriti o položaju Hrvata u Vojvodini i Srbiji u hrvatskim medijima, na isti način kako srpski dužnosnici govore o Srbima u Hrvatskoj u srbijanskim medijima, te smatram poželjnim da se najviši dužnosnici Republike Hrvatske ubuduće izravno konzultiraju s predstavnicima hrvatske manjinske zajednice u Srbiji u svezi stvarnoga stanja manjinskih prava Hrvata u Republici Srbiji, umjesto da to čine preko dužnosnika Republike Srbije i njima sklonim savjetnicima i političarima iz Republike Hrvatske.

NOVA VLADA RH PRED VELIKIM EKONOMSKIM IZAZOVIMA

Recesija pred vratima, štednja neminovna

Piše: Dušica Dulić

Vlada RH mora s prijedlogom proračuna poslati poruku može li Hrvatska uštedjeti, kako ne bi mijenjala kreditni rejting *
Novi ministri najavljuju reforme * U tijeku kampanja za referendum o ulasku RH u EU

Nedavno sastavljenu Vladu Hrvatske, na čelu sa *Zoranom Milanovićem*, na početku mandata zapalo je spašavanje kreditnoga rejtinga Hrvatske kako se, uz Mađarsku, ne bi izdvojila kao kandidat za recesiju. Naslijeđeno stanje, opterećeno ekonomskom krizom, velikim javnim dugom i velikom nezaposlenošću, nove dužnosnike baca u vatru odmah po imenovanju, a treba prelomiti i mjere precizirati u veoma kratkom roku. Naime, izaslanstva rejting agencija dolaze u Hrvatsku krajem siječnja i Vlada mora s prijedlogom proračuna poslati poruku može li Hrvatska uštedjeti, kako ne bi mijenjala kreditni rejting.

Guverner Hrvatske narodne banke *Željko Rohatinski* novoj Vladi poručuje kako mora smanjiti tekuće proračunske rashode u 2012. za čak 9 milijardi kuna, što bi, prema njegovu mišljenju, pokazalo da Vlada misli voditi odgovornu fiskalnu politiku. Ujedno je za loše ekonomsko stanje i loše prognoze optužio HDZ-ovu vlast koja još od 2009. nije donosila nužne mjere u fiskalnoj politici.

Zoran Milanović, deseti premijer neovisne Hrvatske, na početku svojega mandata je rekao kako se »mora štedjeti jer ovako dalje ne može«, no, da istodobno ne smije biti nikakvih bolnih rezova. On je za program njegove Vlade i njezina 22 člana u Hrvatskome saboru dobio povjerenje 89 zastupnika većine i zastupnika nacionalnih manjina, dok su uzdržani bili Hrvatski laburisti i Glavašev HDSSB, a protiv je bilo 28 zastupnika HDZ-a koji program nove Vlade smatraju popisom želja bez jasne vizije kako će se one ostvariti.

PRIORITETI NOVE VLADE

Hrvatska javnost upoznata je s činjenicom kako novi ministar financija *Slavko Linić*, za kraj siječnja treba izraditi novi državni proračun koji će se izravno odraziti na njihovu svakodnevnicu. Linić je otvoreno izjavio kako smatra da je Hrvatska ugrožena, i da je, uz susjednu Mađarsku, kandidat za recesiju. Prema njegovu mišljenju brzo se mora srezati potrošnja, uravnotežiti

javne financije i mijenjati Zakon o radu. »Novim proračunom želimo održati kreditni rejting i osigurati niže kamatne stope i povoljnije rokove za povrat kredita. Socijalno ugroženim građanima Vlada namjerava pomoći kroz rasterećenje najnižih plaća, tako što se više neće oporezivati plaće od 3000 kuna. Mirovine se neće dirati jer imamo siromašne umirovljenike, njih gotovo 70 posto nije u stanju od mirovina pokriti svoje mjesečne potrebe«,

kaže Linić. Proračun za 2012. godinu će se, prema najavama, pred Hrvatskim saborom naći u veljači.

Premijer Milanović je krajem prošle godine rekao kako su porez na imovinu, izmjena PDV-a i objava Registra branitelja tri stavke koje Vlada svakako namjerava provesti. On je u javnost izašao i s inicijativom o gradnji autoceste do Dubrovnika preko BiH, što se uglavnom pozdravlja u BiH, ali neki tamošnji pojedinci smatraju kako bi ta autocesta bila besmislena za BiH ukoliko bi se završavala u Dubrovniku, odnosno, da bi to trebalo biti rješenje za jadranskojonojsku autocestu koja bi trebala proći kroz Popovo polje i povezati Hercegovinu.

Koliko pozicija vlasti mijenja postupke i navike potvrđuje i činjenica da su, iako po osobnim izjavama deklarirani kao nevjernici, božićnoj misi u Zagrebačkoj katedrali nazočili i predsjednik i premijer i predsjednik Sabora, što je Glas koncila ocijenio kao vrlo važnom činjenicom, budući da je SDP stranka nastavljačica Saveza komunista Hrvatske. Milanovićeva Vlada mijenja i sam način rada ove institucije i njezinih uposlenika. Naime, dok je za vrijeme Vlade *Jadranke Kosor* Vladinim uposlenicima bio blokiran pristup Facebooku, nova Vlada je čak i otvorila svoje stranice na ovoj društvenoj mreži, kao i na Twitteru, Youtubeu i Flickru na kojima građani mogu iznositi svoje prijedloge i kritike te pronalaziti vijesti i izjave premijera.

REFORME U NAJAVI

Novopostavljeni ministri su uglavnom u fazi analize zate-

Predsjednik nove Vlade RH je *Zoran Milanović*, čelnik SDP-a, a prvi potpredsjednik Vlade je čelnik HNS-a *Radimir Čačić*, koji će obnašati i dužnost ministra gospodarstva. SDP ima troje potpredsjednika Vlade – *Milanku Opačić*, koja je i ministrica socijalne politike i mladih, *Branka Grčića*, koji će voditi i ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, te *Nevena Mimicu* kao potpredsjednika vlade za unutarnju, vanjsku i europsku politiku. Vesna Pusić (HNS) dobila je povjerenje Sabora kao ministrica vanjskih i europskih poslova, ministar unutarnjih poslova je *Ranko Ostojić* (SDP), zdravlja *Rajko Ostojić* (SDP), financija *Slavko Linić* (SDP), obrane *Ante Kotromanović* (SDP), pravosuđa *Orsat Miljenić* (nestranački), uprave *Arsen Bauk* (SDP), poduzetništva i obrta *Gordan Maras* (SDP). Ministar rada i mirovinskog sustava postao je *Mirando Mrsić* (SDP), pomorstva, prometa i infrastrukture *Zlatko Komadina* (SDP), poljoprivrede *Tihomir Jakovina* (SDP), turizma *Veljko Ostojić* (IDS), kulture *Andrea Zlatar* (HNS), zaštite okoliša i prirode *Mirela Holy* (SDP), graditeljstva i prostornog uređenja *Ivan Vrdoljak* (HNS), branitelja *Predrag Matić* (nestranački) te znatnosti, obrazovanja i sporta *Željko Jovanović* (SDP).

Predsjednik i članovi nove hrvatske Vlade

13. siječnja 2012.

čenog stanja, te najave reformi koje planiraju provesti za svojega mandata. Prema najavama, novi školski predmet za učenike 7. i 8. razreda osnovnih škola u Hrvatskoj mogao bi biti građanski i zdravstveni (spolni) odgoj, kao alternativni predmet vjeronauku. Zatim se planira uvođenje informatike od 1. razreda osnovne škole, a najavljeno je i ukidanje zaključivanja ocjena na polugodištu. Ministar turizma *Veljko Ostojić* je najavio snižavanja PDV-a hotelima, restoranima, a možda i turističkim agencijama, s tim da će Vlada od strukovnih udruga tražiti potpisivanje sporazuma kojim će se turističke tvrtke i restorani obvezati na snižavanje svojih cijena i očuvanje radnih mjesta. U Hrvatskoj se u skoroj budućnosti ne mogu očekivati niže cestarine, a odbačena je i mogućnost uvođenja vinjeta jer bi tada posao izgubilo 900 ljudi koji rade na naplatnim kućicama. Nova vlast u Hrvatskoj će, prema najavama, konačno objaviti Registar branitelja. »Pravi branitelji se nemaju čega bojati, a prema lažnima ćemo biti blagonakloni – ukinut ćemo im povlastice«, poručuje ministar branitelja *Predrag Fred Matić*. Ministarstvu kulture na čelu s *Andreom Zlatar Violić* predstoji rad na novim zakonima o Hrvatskoj radioteleviziji, krovnom Zakonu o medijima, te Zakonu o Hini. Ministrica Zlatar smatra da je vidljiv pad profesionalnih standarda, osobito u informativnom programu HTV-a i da su brojni profesionalci namjerno stavljani na stranu ili su sami otišli s HTV-a.

DO REFERENDUMA JOŠ MALO

U Hrvatskoj je u jeku kampanja za referendum o ulasku Hrvatske u EU zakazan za 22. siječnja. Na televizijama se emitiraju kratke poruke predsjednika *Ive Josipovića*, premijera *Zorana Milanovića*, 5 ministara nove Vlade, te Jadranke Kosor, čije je pojavljivanje nastavak motivacijske kampanje za referendum. TV emisije su posvećene

I novoj vlasti »Hristos se rodi«

Poslije 8 godina koalicijske suradnje, nitko se iz redova HDZ-a nije pojavio na tradicionalnom prijmu povodom proslave pravoslavnoga Božića u Srpskom narodnom vijeću. Glavni uzvanici, ovoga puta, bili su predsjednik Hrvatske Ivo Josipović, te novi čelnici Sabora i Vlade, Boris Šprem i Zoran Milanović sa svojim suradnicima i kolegama. Citirajući izjavu pripisanu *Nikoli Tesli* o njegovu ponosu na »srpski narod i hrvatsku domovinu«, Josipović je ustvrdio kako bez srpske zajednice ne može zamisliti Hrvatsku, dok je premijer Milanović istaknuo potrebu poštivanja osjećaja posebnog identiteta svih nacionalnih zajednica, a osobito srpske, za koju je rekao da ima »poseban povijesni, društveni i psihološki status u hrvatskome društvu«.

Josipović i Milanović su skupa nazočili i liturgiji za Badnjak u crkvi Svetog Preobraženja Gospodnjeg u Zagrebu, što je prvi put da ovoj liturgiji u Zagrebu skupa nazoče i predsjednik i premijer Hrvatske.

pitanjima članstva u EU, a uz nacionalnu televiziju u promidžbu su uključena dva najčitanija internet portala, 17 lokalnih TV postaja i 80 radio stanica. U okviru referendumske kampanje sva kućanstva će dobiti informativne materijale i brošure, a građanima je na raspolaganju i info telefon – Halo EU. Birači su bili pozvani provjeriti jesu li upisani u birački popis, a 22. siječnja će na pitanje »Jeste li za članstvo RH u EU?« zaokruživati »za« ili »protiv«. Vlada će na kampanju za referendum o članstvu u EU, koja se za razliku od uobičajenih ne završava predizbornom šutnjom, potrošiti 4,8 milijuna kuna. Iako oko ishoda referenduma o hrvatskom članstvu u EU ne bi trebalo biti neizvjesnosti, političarima nije svejedno u kojem će se postotku birači odazvati na referendum i u kojim postocima će glasovati »za« i »protiv«. Na referendum može izaći 3 milijuna ili samo 300 birača, jer se odluka donosi na osnovi većine glasova birača koji su pristupili referendumu. Prema najnovijim istraživanjima, očekuje se izlaznost između 50 i 60 posto. (Na referendumima 2003. godine na Malti je bila izlaznost 90,86 posto, a za EU je bilo 53,65 odsto birača, u

Sloveniji je izlaznost bila 60,23 od toga ih je 89,61 posto bilo za, u Mađarskoj je izlaznost bila samo 45,59 i od toga je 83,76 posto birača bilo za, a Bugarska i Rumunjska nisu ni održale referendum). Ukoliko ishod referenduma o ulasku Hrvatske u EU bude pozitivan, početak postupak ratifikacije hrvatskoga pristupnog ugovora u svih 27 država članica te u Hrvatskom saboru, a Hrvatska će 1. srpnja sljedeće godine postati 28. članica EU.

HRVATSKO-SRPSKE TUŽBE

Jedanaesta hrvatska ministrica vanjskih poslova *Vesna Pusić* rekla je još krajem prošle godine kako treba godinu ili dvije za rješavanje stvari koje Hrvatska traži u svojoj tužbi protiv Srbije za genocid, te ukoliko se to riješi, može se razgovarati o povlačenju tužbi. U slobodnijoj interpretaciji izjave Pusićeve, mediji u Srbiji objavili su kako Hrvatska povlači tužbu. To je potom naišlo na pozitivne reakcije u Srbiji, a u Hrvatskoj takve zaključke smatraju posljedicom preslobodne interpretacije ministričinih izjava. No, premijer Milanović je ovu medijsku pre-

pisku zaustavio izjavom kako će se o svemu razgovarati tek nakon što u Srbiji budu održani parlamentarni izbori i formira se nova vlast. Predsjednik Hrvatske Ivo Josipović, koji je i sam sudjelovao u pripremi tužbe za genocid protiv Srbije, smatra kako tužba nije sama sebi svrha. »Konačno, nakon toliko godina skupog postupka valja vidjeti je li realno da možemo dobiti onakvu presudu kakvu želimo. Valja procijeniti može li se možda pregovorima ostvariti i bolji rezultat nego tužbom. Ali, ako se najvažniji ciljevi – ponajprije podaci o nestalim osobama, povrat kulturnog blaga i odgovornost počinitelja zločina – ne mogu ostvariti, onda stvari stoje drukčije«, izjavio je Josipović i zaključio kako hrvatska javnost ima nerealna očekivanja, posebice o ratnoj odšteti. Hrvatska u svojoj tužbi za genocid traži da se posve nedvosmisleno definira kako je politika *Slobodana Miloševića* uzrok rata. Nadalje, od Srbije se traži ustupanje podataka koji bi pridonijeli rješavanju sudbina nestalih, očekuje se i povrat devastiranih, opljačkanih i odnesenih kulturnih dobara, a zbog nanijete goleme materijalne štete Hrvatska očekuje simboličnu odštetu.

ŠTO DA SE RADI

Nacionalne mirovine: tko su bili konkurenti

Ni Nobelov komitet ne taji tko su pisci iz najuže konkurencije za njihove prestižne nagrade

Zahvaljujući »Politici«, točnije, njezinoj novinarki *Mirjani Radošević*, javnost je doznala kako se – u ime te javnosti – dodjeljuju nacionalne nagrade za prinos kulturi, zatim tko su dobitnici i tko je o tomu odlučivao. Smatram da je ovom serijom tekstova učinjen značajan korak u demokratizaciji naše kulturne politike, osobito ako znamo da je u početku bilo neskrivenih ambicija da se ova priznanja podijele izvan reflektora javnosti. Uporna novinarka morala se, kako vidimo, služiti pravim detektivskim metodama ne bi li došla do informacija od šireg društvenog značaja pa, na kraju, i do cjelovitog spiska dobitnika.

U sretnijim okolnostima cijeli posao morao bi se odigravati sasvim javno, od faze predlaganja, preko odlučivanja, do uručivanja priznanja. Zar ne bi bilo normalno da se sjednice žirija održavaju javno, i da novinari prenesu ne samo atmosferu nego i argumente zbog kojih je netko dobio, a nekome je uskraćeno priznanje?

»Politika« je, sasvim korektno, prenijela cijelu listu dobitnika nacionalnih nagra-

da. Neki drugi listovi prenijeli su samo dio. U drugom Dnevniku RTS-a prenijeto je također samo nekoliko imena, s fotografijama, a ostala nisu ni spomenuta! Tako se urušava širi smisao nagrade, i od jedne načelno dobro zamišljene društvene akcije pravi se privatni aranžman.

Ovim povodom, valjalo bi da »Politika« svestranije piše o nagrađivanju kao važnom stimulativnom sredstvu kulturne politike. Ima u nas ljudi koji bi o tomu trezvenije prozborili, jer tema zaslužuje najozbiljniji tretman. Možda treba organizirati neki okrugli stol ili objaviti seriju tekstova. Čuveni francuski sociolog kulture *Robert Escarpit* pisao je da su nagrade u kulturi neka vrsta neizravnog mecenatstva. Publicitet koji nagrade donosi također vrši određenu društvenu i estetsku misiju.

Nisu ni naše nagrade same sebi cilj, imaju one i te kakav utjecaj na tijek kulturnoga života; nije nevažna ni njihova estetska, pa ni socioekonomska funkcija. Kod nekih priznanja primjenjuje se i ideološki kriterij, iako na sve strane čujemo da smo dezi-

deologizirano društvo! Na našim fakultetima izučavaju se modeli kulturne politike koji su stimulativni, kao i oni koji su represivni. Evo nekoliko imena sveučilišnih profesora koji su proučavali problematiku nagrada, pa se možda mogu uključiti u javnu raspravu. Na primjer, profesori *Branko Prnjat*, *Ratko Božović*, *Milena Šešić-Dragičević*, *Milivoje Pavlović*, *Jasna Janićijević*, *Brana Stojković*, *Dragan Koković*, *Miloš Nemanjić* i drugi.

Za početak, predlažem da »Politika« uradi još jednu korisnu stvar u stvaranju klime za ozbiljne razgovore o nagradama. Objavite, molim vas, potpuni spisak kandidata za nacionalnu mirovinu. Neka se vidi u kakvoj su konkurenciji pobijedili ovi kojima je Vlada Srbije ukazala povjerenje, dodavši tri imena po kriterijima koji nisu poznati, a razlikuju se od onih u komisiji. Ja nemam svojega favorita, ali bih voljela znati zašto su neki pjesnici dobili nagradu, a nije, na primjer, *Krstivoje Ilić*, vodeći srpski elegičar, koji živi u Šapcu s veoma malom mirovinom...

Mora se nagrađivanje učiniti sasvim javnim, u protivnom ne možemo reći da imamo demokratsku kulturnu politiku.

Uostalom, ni Nobelov komitet ne taji tko su pisci iz najuže konkurencije za njihove prestižne nagrade. *Andrić* je, tako, za prsa bio ispred *Williama Goldinga*, *Lawrencea Durrella*, *Johna R. R. Tolkiena*, *Alberta Moravie*, pa i ispred *Miroslava Krleže* – svakako značajnih pisaca.

Kad smo kod ove teme, pohvalila bih iskustvo Kulturno-prosvjetne zajednice Srbije koja već pola stoljeća dodjeljuje Vukovu nagradu i redovito, u publikaciji koja se dijeli na svečanosti, objavljuje potpuni spisak svih kandidata, kao i imena onih koji su ih predložili. Možda u tome leži odgovor na pitanje o dugovječnosti i kredibilitetu Vukove nagrade.

Nacionalne mirovine, kao veoma visoka nagrada, ne bi smjele ići ispod kriterija koje primjenjuje Kulturno-prosvjetna zajednica Srbije.

Marija Aleksić

Docent Megatrend univerziteta

Tekst je preuzet iz

beogradskog lista *Politika*

ODOBRENA SREDSTVA ZA IPA PROJEKT SURADNJE LEMEŠA I BIKIĆA

Selo dobiva teren, dječje igralište, ured i ljetnu pozornicu

U IPA projektu kojeg provode mještani Lemeša i mađarskog Bácsbokoda (Bikić) odobrena su sredstva u iznosu od 48.000 eura, dok je Grad Sombor osigurao još 10.000 eura, te je ukupna vrijednost projekta 58.000 eura.

Cilj projekta je jačanje međuljudskih odnosa između mještana ovih dvaju mjesta. Projekt

će trajati 19 mjeseci, a svečani početak zakazan je za 11. veljače na Velikom bunjevačkom prelu u Bácsbokodu. Među ostalima, na prelu će sudjelovati i dva odjela HBKUD-a »Lemeš«, dramski i folklorni. Tijekom ovih 19 mjeseci uslijedit će mnogobrojni kulturno-umjetnički i sportski susreti u oba sela. Sudionici će biti nevla-

dine organizacije, članovi kulturno-umjetničkih udruga, kao i učenici osnovnih škola iz obaju prekograničnih sela. Od planiranih sredstava selo će dobiti sportski teren, dječje igralište, ured za nevladine organizacije i pokretnu ljetnu pozornicu. Lemeš je jedino selo u somborskoj općini koje je dobilo sredstva u ovom IPA pozivu.

Uspješnom realizacijom projekta ovoj se Mjesnoj zajednici otvaraju vrata za konkuriranje i realizaciju mnogo većih infrastrukturnih projekata. Ukoliko Republika Srbija dobije kandidaturu za EU realizaciju projekata će biti još lakša. U pripremi je projekt i s Republikom Hrvatskom.

Lucia Tošaki

NACIONALNA MIROVINA I NACIONALNE MANJINE

Zatvoreni krug odabranih

Piše: Milovan Miković

S velikim iznenađenjem primljena je, prošle godine, vijest da među odabrane nije uvršten književnik, prevoditelj i leksikograf Lazar Merković, a ove godine, pak, s nevjericom je primljena vijest da se među dobitnicima nacionalne mirovine ne nalazi plodni i uspješni romanopisac, pripovjedač, pjesnik, esejist i kritičar Petko Vojnić Purčar

Mnogi Hrvati imaju osjećaj da ih pripadnici drugih naroda uopće ne razumiju. Rekli bismo s pravom, budući da međusobno razumijevanje započinje pod uvjetima makar elementarnog – poznavanja. Uistinu, ovo je bolno pitanje svih malih naroda. Uključujući i one koji baš i nisu tako mali. Uostalom, ne možemo svi biti Nijemci, Talijani, Francuzi, Španjolci, a o narodima poput Engleza, i onima što su se prepustili njihovu jezičnom protektoratu,

deni, čak i ogorčeni. Sve ovo, tiče se i nas s ruba hrvatskoga jezičnog i kulturnog prostora, koji stoljećima živimo u više država Panonske nizine. Ni u Vojvodini, odnosno, u Srbiji primjera za potkrjepu, ovog sumornog tkanja – ne manjka. Među njih možemo uvrstiti i institut nacionalne mirovine i kako se one ostvaruju.

Nedavno su u »Službenom glasniku« objavljena imena 43 dobitnika priznanja za vrhunski doprinos nacionalnoj kulturi, odnosno kulturi nacionalnih manjina. Među piscima ovu su mirovinu dobili: *Ratko Adamović, Aleksandar Baljak, Dragan Mraović, Radomir Smiljanić, Milisav Savić* i književna prevoditeljica *Ksenija Maricki-Gadanski*. Od likovnih umjetnika: *Marija Dragojlović, Hilmija Čatović, Dušan Petričić, Lidija Mišić*, nadalje, glumci *Ljiljana Đurić, Mirjana Vukojić, Sonja Jauković, Tamara Miletić* i *Gojko Šantić*. Od umjetnika iz svijeta filma nacionalnu mirovinu dobili su montažer *Andrija Zafranović*, kostimografkinja *Leposava Jakovljević-Kuljača*, arhivist *Stevan Jovičić*, filmski i kazališni teoretičar *Vladimir Petrić*, direktori fotografije *Predrag Popović* i *Milan Spasić*, te scenarist i redatelj *Zoran Čalić*.

Dobitnici nacionalnih mirovina su džezisti, pjevačica *Bisera Veletanlić* i trubač *Stjepko Gut*, glazbeni pedagog *János Vrabel*, dirigenti *Imre Toplak, Branko Đurković* i *Stanko Šepić*, skladatelj *Radoslav Graić*, pjevač duhovne muzike *Vlado Mikić* i

vokalni solisti *Nikola Karović, Lepa Lukić* i *Usnija Redžepova*, arhitektica konzervatorica *Milka Čanak-Medić* i njezin kolega *Relja Kostić*.

Nadalje, sociolog kulture *Ratko Božović*, redatelj *John Timothy Byford*, dramaturg *Miladin Ševarlić*, knjižničar i povjesničar srpske knjige *Lazar Čurčić*, povjesničar umjetnosti *Dimitrije Pekić*, organizatorica kazališne djelatnosti *Donka Špiček*, grafički dizajner *Radomir Vuković* i modna dizajnerica *Vanja Žižić*.

Za nacionalne mirovine natjecalo se 385 umjetnika, o čijim je umjetničkim dosezima promišljala komisija u sastavu *Petar Volk* (predsjednik), te članovi *Rajko Maksimović, Božidar Zečević, András Urbán, Marko Popović, Zoran Bulajić* i *Bratislav R. Milanović*. Premda im je rečeno da za nacionalnu mirovinu mogu predložiti svega 40 dobitnika, članovi komisije su, ipak izdvojili 49 kandidata. Pred sjednicu Vlade (29. prosinca 2011.), uz devetero »prekobrojnih«, spisak je dopunjen (iz Ministarstva kulture) s još troje (*Lepa Lukić, Bisera Veletanlić* i *Lazar Čurčić*), o čemu članovi komisije nisu bili obaviješteni.

Inače, nacionalna mirovina podrazumijeva 50.000 dinara, uz redovitu mirovinu. Ova vrsta priznanja, za izuzetan doprinos kulturi, dodjeljuje se u Srbiji od 2007. godine, kada je nacionalnu mirovinu dobilo 267 umjetnika. Naredne (2008.) godine bilo ih je svega – 50, a potom (2009.) – 52. koliko ih je bilo i 2010. godine. Od ustanovljenja

ovog priznanja dosad su premislula 54 dobitnika nacionalnih mirovina.

Premda je za nas nepoznanica koje su umjetnike, od uvođenja natječaja za nacionalne mirovine, predložila njihova strukovna udruženja, među djelatnicima u hrvatskoj kulturi u Vojvodini s velikim iznenađenjem primljena je, prošle godine, vijest da među odabrane nije uvršten književnik, prevoditelj i leksikograf *Lazar Merković*, pokretač i u dva navrata urednik književnoga časopisa »Rukovet«, bez čijeg se prinosa teško može zamisliti moderna, pa i suvremena hrvatska, srpska i mađarska književnost, a osobito publicistika u Vojvodini i Srbiji. Ove godine, pak, s nevjericom je primljena vijest da se među dobitnicima nacionalne mirovine ne nalazi plodni i uspješni romanopisac, pripovjedač, pjesnik, esejist i kritičar *Petko Vojnić Purčar*, dobitnik prestižne NIN-ove nagrade za književnost (1977.), za roman »Dom sve dalji«, kojega je svojedobno *Miroslav Krleža*, uvijek obazriv i suzdržan, pače škrt, na pohvalama, uvrstio među desetak najvažnijih, tada jugoslavenskih pisaca.

radije se ne bih ni izjašnjavao. Poznato mi je na koliko se sveučilišta u svijetu i pod kojim uvjetima (nerijetko ponižavajućim!), izučavaju hrvatski jezik, književnost i povijest, odnosno, gdje djeluju tzv. lektorati, uz nekoliko zaklada, zavoda i dr. Znam mnoge Hrvate koji su zbog toga neskriveno povrije-

ANTUN BAŠIĆ, NAJUSPJEŠNIJI GOSPODARSTVENIK SJEVERNOBAČKE REGIJE ZA 2011. GODINU

Cijeli radni vijek u grafičkoj struci

Razgovor vodio: Dražen Prčić

*Nagrada je plod zajedničkog rada * »Rotografika« je bila prvi joint venture dviju tvrtki, jedne iz Srbije, a druge iz Hrvatske * Ulaganje i koncentriranje na povećanje izvoza*

Ravnatelj »Rotografike« iz Subotice, uspješne tvrtke nastale zajedničkim ulaganjem nekadašnje »Birografike« i zagrebačke tvrtke »Radin«, Antun Bašić koncem prošle godine u Gospodarskoj komori Srbije primio je nagradu za najuspješnijeg gospodarstvenika, čime je nagrađen njegov profesionalni doprinos razvoju grafičke industrije na ovim prostorima.

HR: Što za vas znači nagrada za najboljeg poduzetnika u sjevernobačkoj regiji u 2011. godini koju vam je dodijelila Gospodarska komora Srbije? Nagrada je, prije svega, veliko priznanje za rad koji sam proveo u jednoj struci 42 godine, ali isto tako smatram kako ona ne pripada samo meni, zaslugu za nju ima cijeli kolektiv »Rotografike« jer bez timskog rada ne bi bilo niti uspješnih rezultata. Imao sam sreću biti, u posljednjih devet godina, na čelu jednog uspješnog kolektiva.

HR: Cijeli profesionalni vijek proveli ste u grafičkoj struci, prevalivši za protekle četrdeset i dvije godine zanimljiv radni put tijekom kojega ste

sustavno napredovali i unapređivali svoja stručna znanja. Kako je započelo vaše bavljenje grafičkom strukom?

Davne 1965. godine došao sam kao učenik u tadašnju tzv. Željezničku tiskaru na izučavanje zanata ručnog slovoslagača. Taj zanat mi se na početku sviđao i zbog toga sam vjerojatno i ostao cijeloga života vjeran ovoj struci, iako danas toga zanata više nema. Razvojem moderne tehnologije ni jedna tiskara više ne koristi olovna slova s kojima sam ja započeo svoju karijeru grafičara, tako je u samo jednom radnom vijeku sve to postao zastarjeli načina rada. Po svršetku zanata odmah sam dobio posao i počeo raditi u struci, no veoma brzo je došlo do velikih, modernih promjena u grafičkoj industriji i bio sam primoran ponovno učiti i prilagođavati se novim tehnološkim dostignućima.

HR: Na koji način je nova tehnologija unaprijedila tadašnji način rada?

Pojavili su se tzv. monotype strojevi koji nisu izravno radili s olovom nego su se perforirale određene trake pomoću kojih su

se potom lijevala olovna slova, što je bio veliki pomak u očuvanju zdravlja ljudi koji su bili u neposrednom kontaktu s ovom opasnom tvari. U cilju obučavanja za rad na ovim strojevima 1973. godine sam išao na trojednu obuku u Englesku, u tvornicu »Monotype«, a usvajanje znanja za rad na ovim strojevima i njihovo korištenje predstavljalo je, u to vrijeme, revolucionarni doprinos radu u našoj struci. Vremenom je, razvojem još modernije tehnologije, pojavom PC računala i digitalizacije cijeloga tiskarskog sustava, koja je posve promijenila način rada, stvorena izravna mogućnost realizacije posla na relaciji redakcija – tiskara.

HR: Istodobno s radom u »Birografici« u koju ste se po svršetku zanata uposlili, nastavili ste i rad na daljnjoj stručnoj, intelektualnoj nabrazbi i kontinuirano napredovali u matičnoj tvrtki. Na kojim ste sve poslovima bili angažirani?

Uz rad u struci studirao sam na Ekonomskom fakultetu i nakon što sam diplomirao počeo sam raditi u komercijal-

nom sektoru, gdje mi je prva referada bila vođenje poslova za potrebe usluga tiskanja za tadašnju Jugoslavensku željeznicu, potom sam promaknut na mjesto šefa prodaje uz proširenje djelokruga rada, a 1993. godine sam postavljen na mjesto komercijalnog direktora Birografike.

HR: Poslovnim suradnjom između »Rotografike« i hrvatske tvrtke »Radin« stvorena je današnja »Rotografika« na čijem ste čelu od njezina osnutka. Je li u početku bilo određenih skepsi o načinu funkcioniranja jedne tvrtke s hrvatskim kapitalom na teritoriju Srbije?

Istina, na samome početku rada mnogima je bilo čudno kako će to izgledati, osobito nakon opće poznatih događanja između dviju zemalja u devedesetima, jer je »Rotografika« bila prva joint venture hrvatska investicija u Srbiji. Mi smo se bavili isključivo poslom i jedini, primarni cilj nam je bio uvođenje nove tehnologije putem koje bismo mogli konkurirati za nove poslove i proširiti djelokrug rada. U to vrijeme u Srbiji nije postojao kolorni roto tisak i

prvi je stigao u Suboticu 2002. godine, nakon čega smo započeli novu epohu. Postali smo lideri u tiskanju ovim načinom, zahvaljujući kojemu smo i brojne poslove koji su se dotada obavljali u inozemstvu vratili u domaću proizvodnju. Ubrzo više nikakvih skepsi nije bilo jer su svi uvidjeli kako je u pitanju ozbiljna tvrtka s jasnom vizijom budućeg razvoja i djelovanja na ovim prostorima.

HR: Što je bio i ostao glavni poslovni cilj »Rotografike«?

Moram reći kako sam imao sreće da sam uvijek bio u tvrtkama, isprva »Birografici«, a potom i »Rotografici«, koje su uvijek imale pozitivnu viziju potrebe za ulaganjem u nova tehnološka dostignuća i nastojanja za osvajanjem novih tržišta. Glavni je cilj bio ustanoviti nov proizvod, instalirati visokoproduktivne strojeve, uz pokušaj širenja tržišta, a sve u cilju povećanja obujma poslova. Zahvaljujući tim mudrim poslovnim potezima »Rotografika« je danas to što jest i zauzima respektabilno mjesto na tržištu.

HR: Ekonomska kriza već godinama ozbiljno ugrožava normalno poslovanje brojnih ekonomskih subjekata. Kako se ona odražava na rad vaše branše?

Grafička branša je, poput brojnih drugih industrijskih i gospodarskih grana, pogođena djelovanjem aktualne ekonomske krize, jer mi u neku ruku proizvodimo luksuznu robu koja ne spada u domenu neposredno nužnih artikala. Jest da su novine i knjige dio svakodnevice, ali se ljudi u kriznim situacijama najbrže i najlakše mogu odreći kulture. Kriza nas je itekako pogodila, ali zahvaljujući investiciji koju smo realizirali koncem 2007. godine, ulaganjem 12 milijuna eura u novu opremu, uspjeli smo osigurati poziciju da se ravnopravno možemo nositi sa svim tiskarama u okolici po pitanju produktivnosti, kvalitete i cijene usluga. S visokoproduktivnim strojevima u mogućnosti smo

dati veću količinu proizvoda i biti cijenovno konkurentniji, uz to novi strojevi, sami po sebi, daju i mnogo bolju kvalitetu urađenog posla. Usljed svega navedenoga bili smo u mogućnosti otvoriti nova tržišta u Mađarskoj i Rumunjskoj, a u Albaniji smo otvorili tiskaru i s ostvarenim izvoznim rezultatima sudjelovati s oko 30 posto u ukupnoj poslovnoj bilanci, što se nije dogodilo nikada od postojanja ni Birografike, ni Rotografike.

HR: Što je danas tiskarski glavni posao na tržištu Srbije i na koji način ste uspjeli zadržati svoje glavne komitente?

Knjige, kolorni časopisi i trgovački rinfleti (prospekti) su glavni proizvodi za visokotiražne rotacije, i unatoč slabijem interesu izazvanom djelovanju krize, nismo sebi mogli dozvoliti gubljenje postojećih korisnika naših usluga i u namjeri njihova zadržavanja bili smo primorani smanjivati naše cijene. Usljed toga imamo jedan apsurd da nam je fizički obujam urađenih poslova veći za 5 posto, a financijski efekt manji za 7. Razlika se prelila na naše kupce i ona se isključivo odnosi na već spomenuto nužno smanjivanje cijena.

HR: Svjedoci smo, često, oblika nelojalne konkurencije koju trpe tržišne tvrtke u odnosu na one koje su pod patronatom države.

Nažalost, politika se puno miješa u ekonomiju što dovodi do brojnih problematičnih situacija u normalnom poslovanju. Rotografika se ne bavi politikom, već se isključivo bavi tržišnim poslovanjem, pa smo u prilici i gubiti neke veće poslove iz neobjašnjivih razloga. Naša konkurencija ima veći broj uposlenih, ostvaruje manji prihod od nas, ostvarila je gubitak, ali će tu razliku pokriti država preko svojih poreskih obveznika, konketno svih nas. U skorije vrijeme država će jednostavno morati prestati kreditirati »poslovne bolesnike«.

HR: Kako vidite mogućnost izlaska iz postojećih problema i način lakše borbe protiv novog vala ekonomske krize?

Rješenje se nalazi u izvozu i prestrukturiranju u što veće izvozne potencijale, jer nije moguće opstati ukoliko se ne poveća opseg poslova prema vani. Naravno, da bi se moglo udovoljiti potrebama razvijanja i tehnološkog prilagođavanja poslovima vezanim uz izvoz, nužno je osigurati potrebna financijska sredstva kroz realizaciju sustava jefitnijih kredita sa znatno manjim kamatnim stopama. Vraćanje sredstava trebalo bi biti usko vezano, točnije istovremeno s naplaćenim izvoznim realizacijama. Država je na potezu jer je razvijanje izvoza u neposrednom državnom interesu.

HR: Uz sve postojeće probleme u pogledu normalnog poslovanja javljaju se sve češće i oblici nepoštivanja poslovne etike uz izbjegavanje podmirivanja ugovorno preuzetih obveza. Kako vi gledate na sve veći problem nemogućnosti naplate urađenih poslova?

Vlada velika nelikvidnost i česte pojave da pojedini veliki poslovni ljudi imaju po nekoliko otvorenih tvrtki s kojima rade isti proizvod. Problem nastaje kada na jednu od njih stigne naš račun za obavljenу uslugu. Slijede prvo opomene, potom zakonski dozvoljeni oblici pokušaja prinudne naplate, aktiviranje ispravne uredno potpisane mjenice, dolazi do blokiranja tvrtke koja nam je dužna i nastavlja se obavljanje iste djelatnosti, ali sada s pozicije neke druge tvrtke koju navedeni komitent posjeduje u svojem vlasništvu. Obračali smo se i MUP-u, odjelu za gospodarski kriminal i podnijeli kaznene prijave zbog zlouporabe položaja u gospodarstvu i izdavanje mjenice bez pokrića, a da ironija bude veća u nekoliko slučajeva smo dobili odluke suda prema kojima se okrivljeni oslobađa kaznene odgovornosti jer nije imao namjeru

prevariti nas. Već je stjecajem okolnosti došao u situaciju da nije u mogućnosti platiti račun. Ukoliko se država ne postara zaštititi zdrave subjekte srbijanskoga gospodarstva koji rade pozitivno od ovakvih oblika nelojalne konkurencije, postoji ozbiljna opasnost urušavanja cijeloga gospodarstvenog sektora.

HR: Po svemu navedenom Rotografika je zdrav kolektiv koji se zahvaljujući mudrim i dalekoročnim potezima i dalje uspješno nosi sa svim nedaćama aktualnog tržišnog trenutka. Kakva je kadrovska situacija i postoji li bojazan za smanjivanjem postojećih radnih mjesta?

Nemamo neku fluktuaciju radne snage jer smo nastojali obrazovati vlastiti kadar, dajući čak i stipendije po pitanju razvijanja određenih radnih mjesta. Imamo dosta problema sa srednjom grafičkom školom u Subotici iz koje izađu mnogi kadrovi koji poslije nisu zainteresirani za rad u struci. Tako smo u posljednjih nekoliko godina, primjerice, imali stalno otvoreni natječaj za ofset strojara, ali za onoga koji hoće i želi raditi. Obzirom kako to nismo uspjeli trajnije riješiti, uz pomoć stručnjaka iz naše tvrtke obučili smo tridesetak naših radnika za ove poslove i danas su oni nositelji poslova naše proizvodnje. Uvijek će trebati ljudi koji hoće i žele raditi, pa nema mjesta bojazni po pitanju potencijalnoga smanjenja radnih mjesta.

HR: U novoj 2012. godini ćete u Rotografiku ulaziti u jednoj posve drugačijoj ulozi. O kakvoj je profesionalnoj promjeni riječ?

Nakon 42 godine radnog staža odlučio sam otići u mirovinu, ali sam se s vlasnikom tvrtke dogovorio da ostanem u svojstvu savjetnika i svoje znanje, stručnost i sve ono što sam radio proteklih godina prenesem na mlađe. Privatno, imat ću više vremena za obitelj i šestero unučadi na koje sam jako ponosan.

Potvrda zajedništva

U vrijeme kada su se pravila obiteljska i druga prela, kao što su divojačko i tétino, prela su bila i povod zabavama užeg broja ljudi, koji su pripadali jednoj obitelji ili malo široj zajednici, osim velikog prela koje su pravili za što veći broj sudionika. Prelo je bilo iskazivanje, tj. potvrđivanje zajedništva u kojem su salašari već živjeli, kaže Alojzije Stantić, istraživač i vrsni poznavatelj salašarskog načina života

Prelo je tradicionalni narodni običaj bunjevačkih Hrvata, koji se održavao na salašima u pokladno vrijeme, u razdoblju od Tri kralja, pa do Čiste srijede, kada nema velikih poslova na njivama. Ovaj običaj očuvan je do danas, iako je u periodu nakon II. svjetskog rata sve manje održavan da bi se početkom devedesetih godina prošlog stoljeća ponovno počeo širiti.

O tomu kako su se nekada održavala prela, ali i o današnjim prelama, na kojima su naji-

Alojzije Stantić

zvornije sačuvani narodni običaji ovdašnjih Hrvata, razgovarali smo s *Alojzijem Stantićem*, istraživačem i vrsnim poznavateljem salašarskog života.

SALAŠARI SU ČUVALI OBIČAJ PRELA

»Od tridesetih godina prošloga stoljeća, još iz vremena djetinjstva, znam za prelo. Najprije sam upoznao obiteljsko prelo, u odrastanju sam doznao za veliko prelo, a poslije i za divojačko, pa i tétino prelo. Prelo je za mene bilo važno druženje srodne čeljadi. Toga što smo ja i mnogi

od njih iz tog vremena doživili na prelama, više nema. Dobro se sjećam obiteljskog prela iz 1938. godine, na didinom salašu nuz tri *ante* atara bajmačkog-pačirskog i Babapuste. Povod je bio velik pokladni disnotor kod dide, kad su ranjenike uradili tri sina i tri zeta. Velika obitelj je bila na okupu, a svako je moglo dovesti samo dvoje dice. Bili smo s baćom, mamom, sestrama i ja i sjećanje na taj obiteljski susret nosim u sebi dosmrtno. Od II. svjetskog rata naovamo tog više nema, povod i takvi susreti zatomljeni su zauvijek«, kaže Alojzije Stantić prisjećajući se nekadašnjih prela i naglašava da je bit prela bila iskazivanje zajedništva ljudi koji su živjeli na salašima.

»U vrijeme kada su se pravila obiteljska i druga prela, kao što su divojačko i tétino, prela su bila i povod zabavama užeg broja ljudi, koji su pripadali jednoj obitelji ili malo široj zajednici, osim velikog prela koje su pravili za što veći broj sudionika. S obzirom da su u nas prela najviše čuvali i izvorno otparivali salašari, njima nije trebalo obaško druženje, jer su oni živili život utemeljen na druženju sa susjedima i salašarima koji su živili u šorovima salaša u pojedinim pustarama. Više je prelo bilo iskazivanje, tj. potvrđivanje zajedništva u kojem su već živili. Roditelji su dicu okupljali na velikom pokladnom disnotoru, dakle s disnotorom su povezali prelo, okupljala se obitelj, a obiteljskom prelu treba dodati i skromnije, ali ništa manje važno tétino prelo, dok su divojačka

prela bila povod pokladnog okupljanja divojaka radi ručnog rada te okupljanja momaka i skromne zabave i druženja mladih.

Alojzije Stantić kaže da su prela bila prigoda da se upoznaju mladi, ali da su prela više služila da se već upoznati mladi sastanu radi zabave i zbližavanja.

»Mladima koji su se zamočili ili zadivojčili na Sveta tri kralja, 6. siječnja, veliko prelo na Marin, 2. veljače, bila je prva prilika u godini da se provedu na zabavi. U to vrijeme mladi se nisu sastajali kada je kome palo na pamet, već samo obaško, kao nedjeljom u crkvi, na proštenju, godu, kolu i skupštini – kako se zvala zabava s igrankom u zatvorenom prostoru na koju se dolazilo samo po pozivu. U tome je prelo bilo najsvečanije i prilika da se provedu sa svojim parnjacima i iz drugih udaljenijih pustara. To je bio i povod da se pokažu čime su se ponovili, jer su se po adetu – običaju za svaku novu priliku mladi ponovili novom odjećom, tj. ruvom«.

MALO PISANIH TRAGOVA O PRELIMA

O nekadašnjim zimskim prelama ostalo je malo pisanih tragova,

tako da o ovome pokladnom običaju bunjevačkih Hrvata najviše znamo iz usmenih predaja.

»O našim prelama i kako su prela nastala najviše znamo iz usmenih predanja, a malo iz pisanih tragova. Po meni je dosad najstariji pronađen pisani trag spominjanje prela nekadašnjeg subotičkog gradonačelnika *Endrea Flatta* objavljenog u knjizi 'Szabatka' 1860. god. Osobno sam najviše upućen u obiteljsko prelo, s onim kad je bilo povezano s pokladnim velikim disnotorom. Bio sam na više prela kod moji dida, do druge sredine četrdesetih godina prošloga stoljeća. Otkad su novim društvenim prilikama, nakon II. svjetskog rata, veliki disnotori zatomljeni, obiteljsko je prelo svedeno na zajedničku užnu. Do sredine XX. stoljeća ostalo je malo pisanih tragova o prelama bunjevačkih Hrvata, osobito ne o tome kako su ih u obiteljima održavali – otparivali. Malo se pisalo i o velikom prelu, a najviše je ostalo pisanog traga o prvom Velikom prelu na Marin 1879. godine. U pismenima se skromno spominje prelo, pojam i kako je nastalo. Pisani tragovi svode se na spominjanje društvenih susreta u zimskim komšićima

janjima, kada su se žene sastajale na zajedničkom ručnom radu, najviše radi čijanja i predenja vune. Zaključilo se da se u tim susretima iznjedrilo prelo, poslije važna pokladna zabava. Nisam se zadovoljio tim zaključkom, tražio sam pisani dokaz o imenu prelo. Poslije dugo vremena posrećilo mi se. Mađarski pisac, Subotičanin *Dezso Kosztolanyi* u ne tako davno objavljenom dnevniku kojeg je pomno vodio kao čavrgan, opisao je bunjevačko obiteljsko prelo iz 1900. godine, kod poznatog bunjevačkog Hrvata *Barnabe Vidakovića Božana*, u kojem je viđenim gostima o bunjevačkom prelu pripovijedao purgermajstor *Lazar Mamužić*. Iako sam do ovog opisa došao tek 2008. godine, opis prela Lazara Mamužića se većinom poklapa s onim što smo dotad znali iz predaje. Za mene, kao istraživača, ovaj opis je važan. U tom opisu je razjašnjeno i kako je kućanica pokazala zašto se prelo zove prelo – po predenju, svrćenju vune i adeta s njom. O društvenim prelima malo više slika imamo od sredine prošlog stoljeća, kad je snimanje i izrada fotografija bila unaprijeđena, te postala jeftinija i dostupnija puku.

TÉTINO PRELO

Obiteljska, divojačka ili velika prela često se spominju u razgovorima o ovom običaju bunjevačkih Hrvata, a ovom prilikom smo razgovarali s Alojzijem Stantićem i o tétinom prelu.

»Oduvijek je bilo čeljadi koja nisu bila sklona udomit se, živjeti u braku, već su izabrali život samca. Među bunjevačkim Hrvatima su bile na velikom glasu imućne tété koje se nisu udale, dakle ne téta el tétka. Imućnije tété su obično posli talovanja od roditelja lagodno živile u varoši. Zemlju su dale pod arendu – zakup, od koje njim je iz godine u godinu raslo bogatstvo. Većina su tété bile načisto s životnom istinom da na onaj svijt ništa neće ponit, pa su još za života postale mecene, pomagale sestrinu el bratovlje-

Goran Karan na Velikom prelu HKC-a »Bunjevačko kolo«

vu dicu, osobito onu nadarenu el potrebitu. Bilo je taki koji su izdašno pomagali Crkvi. Do sridine XX. stoljeća bilo je više primjera školovanja djece, često s pomoći tété. Njihova imena za ovaj opis nisu važna, al je važno istaknuti adet da je skoro svaka imućnija téta bila mecena, držala je to kao svoju zadaću, je l je šteta bogatit se – da se novci plisnive, tj. da se ne iskoriste za koju plemenitu i korisnu nakanu. Već sam naglasio da je prelo bilo jedan od važnih obiteljskih susreta, kad su se sva djeca skupila kod roditelja, jer su jedna velika obitelj. Sjećanje na taj susret sudionici čuvaju maminim prelom, darom koji naspram prave vridnosti ima veliku vrijednost kao spomen na taj okup. Po ugledu na taj susret i téta je mladencima poslije vjenčanja napravila prelo u prvim pokladama poslije vjenčanja. Svatovi nisu bili prilika da duže budu nasamo, da se bolje upo-

salašarsku užnu u kojoj je bilo obilnog jela, svega od morčije čorbe do pogače s makom. Užna je ulipčana tétinim lipim prelom, darom koji je vrjedniji od onog koji je mater darivala djeci. Mladenci su obaško poštivali te darove i često spominjali – 'Ovo mi je tetino prelo'.

DANAŠNJA PRELA

Alojzije Stantić kaže da se i danas sa sjetom spominje prvo skupno, javno prelo u subotičkom hotelu Pešta, održano 1879. godine, u organizaciji Pučke kasine, kao primjer zajedništva ovdašnjeg hrvatskog puka, a naš razgovor smo nastavili o daljnjoj sudbini ovog narodnog običaja bunjevačkih Hrvata.

»Poslije II. svjetskog rata u novom društvenom poretku, kada su ljudi bili još neopopravljeni od nedaća rata, prelo se skromno održavalo, a kao društveni događaj ocijenjen

prošloga stoljeća i od tog se vremena skromno širi i jača. Današnje prelo je okupljanje ljudi na druženju, tradicionalno se jede krumpirača, ali za mene u njemu ipak više nema one draži koje smo imali na prelima u obitelji, kad nismo tumačili što je prelo, već ga doživljavali kao živu sliku. Znamo li danas što je prelo? Trebamo znati da prelo nije samo jelo i piće i da nazočni na prelu ne bi trebali biti publika na koncertu pjevača popularne glazbe. Uz druženje i zabavu, današnja prela su i prilika za prikazivanje našeg etno naslijeđa. Dobar je primjer malo prelo koje priređuje ugostitelj *Ivica Gurinović*, prilikom kojeg se tumači što je prelo, a letak o tome se uručuje gostima.

Na koncu razgovora, Alojzije Stantić ističe kako vjeruje da ovaj običaj bunjevačkih Hrvata ima budućnost.

»Danas se u društvu brojne vrline zasnovane na kršćanskim krijepostima, u ovom vremenu kada pravila i norme ponašanja mnogima, nažalost, diktira novac, pokušavaju izvnuti kako više ne bi vrijedile i to je još jedan od razloga zbog kojeg ne smijemo zaboraviti da su nekadašnja prela služila jačanju zajedništva. Vjerujem da ovaj naš običaj ima budućnost. Posljednjih godina bio sam na više prela s oko 100 do 300 sudionika i uvjerio se da su se gosti dobro proveli. Najviše njih se među sobom poznaje na tim prelima, jer su iz jednog kraja grada ili sela i to su prilike za druženje i razgovor, a svirka tamburaša je zabavljala goste, jer su prela okupljanja, prilikom kojih se i zabavlja.

Zvonko Sarić

znaju, pa je njima téta napravila prelo, da se zbliži s novalijom el novim zetom, a kao sjećanje na to, udilila njim je vridan dar, prelo, kako i priliči tėti. Susret je obavljen uz obilnu svečanu

je od strane tadašnjeg režima kao nazadan. Prelo su polagano padala u zaborav, a čuvana su samo u pripovijedanju. Običaj bunjevačkih prela živnuo je na početku devedesetih godina

SUBOTICA KOJA NESTAJE

Kuća Martina Ifkovića Ivandekića – Somborski put 19

Piše: dr. Viktorija Aladžić

Somborskim putem su se u prošlosti kretali karavani, a posjedovanje parcele uz ovakav put omogućavao je povoljniji položaj vlasnika i različite koristi, u odnosu na ostale stanovnike grada

Tijekom 1838. godine vlasnik parcele na Somborskom putu 19 bio je János Trachta. Na njoj se tada nalazila seoska kuća, zabatom orijentirana prema današnjem Somborskom putu, kako nam svjedoče katastarske knjige iz navedene godine. Trachta je bio pripadnik subotičkoga građanstva, točnije njegova srednjeg sloja, te je sukladno tomu bilo teritorijalno određeno i mjesto njegova doma u gradu, povezujući njegov status s lokacijom kuće.

Somborski put je na današnjem mjestu od prastarih vremena. Zasad ne raspoložemo pouzdanim podacima o vremenu i uvjetima nastanka naselja koje je kasnije izraslo u grad Suboticu, stoga se možemo osloniti samo na analogije. Grad se razvio na komunikaciji kojom su se sirovine transportirale iz Transilvanije prema Alpima, na pola puta između Tise i Dunava, dvije velike rijeke, uz koje su se u najranijim vremenima pružali putevi u pravcu sjever-jug. Putni pravac istok-zapad preko Subotice jamačno je prolazio današnjim Segedinskim i Somborskim putem, prelazeći depresiju koja se sredinom kasnijeg naselja prostirala od sjevera ka jugu, u čijem su najnižem dijelu tekli vodotoci, slijevajući se

od sjevera prema jugu i puneći Paličko jezero.

PREDNOSTI PARCELE U OVOJ ULICI

Somborskim putem su se u prošlosti kretali karavani, a posjedovanje parcele uz ovakav put omogućavao je povoljniji položaj vlasnika i različite koristi, u odnosu na ostale stanovnike grada. Putevima su se kretali roba, novac i informacije, te su iz tih razloga posjed parcele pokraj puta i komunikacija bili izraz određenoga društvenog, ekonomskog i kulturnog prestiža. S druge strane, sam položaj parcele je pružao određene privilegije i potencijalno bolju ekonomsku dobit, ukoliko se vlasnik parcele bavio poslom koji je od blizine puta mogao izvući korist. Iz tog razloga, kada pogledamo kartu grada iz 1838. godine¹, uočavamo da su kavane, ali i trgovačke i zanatske trgovine bile pozicionirane na križanjima i duž glavnih puteva.

Poslije smrti Jánosa Trachte, njegov zet József Valicsek, prodaje kuću Elizabeti Réder, supruzi Jánosa Molnára 1844. godine. Valicsek je bio gradski trgovac, a u vrijeme katastarskog premjera

grada 1838. godine, već posjeduje kuću na križanju današnje ulice Sándora Petőfija i Trga kralja Tomislava, što je također bio strateški položaj pogodan za posao trgovca, na važnom prilaznom putu gradu iz smjera Kelebije, odnosno Halaša.

Nakon toga, podataka o vlasniku kuće na današnjem Somborskom putu 19 nema sve do 1901. godine kada se među molbama za izdavanje građevinskih dozvola sačuvanim u Historijskom arhivu Subotica, u fondu 2, nalazi i molba Martina Ifkovića Ivandekića koji je tražio da na parceli izgradi prizemnu građansku kuću prema projektu arhitekta Géze Koczka umjesto postojeće seoske kuće.²

Izgrađena je tada i danas postojeća ugaona građanska kuća »L« osnove, s visokim prizemljem. U prizemlju kuće se nalazio suhi ulaz, tri sobe i hodnik iz kojega se ulazilo u sobe, dok su u podrumu, odnosno suterenu, bile smještene kuhinja i ostale pomoćne prostorije. Pročelje, prema Somborskom putu, ima dva para prozora uokvirena neobaroknom dekoracijom. Na pročelju kuće, iz ulice Mihajla Radnića, se do ugla nalaze dva slijepa prozora koji dekoriraju dio fasade iza koje je soba orijentirana prema Somborskom putu. Druga dva prozora ove fasade osvjetljavaju sobu orijentiranu prema Radnićevoj ulici. Kapija i prozori su lučni, a izvedeni su prema projektu, kao i neobarokna dekoracija fasade.

ZIMI NA SALAŠU, LJETI U GRADU

Martin Ifković Ivandekić 1903. godine predaje molbu za dobivanje građevinske dozvole za izgradnju staje, ostave i šupe, ali projekt uz molbu nije sačuvan. Premda nema izravnih

potvrda o izgradnji ovih objekata³, ipak, njihovo se postojanje može potvrditi temeljem adresa Šandora Maluševe iz 1906. godine. Budući da je Martin Ifković Ivandekić bio zemljoposjednik⁴, zacijelo je u subotičkom ataru imao salaš na kojemu je živio poput većine drugih Subotičana svoga staleža u to vrijeme, koji su posjedovali salaš u ataru grada i kuću u gradu. Drugim riječima, ljetne je mjesece provodio na salašu, obrađujući zemlju, a zimske u gradu, uživajući u blagodatima gradskoga života. Ovakva su kućanstva u gradu morala imati staju za konje i pomoćne prostorije, odnosno ostave i šupe gdje su skladištili svoje poljoprivredne proizvode i ogrjevno drvo za potrebe obitelji u zimskim mjesecima.

Nakon njegove smrti, supruga je dala dograditi prizemnu kuću prema projektu Titusa Mačkovića iz 1908. godine⁵. Ova se dogradnja sastojala od tri sobe orijentirane prema ulici Mihajla Radnića i hodnika orijentiranog prema dvorištu u kojemu je bio pregrađen izlaz na tavan i jedna manja prostorija koja je mogla biti ostava ili kuhinja. Dograđeni dio objekta bio je niži od glavne kuće, kao što se i danas može vidjeti. Prema ulici ima četiri prozora, a fasada dograđenoga dijela je dekorirana u neorenesansnome stilu.

Kao i u slučajevima drugih obitelji, udovica je nakon smrti supružnika morala sebi osigurati siguran izvor prihoda, jer je za pretpostaviti da je s djecom dijelila naslijeđena dobra. Stoga je, vjerojatno, dograđeni dio kuće iz ulice Mihajla Radnića bio stan čiji je najam donosio dodatnu zaradu.

³ IAS, ép. eng. IV kör 25/1903.
⁴ Malusev, S., *Czim és lakjegyzéke*, Szabadka: Kladek és Hamburger, 1906, str. 171.
⁵ IAS, ép. eng. IV kör 10/1908.

Piše: Tomislav Žigmanov

Moguće slabosti i deficiti Zakona

Iz naznačenog sadržaja Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, o čemu je pisano u prošlom nastavku, jasno je vidljivo da se institucija predsjednika Republike Hrvatske nigdje ne navodi među »nositeljima odnosa i suradnje« s Hrvatima izvan Republike Hrvatske. Štoviše, institucija predsjednika Republike Hrvatske nije ni na koji način uključena ni u druga zakonska rješenja. To, naime, znači da je ova važna državna institucija isključena iz prostora »odnosa i suradnje« s izvandomovinskim Hrvatima.

Glede te, čini nam se, strukturalne slabosti Zakona, slobodni smo primijetiti kako uspostava i reguliranje programsko-političkih sadržaja »odnosa i suradnje« s Hrvatima izvan Republike Hrvatske i pratećega institucionalnog okvira putem izravnoga i isključivog navezivanja na tijela izvršne vlasti – Vlade Republike Hrvatske, te djelomice i zakonodavne – Hrvatskoga sabora, može dovesti i do instrumentalizacije i funkcionalizacije izvandomovinskih Hrvata u unutarnje političke konstelacije i sukobe. Ovu, pak, mogućnost navodimo na temelju dosadašnjih iskustava!

U ZAKONU NEMA INSTITUCIJE PREDSEDNIKA REPUBLIKE

Naime, negativne posljedice takvoga rješenja znali su trpjeti oni izvandomovinski Hrvati koji

nisu imali udjela u vršenju vlasti, što je bio slučaj s Hrvatima iz Vojvodine, budući da su dionici vlasti, predstavnici Hrvata izvan Hrvatske, namirivali ponajprije interese vlastitih hrvatskih izvandomovinskih zajednica, sukladno »težini« u razrješavanju unutarnjepolitičkih prijedora. To je vrijedilo napose u vrijeme dviju posljednjih hrvatskih vlada koje je predvodila Hrvatska demokratska zajednica – tada su velike benefite ostvarili ponajprije Hrvati u Hercegovini.

S druge strane, glede izostanka institucije predsjednika Republike Hrvatske iz zakonskih rješenja moguća je i primjedba načelne provenijencije, a izravno se tiče, čini se, kršenja članka 98 Ustava Republike Hrvatske. Naime, u tom se članku govori o dijelu ovlasti predsjednika, a eksplicite se navodi u stavu 1 i sljedeće: »Predsjednik Republike i Vlada Republike Hrvatske surađuju u oblikovanju i provođenju vanjske politike«.

Drugim riječima, predsjednik je Hrvatske sukreator ukupne vanjske politike, čiji bi sastavni dio, čini se logičnim, trebao biti i odnos prema Hrvatima izvan Republike Hrvatske, u čemu bi trebao onda sudjelovati i hrvatski predsjednik. Tim prije to držimo važnim za primijetiti jer smatramo kako integralni dijelovi hrvatske vanjske politike moraju biti i sadržaji koji se odnose na pitanja hrvatskih zajednica, čemu bi značajan prinos mogao davati i predsjednik države. Napominjemo da je takvo što dosad znalo i ne biti slučajem, a Hrvati u Vojvodini to su napose iskušavali od 2004. do 2007. godine.

Valja vjerovati kako ovaj ozbiljan previd nije posljedica unutarnjepolitičkih razmirica i sukoba političkih snaga između vladajuće većine u Hrvatskome saboru u vrijeme usvajanja Zakona – koalicije koju je predvodila Hrvatska demokratska zajednica – i predsjednika Republike Hrvatske koji je izabran kao kandidat tada oporbene Socijaldemokratske partije Hrvatske. No, bilo kako bilo glede razloga, strahujemo da ovakva rješenja »odnosa i suradnje« spram izvandomovinskog hrvatstva nije uračunalo sve resurse mjerodavnih državnih tijela te da negativne posljedice mogu trpjeti upravo oni zbog kojih se Zakon i donio – brojne zajednice Hrvata izvan Hrvatske.

IZAZOVI ZA NOVE INSTITUCIJE I ZA BUDUĆE KADROVE

S druge strane, kada je već riječ i o mogućim drugim slabostima Zakona, slobodni smo također ukazati na još nekoliko stvari. Ponajprije, Zakon sadrži jedan broj formulacija deklarativne naravi, koja su primjerenija rezolucijama (npr. IV. dio koji govori o razvoju suradnje s Hrvatima izvan Hrvatske). Također, zadržana su i neka rješenja romantičarskoga procedea, koja će uz to biti i teško provodiva (npr. Dan Hrvata izvan Republike Hrvatske ili »Croatia Card«).

Isto tako, iz Zakona nije jasno na koji će način Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, tijelo državne uprave koje je neposredno nadležno za djelovanje u ovome području,

suradivati sa Savjetom Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske, drugom najvažnijom institucijom. To držimo važnim iz razloga što će u Uredu kao administrativnom tijelu biti imenovani i uposljeni domicilni ljudi iz Hrvatske, a najveći broj članova Savjeta i njegov predsjednik bit će predstavnici Hrvata izvan Hrvatske. Tim prije to vidimo kao moguće prijedornim iz razloga što je Savjet, u brojčanom smislu, preveliko tijelo koje će brojiti 70 članova, koje će se rijetko sastajati i koje će unutar sebe vjerojatno teško moći usuglašeno donositi stavove.

Čini nam se važnim ukazati i na to kako je i dosad znalo biti problema s kadrovskim ekipiranjem tijela koja brinu o Hrvatima izvan Hrvatske. Naime, kako je riječ o poslovima koji dosad nisu imali visoko mjesto u političkim agendama hrvatskih vlasti, izuzme li se dakako deklarativna razina, bilo je slučajeva kada imenovani ili izabrani kadrovi u različitim državnim tijelima i institucijama zaduženim za rad s Hrvatima izvan Hrvatske nisu mogli kvalitetno odgovoriti zahtjevima i zadaćama. Najčešće su oni dolazili iz »drugog reda« kadrovskih resursa političkih stranaka koje su obnašale vlast, no tako su kao »zaslužni« aktivisti istih bili sinekuralno namireni. U tom smislu, valjalo bi porazmisлити, kada je riječ o konkretnim kadrovskim rješenjima novih tijela, o nužnim obrazovnim kvalifikacijama i profesionalnim sposobnostima za osobe koje će raditi, prije svega, u Središnjem državnom uredu.

SUBOTIČKI SAMOSTALNI SINDIKAT U 2011. GODINI

Rješenje su sustavne promjene

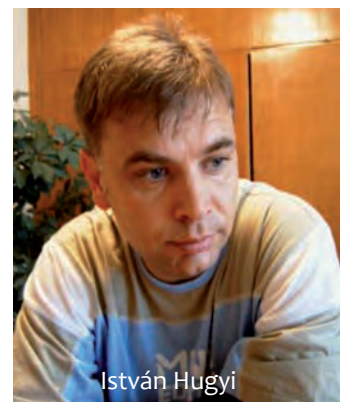
Pritiskaju nas sa svih strana, MMF traži dodatne uvjete i uštede,

a to na ovakav način kako se radi kod nas nije moguće izvesti jer

treba veći dio sustava mijenjati, ako ne i cio, kaže István Hugyi

nomski savjet, kao mehanizam putem kojega bi se trebali rješavati problemi, ne funkcionira, niti će funkcionirati. »U tom savjetu trebaju sudjelovati unije poslodavaca, ali kod nas nema ozbiljnog reprezentanta, niti će ga gospodarstvenici napraviti, jer ovako mogu raditi kako hoće, a da ne pregovaraju. Vlada to tolerira i misli da može raditi što hoće. Ne vjerujem da i štrajkovi mogu nešto veliko napraviti. Prema mojem mišljenju preostalo je jedino da se narod, radnici i sindikati bore na ulicima, smatra Popović.

sada nalazi u restrukturiranju, a radnike očekuje još jedno teško razdoblje jer im predstoji ponovna privatizacija. Pri tom ima financijske probleme zbog kredita koje je bivši većinski vlasnik uzeo od banaka, a zbog čega je protiv njega podnijeta kaznena prijava. Sličan scenarij dogodio se i »Agrosemenu«, gdje još uvijek uz goleme pro-

István Hugyi

KRŠENJE PRAVA RADNIKA

Potpredsjednik gradskog Sindikata *István Hugyi* ocijenio je da je prošla godina bila iznimno teška, ponajprije jer su nerijetko bila kršena prava radnika, bilo je blokada računa, nisu poštivani zakoni o radu i kolektivnim ugovorima ili su se radnici našli u teškoj situaciji zbog loših privatizacija. Tako je u poduzeću »Mala Bosna« privatizacija raskinuta, a protiv bivšeg većinskog vlasnika *Peđe Mališanića* podnijeta je kaznena prijava. Premda je za radnike osiguran novac za socijalni program iz Ministarstva ekonomije, aktualni problem poduzeća je što, unatoč dobroj mehanizaciji i kapacitetima, nema dovoljno vlastite zemlje za obrađivanje, niti može obrađivati zemlju pod zakup, jer su poljoprivredna zemljišta gotovo sva već izdana. Poduzeće se

bleme radi oko 90 radnika. U poduzeću je nakon dvije godine blokade proglašen stečaj iz kojega je ono izvučeno angažiranjem lokalne samouprave i sindikata, no to je bilo kratkog daha.

»'Agroseme' je jedna od modernijih tvornica u toj branši i prosto je nevjerovatno da je poduzeće dovedeno do ovoga, ali riječ je o istom scenariju izvlačenja novca iz poduzeća, zaduživanju kreditima i trošenju sredstava u svrhe koje nisu sukladne poslovanju«, kaže Hugyi. U stečaju su i »Ljutovo« i »Medoprodukt«, također dva poduzeća čije je poslovanje vezano uz poljoprivredu, a pro-

Propadanje privrede, donošenje zakona na štetu uposlenih i građana, poput Zakona o mirovinskom i zdravstvenom osiguranju, smanjivanje prava uposlenih, nerješavanje problema korupcije i kriminala, obilježilo je 2011. godinu, ističu u subotičkom Samostalnom sindikatu. Predsjednik Gradskog odbora Samostalnog sindikata *Milan Popović* kaže kako očekivanja građana da sindikat može riješiti sve te probleme nisu ostvariva jer su ona dio neuređenog društva u kojemu je ukorijenjena korupcija.

»Kada bi vlast samo uhitila one koji su namjerno uništili poduzeća kroz privatizaciju, koristeći se poznatom shemom – digli kredite, zadužili poduzeća, stavili ih pod hipoteku, novac izvukli, a da nitko ne provjerava gdje je taj novac.

Stoga se doista može doći do zaključka da se sve to tolerira ili se radi namjerno. Onda se postavlja pitanje tko u vlasti od toga ima koristi. Izgleda da svi oni koji prave razne koali-

Milan Popović

cije i sporazume imaju koristiti jer ne vidim da optužuju jedni druge, osim kada se približimo izborima«, kaže Popović. On dodaje kako ni socijalno-eko-

tiv čijeg je većinskog vlasnika Živojina Đorđevića podnijeta prijava.

»Nakon raskida ugovora u poduzeću 'Ljutovo' smatrali smo da ćemo moći uvesti poduzeće u restrukturiranje, imali smo bogat rod, voćnjake, ali na tajanstven način i po prvi put u Subotici se dogodilo da je dva dana nakon raskida ugovora otvoren stečaj pod utjecajem bivšeg većinskog vlasnika poduzeća. To pokazuje kako institucije niti surađuju, niti funkcioniraju kako treba«, kaže Hugyi.

U »Agrokombinatu« je također prekinuta reorganizacija, proglašen bankrot i do 18. siječnja se prikupljaju ponude zainteresiranih kupaca nakon čega poduzeće ide na prodaju.

MALO SVJETLA U SUMORNOJ SLICI

Nešto svjetla u ovu sumornu sliku subotičkoga gospodarstva unosi nekoliko pozitivnih primjera poput »Bratstva«, tvrtke za proizvodnju tračničkih vozila, gdje uz posredovanje Ministarstva ekonomije i poslije ponovljene privatizacije, poduzeće sada ima ozbiljnog stranog vlasnika. Tržnica je također poslije raskida ugovora o privatizaciji ponovno u državnom vlasništvu, a sada je u tijeku postupak kojim će imo-

vina prijeći u vlasništvo grada, čime će Subotica postati vlasnik 70 posto imovine, a 30 posto mali dioničari. U poduzeća »Fidelinka pekara« i »Fidelinka mlin« vratilo se više od 200 radnika, oba poduzeća su u zakupu, a ove godine ih očekuje ponovna prodaja. Tvornica obuće »Solid« je među rijetkim tvrtkama u Subotici koje još uvijek nisu privatizirane, uposlenici su u nezavidnom položaju, ali je zahvaljujući angažiranju gradskog ombudsmana radnicima koji su odlazili u mirovinu ipak

osigurano plaćanje doprinosa i povezivanje radnog staža. Bez uspjeha se završio pokušaj sindikata i radnika da se Severov pogon 2 izvuče iz ATB korporacije, koja je kasnije svoju imovinu prodala novom kineskom

»Očekuje se teška i sljedeća godina i neće biti jednostavno izvući se. Pritiskaju nas sa svih strana, MMF traži dodatne uvjete i uštede, a to na ovakav način kako se radi kod nas nije moguće izvesti jer treba veći dio susta-

Subvencioniranje novih radnih mjesta

Grad Subotica i Nacionalna služba za zapošljavanje ove godine će izdvojiti nešto više od 20 milijuna dinara za upošljavanje oko 120 ljudi. Dio je to realizacije lokalnog akcijskog plana upošljavanja za što je gradska uprava u proračunu za 2012. godinu predvidjela 11,5 milijuna dinara, dok će nešto manji iznos osigurati i Služba za zapošljavanje. U prošloj godini, kroz 11 programa lokalnog upošljavanja, posao su našle 54 osobe. Iz gradskog proračuna za ove namjene prošle godine su izdvojena 4 milijuna dinara, a iz republičkog proračuna dodatnih 3,84 milijuna.

vlasniku, a poduzeće »Sigma« je također u teškim uvjetima, bez posla i s kašnjenjem plaća. Hugyi smatra da bi gradska vlast trebala napraviti akcijski plan za poduzeća koja su u problemu i kojima bi vrijedilo pomoći jer bi mogla naći svoje tržište i osposobiti se, a prema njegovim riječima jedno od takvih je »29. novembar«.

va promijeniti, ako ne i cio. U Subotici imamo nekoliko najavljenih investitora pa nas možda, kako očekuju u gradskoj upravi, očekuje bolja godina, te će dio radnika naći posao u nekoliko novih poduzeća«, kaže Hugyi, te ističe kako će za sindikat jedan od prioriteta biti zadržavanje postojećih radnih mjesta.

S. Mamužić

Odobrena sredstva za bunjevačku emisiju

Za sufinanciranje emisije »Bunjevačka rič«, koju u programu Radio Subotice realiziraju Bunjevački informativni centar i Bunjevačko nacionalno vijeće, gradska Skupština je na svojoj posljednjoj sjednici uvećala godišnju proračunsku subvenciju Radiju za milijun i 320 tisuća dinara. Taj iznos umanjen je na proračunskoj poziciji sredstava koja su namijenjena financiranju medija po natječajima. Budući da je amandman podnio predlagatelj proračuna, odnosno Gradsko vijeće, ovo povećanje subvencije postalo je sastavni dio proračuna za 2012. godinu. No, ovomu je prethodio i sličan amandman Saveza vojvođanskih Mađara. Naime, Savjet za informiranje Skupštine grada prvi put je ove godine podržao zahtjev Bunjevačkog nacionalnog vijeća za sufinanciranje emisije, a kako se iznos sredstava nije našao u prijedlogu proračuna, šef vijećničke grupe SVM-a *Jenő Maglai* podnio je amandman s obrazloženjem da je grad obavezan pružiti informiranje na jezicima manjina. S ovim tekstom amandmana nisu se složili ni Gradsko vijeće, niti gradonačelnik jer se njime, kako je rečeno, prejudicira osnivanje bunjevačkog uredništva Radio Subotice, a također se navodi kako se emisija odvija na »bunjevačkom jeziku« umjesto na »bunjevačkom govoru«. Nakon usuglašavanja s vijećnicima Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u tekstu novog amandmana izbjegnuta je mogućnost postojanja bunjevačkog uredništva, a bunjevački je nazvan govorom, a ne jezikom.

Maglai nije htio povući svoj amandman ističući kako Gradsko vijeće u svom tekstu nije preciziralo za koje namjene će sredstva biti upotrijebljena. *Branko Francisković* iz Bunjevačke stranke Vojvodine rekao je da su za bunjevačku nacionalnu zajednicu prihvatljiva oba amandmana te kako je važno da sredstva budu izdvojena. *Petar Balažević* iz Demokratske stranke je rekao kako Maglai uzima sebi veće pravo štiti interese bunjevačke nacionalne zajednice nego sami Bunjevci koji sjede u Skupštini i predstavljaju bunjevački narod, te istaknuo da još uvijek ne postoji standardizirani bunjevački jezik. Gradonačelnik *Saša Vučinić* je rekao da su amandmani potpuno isti, već da je različito obrazloženje, te da se svakako radi o sredstvima za emisiju »Bunjevačka rič«.

Radio emisija »Bunjevačka rič« emitira se tri godine na Radio Subotici u trajanju od pola sata, jednom tjedno, a Grad će prvi put ove godine financirati njezinu realizaciju.

Agrokombinat neće biti prodan

»Bili bismo zadovoljni cijenom od 10 milijuna eura, ali »Agrokombinat« najvjerojatnije neće biti prodan«, izjavio je predsjednik Skupštine malih dioničara *Josip Ivanković* u povodu dražbe za prodaju imovine Agrokombinata, zakazanu za srijedu, 18. siječnja, u Trgovinskom sudu u Subotici.

Milan Popović, Josip Ivanković i Radivoj Belančić

On je rekao da je početna cijena od oko 7,5 milijuna eura previsoka za potencijalne kupce, te da će se najvjerojatnije ići na »politiku spuštanja cijene« što je, kako je rekao, »za male dioničare pogubno«. Prema Ivankovićevim riječima uništavanje »Agrokombinata« išlo je planski i uz znanje vrha države, a u prilog tomu je naveo da policija, tužiteljstvo i sudstvo nisu ništa uradili glede kaznenih prijava koje su mali dioničari podnijeli protiv vodstva tvrtke glede kršenja zakona i financijskih malverzacija.

Predmet prodaje »Agrokombinata« predstavlja 1.258 hektara zemlje, mehanizaciju, te više objekata na različitim lokacijama izvan Subotice. Mali dioničari trenutačno raspolažu s oko 55% dionica, dok ostali dio od 35 posto pripada Mirovinsko-invalidskom fondu i 10 posto državi.

Z. R.

Subotičani među najvećim poreznim dužnicima

Sto poduzeća, najvećih poreznih dužnika, državi duguje 220 milijardi dinara, a na listi koju je objavila Porezna uprava nalaze se i subotičke tvrtke: »Podrum Palić«, »Subotičanka« i »29. novembar«, sve u stečaju. Dugovanja fizičkih osoba iznose blizu tri milijarde dinara. Na petnaestom mjestu po iznosu neizmirenih poresnih obveza je *Vojin Đorđević*, koji kao građanin duguje oko 400 tisuća eura. Njegova tvrtka »Gorki list«, usprkos velikim dugovima, ne nalazi se na listi sto najvećih dužnika kada je riječ o pravnim osobama. Pojedinačno, *Radivoj Živković* iz Subotice je na 69. mjestu i duguje oko sto tisuća eura, a sličan iznos na ime poreza nije platila ni *Margit Savović*, koja se nalazi na 92. mjestu.

Narodna kuhinja ponovno priprema ručkove

Kuhinja Crvenog križa je poslije kraće stanke, zbog blagdana, ponovno počela s distribuiranjem toplih obroka po gradu za najsiromašnije sugrađane. Zahvaljujući povećanom izdvajanju novca iz gradskog proračuna i većim priložima donatora, broj korisnika narodne kuhinje u ovoj godini povećan je za stotinu. Tako sada usluge kuhinje Crvenog križa koristi 1100 Subotičana. Ova institucija međutim sve je češće suočena s problemom raznošenja hrane po mjesnim zajednicama jer je kombi dotrajavao i često se kvario. Crveni križ je stoga prinuđen 5 do 6 puta mjesečno iznajmljivati vozilo za distribuciju hrane.

Vodovod smanjio iznos cijene priključka

Od 1. siječnja do 30. travnja Javno komunalno poduzeće »Vodovod i kanalizacija« radit će priključke na vodovodnu mrežu po sniženoj cijeni. Akcija se odnosi na sva kućanstva iz gradskih i prigradskih mjesnih zajednica u kojima je izgrađena ulična vodovodna mreža. Dosadašnja cijena za prosječni priključak od 28.000 dinara smanjena je na 20.000, što obuhvaća isključivo troškove materijala i terenskog rada na izradi priključka. Također, zainteresirani sugrađani imaju mogućnost plaćanja predumjima od 50 posto, dok preostali iznos mogu platiti u tri jednake rate. Više informacija može se dobiti u Vodovodu, Trg Lazara Nešića 9/a, na telefon 55-77-11 ili na sajtu poduzeća.

13. siječnja 2012.

REZIME ZDRAVSTVENOG PROGRAMA »SELU U POHODE«

Nastavak aktivnosti ove godine

U svakoj akciji rađeno je otkrivanje čimbenika rizika za kronične nezarazne bolesti, odnosno mjeren je arterijski tlak, šećer i kolesterol u krvi, kaže Nada Kosić Bibić

Zdravstveno-edukativni i preventivni program »Selu u pohode« nastaviti će se i u 2012. godini, potvrdili su organizatori – predstavnici Zavoda za javno zdrav-

cilj programa promocija je zdravlja, zdravih stilova života i briga o ljudima u zajednici. »Radili smo s 813 odraslih osoba koje su se odazvale pozivu. Više je bilo žena nego muš-

narednoj godini, svojim aktivnostima i informacijama, te izborom termina, izaći u susret i mlađoj populacijskoj skupini s kojom želimo mnogo više raditi«, rekla je mr. *Nada Kosić Bibić* iz Zavoda za javno zdravlje.

Iako je ovo mali uzorak za globalnu ocjenu, obavljene preglede i mjerenja potvrdili su da većina stanovništva, osobito u starijoj populaciji, ima problem s gojaznošću, što nosi rizik i povezana je s mnogim drugim bolestima. Ispred Doma zdravlja u realizaciji programa »Selu u pohode« sudjelovali su liječnici i patronažne sestre Preventivnog centra, navela je dr. *Radmila Pavić*. »U svakoj akciji rađeno je otkrivanje čimbenika rizika za kronične nezarazne bolesti, odnosno mjeren je arterijski tlak, šećer i kolesterol u krvi. U četiri akcije gdje je bilo uvjeta, odnosno gdje smo imali odvojene prostorije, urađen je i pregled dojki kod žena.«

Ovim pregledima odazvalo se preko 900 stanovnika, a po

zbrajanju nalaza nakon 14 akcija utvrđeno je da polovica pregledanih ima povišen krvni tlak, povišen šećer 23 posto, a razinu kolesterola veću od normalne 62 posto.

Farmaceutica specijalistica *Jelena Blažin* ispred ustanove Ljekarna »Subotica« rekla je da je tijekom ovih akcija prikupljan farmaceutski otpad i provedena anketa o svjesnosti građana o važnosti uklanjanja farmaceutskog otpada na pravilan način, odnosno u za to pripremljene spremnike. »Građani koji su dolazili na bazare zdravlja u maloj mjeri su se odazivali prikupljanju farmaceutskog otpada, međutim ono što ohrabruje jest činjenica da građani o tome imaju izgrađenu svijest, sudeći da je u ljekarnama taj odziv daleko veći. Ljudi su sve informirani o potrebi pravilnog odlaganja farmaceutskog otpada.« Program »Selu u pohode« nastavlja se i u siječnju.

K. Korponaić

stvo, Doma zdravlja, Ljekarne »Subotica« i Crvenog križa – na konferenciji za tisak 28. prosinca. Tijekom 2011. realizirano je 14 akcija u naseljima subotičke općine radi interesa stanovništva, inače dviju više nego što je prvotno planirano. Osnovni

karaca, a preko 80 posto ispitanika bile su osobe starije od 55 godina.

Pozivom smo se obraćali i mlađoj populaciji, ali je činjenica da je za svoje zdravstveno stanje više zainteresirana starija populacija. Trudit ćemo se u

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
 24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
 e-mail: mios@tippnet.rs
 www.milenijum-osiguranje.rs
 Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

UMIJEĆE STVARANJA UPORABNIH PREDMETA OD KORIŠTENOG PAPIRA

Pletene košarice, ali od papira

Zoran Vojnić Hajduk primjenjuje u nas manje znanu tehniku izrade dekorativnih i uporabnih korpica pletući ih od korištene hartije * Sirovina je lako dostupna, ali je od presudna značaja za kvalitetu i ljepotu proizvoda strpljenje i vještina ručne izrade

Korpice različitih oblika i veličina strpljivo i spretno plete Zoran Vojnić Hajduk, koristeći urolani tiskani papir i pretvarajući ga u zanimljive uporabne predmete. Dekorativne i praktične proizvode izlaže i prodaje na vašarima rukotvorina, te je i ove godine bio sudionik Novogodišnjega sajma koji se tradicionalno organizira u atriju hotela »Galerija«. Kao i uvijek kada svoje rukotvorine iznese pred posjetitelje, ovaj kod nas manje znan način izrade predmeta od papira izazvao je pozornost, jer je rijetko viđen. Možda bi mnogi uz korpice na tezgi prošli bez većeg interesa da ih ne privuče napis da su izrađene od papira. To mnoge začudi i zaustavi kod autora neobičnih proizvoda. »U početku su ljudi prolazili pokraj mojih korpica jedva ih primjećujući. Ali, otkako sam naznačio da su izrađene od papira sve se promijenilo, jer taj podatak iznenadi i zainteresira. Ljudi se iznenade da se košare mogu napraviti od papira.«

MATERIJALA NA PRETEK

Rijetku vještinu pletenja različitih oblika od papira urolanog u prutiće Zoran Vojnić Hajduk svladao je prije dvije godine. »Ideja potječe od moje sestre Etele Nađ, a ja sam se nastavio ovime baviti. Koliko sam uspio doznati preko interneta, izrada predmeta od papira ovakvom tehnikom najviše je zastupljena u Brazilu i Vijetnamu, ali radi se i u drugim zemljama, najviše siromašnim.« Oko nabave sirovina tvorac

lijepih korpica vedrih boja ne mora mnogo brinuti. Zanimljiv i koristan način da se upotrijebi tiskani materijal iz okružja.

»Starog papira ima na pretek, znači repromaterijal nije problem. Koristim novinski papir, reklamni materijal, sve se može korisno upotrijebiti. Papir se umota u rolne, odnosno male štapiće i plete u željeni oblik. Ovo je u potpunosti ručni rad, ne koristim kalupe niti bilo kakve strojeve«, kaže Zoran Vojnić Hajduk, odgovarajući na najčešće pitanje zainteresiranih o načinu nastajanja lijepih oblika.

Tehnika očito nije tajna, ali osim materijala neophodno je imati posebno vješte prste i veliko strpljenje u izradi. Ta vještina rada rukama bila je presudna u otkrivanju nove oblasti interesa kada je Zoran, po zanimanju električar, ostao bez radnog mjesta. Zasad nema stalno prodajno niti izložbeno mjesto u gradu, već svoje radove izlaže i prodaje na vašarima, sajmovima, izložbama rukotvorina u Subotici i okolnim mjestima. »Izrada korpica od papira ne može se svrstati u stare zanate, jer nema tu tradiciju, niti je umjetnost u kla-

sičnom smislu riječi, već jedno umijeće u kojem ja sada vidim i nalazim svoj obrt.«

NIJE SAMO ZA UKRAS

Osim što su vrlo precizno izrađene, korpice privlače poglede i svojim bojama i nijansama, pa je prva pomisao da su obojene. »Ne, nisu bojene. Reklamni je papir šaren, pa su te boje i na košaricama, na kraju ih samo prelakiram da bi bile čvršće, a novinski papir prebojim bojom za drvo.«

Korpice su dekorativne, no iako pravljene od papira imaju uporabnu vrijednost. »Koriste ih na mnogo načina, na primjer za aranžiranje ikebana, spremanje sitnica, odlaganje kopči za kosu, štupaljke, bombone na stolu... Imaju poklopac te su pogodne i za pakiranje darova.«

Za izradu korpica od papirnatih prutića potrebno je mnogo vremena, zatim strpljenja, a bit umijeća je u vještim rukama. »Bez posla sam te vremena, nažalost, imam na pretek. Najviše vremena iziskuje priprema prutića za pletenje. Potrebno je veliko strpljenje, smirenost i opuštenost.«

Zorana mnogi pitaju za način izrade košarica, a on svoje znanje nesebično dijeli zainteresiranim, ističući da su vrijeme, trud i upornost put kojim se postiže rutina u radu i kvaliteti proizvoda. Proces nastajanja korpica od papira prikazivao je i u školama i na raznim kreativnim radionicama.

Katarina Korponaić

HUMANA GESTA VRTIĆA OBITELJI IVKOVIĆ

Dječji darovi za vršnjake

Djeca iz vrtića »Naše nade« sa svojim su kreativnim radovima sudjelovala na novogodišnjem vašaru, a od sredstva prikupljenim od prodaje i donacija darivala su paketićima 12 vršnjaka iz socijalno ugroženih obitelji

Dan prije ispraćaja 2011. godine, u vrtiću »Naše nade«, u svečarskom raspoloženju i uz posebno pripremljen program, dočekana su djeca iz siromašnijih obitelji za koje je ova dječja ustanova obitelji Ivković organizirala humanitarnu akciju. U aktivnostima osmišljenim s odgojnim i humanim ciljem da djeca iz vrtića za blag dane daruju vršnjacima koji imaju manje, od najmlađih nogu učeći životnu lekciju da je lijepo primati darove, ali isto tako važno i misliti na druge i darivati ih, pripremljeni su i uručeni darovi za 12-ero djece uz zajedničku igru i boravak u vrtiću.

»Organizirali smo humanitarnu akciju za djecu koja nisu imala priliku dobiti paketiće od Djeda Mraza«, kaže *Franjo Ivković*, menadžer u Predškolskoj ustanovi »Naše nade«, o aktivnostima koje su provedene prvi put uoči 2011., i sada po drugi put. Humanitarna akcija organizirana je na način da su djeca iz vrtića

izradila čestitke i darove te ih s odgojiteljima iznijela na novogodišnji prodajni sajam. Najbolji kupci produkata dječjeg stvaralaštva bili su, naravno, njihovi najbliži, roditelji, bake, djedovi i obiteljski prijatelji, koji su otkupljujući ove radove donirali sredstva za humanitarnu akciju namijenjenu paketićima za djecu iz siromašnijih obitelji. Prošle godine predstavnici ustanove »Naše nade« paketiće su odnijeli na kućne adrese, a ove godine se događaj uručivanja darova zbilo u vrtiću u zajedničkoj igri.

»Smatrali smo da djeca koja pohađaju našu predškolsku ustanovu trebaju na pravi način doživjeti rezultate vlastita truda i osjetiti radost darivanja kroz zajedničku igru i druženje, učeći se solidarnosti s drugima od malih nogu«, dodaje Ivković.

Predškolsku ustanovu »Naše nade« *Ahneta* i *Franjo Ivković* osnovali su 2007. godine kao obiteljsku tvrtku koja danas pruža usluge na dvijema lokacijama, u vrtiću u ulici Jokai

Mora i u ulici Attila Józsefa. Na dnevnom smještaju zbrinjavaju oko 40 djece, njegujući obiteljski ambijent i atmosferu u odgajateljskom radu. U ustanovi se od jaslaca do polaska u školu provodi Montessori program za čiju

su primjenu odgojitelji dodatno obučeni i educirani.

Humanitarna akcija Predškolske ustanove »Naše nade« uoči Nove godine okončana je u suradnji s Caritasom.

K. Korponaić

FINANCIJSKA POTPORA ZA UVOĐENJE ČISTIH TEHNOLOGIJA

Solarni kolektori za subotičku bolnicu

U subotičkoj bolnici bit će instalirana 144 solarna kolektora čime će u ovoj ustanovi biti smanjena potrošnja mazuta za oko 50 posto. Ovaj posao bit će realiziran u okviru projekta »Uvođenje čistije proizvodnje za rad postrojenja i tehnologija koje smanjuju zagađenje okoliša – solarno postrojenje za pripremu sanitarne tople vode« za koji su ugovore o sufinanciranju potpisali gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić*, ravnateljica Fonda za zaštitu životnog okoliša *mr. Željka Jurakić* i ravnatelj subotičke Opće bolnice dr. *Goran Bićanin*. Ugovor između Opće bolnice i Fonda za zaštitu životnog okoliša potpisan je na iznos od 21.280.000 dinara, a između Opće bolnice i grada Subotice na 8 milijuna dinara.

Potpisivanju ugovora nazočili su *Oliver Dulić*, ministar životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja i dr. *Atila Čengeri*, pokrajinski tajnik za zdravstvo, socijalnu politiku i demografiju. Gradonačelnik Vučinić je rekao kako je i dosadašnja suradnja između grada i bolnice dobra, te da će biti još intenzivnija u predstojećem razdoblju. »Poslije značajne akcije koju je bolnica, zamjenom stolarije, provela na poboljšanju energetske učinkovitosti, nastavljamo taj projekt. To je bitno za bolnicu, a za grad je važno što je bolnica samo jedna od institucija gdje provodimo ovakve i slične mjere. Podsjetit ću da smo imali otvaranje takvog projekta u 'Kolijevci', da smo potpisali jedan ugovor u Gerontološkome centru i da praktički svi veći proračunski korisnici, koji imaju potrebu i mogućnost na ovaj način ostvariti uštede u daljnjoj eksploataciji i radu, dobivaju novčanu pomoć od Fonda za zaštitu životnog okoliša Republike Srbije, ali i od gradskog Fonda za zaštitu životnog okoliša. Na taj način pokušavamo biti primjer drugim gradovima kako provesti investiciju koja se vraća za svega pet do šest godina«, istaknuo je gradonačelnik Vučinić.

GRADNJA OBJEKTA »ZELENA GLAVA« POKRAJ APATINA UŠLA U ZAVRŠNU FAZU

Ubuduće nezaobilazna turistička adresa

Osim Općine, svoju budućnost u vodama ove gospodarske grane vidi i sve više ljudi iz privatnog sektora

Ljudima s vizijom već odavno je postalo jasno kako je budućnost mjesta naslonjenih na obale gornjeg toka Dunava, osobito onih u granicama Specijalnog rezervata prirode »Gornje Podunavlje«, u turizmu. Gradskim strukturama Apatina to je odavno jasno, pa su strategiju razvoja vezale poglavito uz perspektive koje pruža Europski koridor 7.

Sva dosadašnja investiranja u suvremenu marinu, pristan za putničke brodove i budući robno-transportni centar trebala bi opravdati bliska budućnost.

KRAJOLIK ISTRGNUT IZ RAJA

Osim Općine, svoju budućnost u turističkim vodama vidi i sve više

istrgnut iz raja. Jezerce s kristalno čistom vodom uokviruju neupadljivi, kao od majke prirode stvoreni objekti pred završetkom gradnje i predviđeni prostor za auto-kamp. Ploča ispred ograde, kod glavnog objekta, obavještava vas da je pred vama Turistički park »Zelena glava« u gradnji. Stavljanjem u funkciju turističkog kompleksa u neposrednoj blizini Apatina, u srcu specijalnog rezervata prirode »Gornje Podunavlje«, ovaj živopisni gradić na Dunavu postat će nezaobilazna turistička adresa za sve istinske ljubitelje prirode. Ovaj suvremeni objekt gradi se ubrzano, po najvišim standardima, a svojim potencijalima prati najnovije trendove svjetskog turizma. Prije svega, izgledom se savršeno uklapa u okoliš, niti jednom sitnicom ne narušavajući čarobni

su dio ponude kompleksa koji će biti izgrađen u prvoj fazi. Posjetiteljima ove podunavske oaze, koja se prostire na 8,5 ha, omogućit ćemo užitek u mnogim sadržajima, kako na kopnu, tako i na kristalno bistroj vodi jezera, koje zauzima prostor od 2,5 ha u okviru kompleksa. U šumarku, pokraj jezera, predviđen je i uređen prostor za veliki kamp, tako da će naša ponuda biti zanimljiva najširem krugu posjetitelja«, kaže Bajić.

AUTENTIČNI PRIRODNI OKOLIŠ

Projekt kompleksa »Zelena glava« ideja je ravnatelja poduzeća »Pelus« d.o.o. Sveto Bajića. Nakon vrlo uspjele prodaje koncernu »Saint Goban« nadaleko poznatog poduzeća za proizvodnju fasadnih materijala »Elba«, koje je svojim trudom i umijećem stvorio na temeljima negdašnje male radionice, Bajić se posvetio realizaciji svojega životnog poslovnog sna.

»Na brojnim putovanjima obišao sam mnoge turističke objekte u svijetu i nakon prodaje 'Elbe' nisam sebe vidio kao bogataša koji će statično 'grickati' zarađeno. Želio sam oduvijek, a ova sredstva su mi omogućila i realizaciju te želje, turistima

pružiti nešto originalno, ponuditi im veliki potencijal najbliže okolice Apatina, a ujedno i povesti računa o očuvanju autentičnog prirodnog okoliša. Dunav i pogodna klima ovoga kraja stvorile su izvanredne uvjete za život raznovrsnoj flori i fauni, velikom fondu lovne divljači i rijetkoj barskoj ornitofauni. Turisti će rijetko gdje kao ovdje imati očuvanu nepatvorenu divljinu na svega nekoliko kilome-

Sveto Bajić

tara od gradskog središta. Na cijelom području općine imamo i veliki broj povijesnih lokacija, koje zasad baš i nisu eksponirane. Imamo i pravo bogatstvo u obliku tradicijskih vrijednosti Srba, Hrvata, Mađara, Roma, Rumunja, Nijemaca i zašto iz svega ne izvući najvrjednije i ne ponuditi budućim posjetiteljima? Uz dobru promidžbu, uvjeren sam da će sve navedeno dovesti veliki broj ljubitelja prirode. Osim razvoja etno, nautičkog, lovnog i ribolovnog, stvaramo

Središnji objekt

ljudi iz privatnog sektora. Već smo pisali o etno-salašu *Branka Koraća*, smještenom u svijetu mirisa vode i zelenila na samo nekoliko kilometara od središta Apatina, a nakon sljedećih nekoliko minuta zemljani put će vas dovesti do bajkovite slike, koja neodoljivo asocira na krajolik

ples šume i vode. Gradnja objekata je pri završetku, a vlasnik i investitor *Sveto Bajić* očekuje da će »Zelena glava« postati sinonim za kvalitetan odmor, rekreaciju, ali i zabavu.

»Hotel, bungalovi, restoran, vinski podrum, spa centar, sportski tereni, ergela, vodenica, samo

OKUPLJANJE PROIZVOĐAČA EKO HRANE I PROIZVODA STARIH ZANATA

Alternativna mini tržnica u Somboru

U eko marketima predstavlja se sve što se pravi »rukom«, a to su, među ostalim, i proizvodi od svile, slame, pruća, drveta, općenito stari zanati

Svjedoci smo postupnog vraćanja čovjeka prirodi, uporabi predmeta koji su nastali ručnim radom, korištenja hrane uzgojene i priređene na »domaći način« i slično. Sve je veći broj onih koji žele sebi i svojoj obitelji priuštiti hranu koja je zdravstveno sigurna, po mogućnosti uzgojena u vrtu, bez kemijskih tvari. Isto tako, veliki broj ljudi cijeni ručne radove i unikatne predmete – kako uporabne, tako i dekorativne.

Sve ovo ide u prilog našoj regiji, u kojoj je u velikoj mjeri sačuvan zdrav odnos prema uzgoju poljoprivrednih kultura, kao i domaćih životinja, a poznato je i bogatstvo narodnog stvaralaštva koje njeguje tradicijske načine izrade predmeta za svakidašnju uporabu. Kroz EU projekt prekogranične suradnje između Hrvatske i Srbije »Tradicija za budućnost«, o kojemu smo ranije u više navrata pisali, između ostalog, došlo je do osnivanja udruge »Eco rural net«, s obiju strana granice. Ideja je da ove udruge okupljaju proizvođače ekološki uzgojene hrane, proizvoda starih zanata, davatelje usluga u turizmu i ruralnom razvoju, međusobno surađuju i pridonose razvoju pozitivnog imidža regije promičući svoje proizvode i usluge. Mnoge aktivnosti su već realizirane (kao što je sajam »Tradicija za budućnost« u Osijeku, nastupi na sajmovima u Zagrebu, Novom Sadu, Osijeku, edukacije...), a još ih je dosta u planu.

Veoma interesantnom inicijativom kroz projekt, koja je naišla na odličan odaziv, pokazalo se osnivanje Eko marketa u Poslovnom centru »Rebrača« u Somboru. Izlagači na ovoj alternativnoj mini tržnici su članovi Klastera »Salaši Sombor«, koji je jedan od najvažnijih partnera u

projektu »Tradicija za budućnost«, a potporu ovakvom obliku promidžbe dale su općine Apatin i Sombor, Zapadnobački okrug, Poljoprivredna savjetodavna služba Sombor, kao i Poslovni centar »Rebrača«. Prvi u nizu eko marketa organiziran je koncem lipnja ove godine, uz članove Klastera »Salaši Sombor«, a na otvorenju su sudjelovali i partnerske udruge iz cijele Bačke, Subotice, Novog Sada, Srbobrana... »U eko marketima predstavlja se sve što se pravi

»rukom«, a to su proizvodi od svile, slame, pruća, drveta, općenito stari zanati. Isto tako, prodaju se i med i proizvodi od meda, kao i marinirana dimljena riba (domaća sardina). Svi su proizvodi obilježeni markicom s logom klastera, što je dokaz da je proizvod napravljen na tradicionalni način u domaćim uvjetima«, ispričao je koordinator projekta Branko Milešević iz Klastera »Salaši Sombor«.

Eko market je u početku održavan svakog četvrtka i petka, a kasnije je proširen i na subotu, jer se pokazalo da su posjetitelji veoma zainteresirani za ovakvu vrstu proizvoda. Kupci su u velikoj mjeri zaintrigirani ponudom i često, čak i ako ne kupuju proizvode, barem prokomentiraju ili razmijene iskustva i dojmove s izlagačima.

Zdenka Mitić

ŠTRAJKAŠI I POSLOVODSTVO »APO FASHION SYSTEMA« D.O.O. U PAT-POZICIJI

Poslodavac ne reagira

Radnici sončanskog »Apo fashion systema« d.o.o. i dalje su u štrajku, započetom 27. prosinca prošle godine. Podsjetimo, isključivi razlog ovoga štrajka su neisplaćene zarade za polovicu rujna, listopad i studeni 2011. godine. U međuvremenu, isplaćena je druga polovica plaće za rujna i paušalna akontacija od 5.000 dinara za listopad, čime radnici nisu zadovoljni. Nakon razgovora s poslovodstvom poduzeća pokazali su spremnost na ustupke, korigirali su minimum uvjeta, pa tako zahtijevaju isplatu cijele listopadske plaće odmah, preciziranje i strogo poštivanje dinamike isplate preostalih dugovanja.

I. A.

uvjete i za sportsko-rekreativni, ciklo, eko, kamp i kongresni turizam. Ukupna vrijednost ove investicije iznosi oko 3 milijuna eura«, kaže Sveto Bajić.

POČETAK SLJEDEĆE SEZONE

Na ovom prostoru trenutačno vlada velika užurbanost, a već u idućoj sezoni turistima će biti na raspolaganju etno-restoran s vinskim podrumom i ljetnim vrtom, 15 bungalova, od kojih će 6 biti apartmanskog tipa s kabelskom televizijom i internetom, a preostalih 9 običnih četverokrevetnih, s kamp naseljem, dječjim igralištem, sportskim terenima, teretanom i objektom sa spa programom. U sklopu kompleksa poslije prve faze proradit će i vodenica, bit će dovršen vidikovac visine 16 metara, turistima će na raspolaganju biti mini ergela, prodavaonica suvenira, čamci za vožnju jezerom. U ponudi će biti i organiziranje obilazaka specijalnog rezervata prirode »Gornje Podunavlje« i naseljenih mjesta apatinske općine sa svojim bogatim povijesnim i etno-sadržajima.

Prema Bajićevim riječima, u drugoj fazi će se graditi i hotel s 30 soba, suvremena kongresna dvorana sa 100 mjesta, dodatnih 15-20 bungalova, most preko jezera i crkva, a u daljim planovima su i nove sadržine na dodatnih 14,5 ha. Tako će TP »Zelena glava« upotpuniti turističku ponudu otvaranjem receptivne turističke agencije, koja će svima zainteresiranim predstaviti ljepote ne samo Apatina i okoliće, nego i čitave regije.

Ivan Andrašić

BOŽIĆNO JAHANJE U DOPSINU

Rekordan broj sudionika

U manifestaciji začetoj na ideji Srijemaca Morovićana, sudjelovala su pedeset i dva jahača iz desetak konjogojskih udruga od Baranje do Slavonskoga Broda

»Čestitam ti Boga i Božića i svetog Ivana«, pozdrav je koji smo donijeli iz Srijema, a ide uz treći dan Božića. Tom čestitkom započelo je i peto božićno jahanje u Dopsinu, manifestacija začet na ideji Srijemaca, Morovićana.

»Da, započeli smo to nas nekoliko Morovićana, ali odmah su prihvatili i ostali Srijemci, Kukujevečani, Sočani, Hrvati iz Bosanske Posavine, pa polako i domaći«, kaže nam *Ivan Zavorski* kojemu smo čestitali imendan, kao i unuku *Ivanu*, jer imendana je bilo puno u ovome selu među Šokcima, jer imena su Mata, Iva, Stipa i gdje koji Josa, Tuna i Franja, pa je čestitanje potrajalo.

ŠOKCI, KONJI I VINO

»Doista, manifestaciju su prihvatili svi mještani i danas cijelo selo živi za božićno jahanje«, kaže *Antun Kovačević Tunjica*, Morovićanin koji je oženio Slavonku i s njom ima dva sina, *Ivana* i *Filipa*. Ispričao je još dogodovštinu iz MUP-a, jer redovito ovu manifestaciju prijavljuju policiji. »Dobiješ formular, uredno ga popuniš, dodaš još 20 kuna biljega, predaš i čekaš. Nedugo zatim izađe policajac, nosi rješenje, ali uz uvjet – manifestacija se odobrava, ali je zabranjeno konzumiranje alkohola. Ma dajte, odmah povucite odobrenje, pa tko je još vidio Šokce i konje bez vina?«

A Šokci su postavili novi rekord. Pedeset i dva jahača iz desetak konjogojskih udruga od Baranje do Slavonskoga Broda. *Barbara Perica* iz Đakova jaše kobilu Lunu iz njihove staje i drugi je put u Dopsinu, ali je *Tena Mak* iz Čepina tu već peti put, od samoga početka. Danas se latila fotoaparata, a njihovu kobilu Zentu jaše dida *Franja* iz Bektinaca koji je ujedno i najstariji sudionik susreta. *Vedran*, *Zvonimir*, *Tomislav* i *Mata* došli su iz udruge »Lipicanac« iz Rušćice kod Broda i oni su drugi put u Dopsinu, doček im se dopada pa su domaćine, ali i sve goste pozvali na pokladno jahanje u Rušćicu, 19. veljače. *Ivan* i *Antun Đurasović* došli su iz Starih Mikanovaca, a članovi su udruge »Dorat« iz Vinkovaca, ovdje su treći put, no vječno su na jahanju diljem

Slavonije i Baranje i redoviti su sudionici najvećih manifestacija kakve su Vinkovačke jeseni i Đakovački vezovi. U kategoriju starijih spada i *Petar Lebinac* iz Ivanovca i također je ovdje od prvoga dana. Konje drži već 40 godina, voli ovakva okupljanja i zna da to košta, ali u inat babi koja je rekla da ne ide, došao je ponovno i to ne sam, s njim su sin *Željko* i unuka *Ivona*, a sva tri konja su iz njegove staje.

USPJELA MANIFESTACIJA

Kolonu jahača predvodi domaćin, *Željko Zavorski*, jedan od osnivača ove parade. Kaže da su započeli skromno, s desetak jahača, a evo dostigli su brojku od 50 i što je najvažnije uz njih je cijelo selo. Dolaze jahači iz okolice – Ivanovaca,

UDRUGA GRAĐANA »URBANI ŠOKCI« GODINU ZAVRŠILA RADNO

Izlaze knjiga i CD

Ovih će dana iz tiska izaći zbirka pjesama Stipana Bešlina »Tamna cesta« i CD sa starim svatovskim napjevima podunavskih Šokaca

Ernestinova i Čepina, ali i drugih mjesta, od Đakova, Vinkovaca, Mikanovaca, Valpova i Miholjca, pa sve do Karanca u Baranji i Rušćice kod Broda. Veselo je od ranog jutra, uz vatru peku slaninu i kobasicu, služi se kuhana rakija i kuhano vino, a nakon objeda kolona prolazi kroz selo i zastaje na 5, 6 postaja na kojima ih domaćini nude slasticama i delicijama, a oni im uzvraćaju pjesmom – zvonkom, šokačkom. Navečer se svi okupe u seoskom domu gdje večeru sprema ekipa općine Vladislavci, a tu je već tradicionalno čobanac, pečena prasetina i tamburaška glazba.

Još jedan gost je primijećen u Dopsinu – Stanko Zdravčević, tajnik Udruge seljaka Slavonije i Baranje, inače konjogojac.

»Da, imam odavno svoje konje i ljubav za ovakve manifestacije, tako da čim sam čuo, došao sam. Imam četiri grla u staji, lipicanske pasmine, no danas sam ovdje samo promatrač, ali drago mi je da je uspjela jedna manifestacija ponikla iz inicijative protjeranih Srijemaca, jer dugo se bavim konjima i znam da je Srijem bio čuven po konjima. Ovo je već peti put i volio bih da se nastavi, da potraje, a vidim ovdje dosta mladih, a mladost je zalog da to može opstati. Pratim i konjički sport u Bačkoj, tamo su Zobnatica i Subotica. Kod njih su na cijeni kasačke discipline, ali i njihova tradicija. Srce mi je puno kada vidim tv prijenos njihove Dužijance, svatovske zaprege i fijakere okićene žitom, lijepim djevojkama i stasitim momcima. To bogatstvo zavrđuje da se njeguje i čuva, a ja bih svakoga dana mogao uživati u manifestacijama gdje su konji, uživam u konjima i svojevremeno sam bio tajnik Konjogojske udruge »Đakovština«, jedne od najstarijih u nas«, rekao je Stanko Zdravčević.

Slavko Žebić

Marija Šeremešić i Zvonko Tadijan prigodom snimanja CD-a

Članovi UG »Urbani Šokci« iz Sombora 2012. godinu počinju radno. Kao što je i planirano, snima se materijal potreban za izdavanje CD-a sa starim svatovskim napjevima podunavskih Šokaca.

»Ovaj projekt nastao je kao logičan slijed nakon zajednički organizirane izložbe šokačkih narodnih nošnji iz Bačke, Mađarske i Slavonije u Muzeju u Somboru, a u okviru projekta »Šokci i baština«. Kako je ove godine i KPZH »Šokadija« iz Sonte imala promociju knjige »Šokačke narodne nošnje u Bačkoj«, mislim da slobodno možemo govoriti o kontinuiranom radu šokačkih udruga na zapisivanju, snimanju, odnosno čuvanju naše baštine za sva vremena, što me osobito veseli«, kaže predsjednica UG »Urbani Šokci« Marija Šeremešić.

Projekt izrade CD-a je pri kraju, Berešci i Sonćani su, kao posljednje skupine, 15. prosinca snimili svoje materijale. Prije toga snimljeni su napjevi iz Bačkog Monoštora i Bača. Problemi su nastali u šokačkim selima južnog Podunavlja. U Plavni se, naj-

Stipan Bešlin

Stipan Bešlin, u literaturi se navodi i kao Stjepan Bešlin, bio je hrvatski pjesnik iz Bačke. Rođen je u Bačkom Monošturu 4. siječnja 1920. godine. Školovao se u somborskoj Gimnaziji. U stvaranju većega književnog opusa spriječila ga je prerana smrt. Umro je u rodnom Monošturu 7. travnja 1941. godine. U svojem kratkom životu pisao je o rodnom Monošturu i životu u njemu, ali i o svojoj ljubavi, o Somboru, kojega je vidio kao grad lijepih zvonika i još ljepših crkava. Pjesnik je ovako opisao zeleni grad ravnice: »Glomaznost tornjeva, blistanje trave rosne, pramovi mraka u krošnjama sanjaju. Vršci su kuća sitni i blijedi i u pjenušavo rume nilo uranjaju«.

vjerojatnije, sve »razobičajilo«, ni najstariji žitelji se ne sjećaju riječi i melodija starih svatovskih napjeva, a članovi

HKUPD-a »Dukat« iz Vajske još uvijek pokušavaju pronaći riječi i melodije u sjećanjima starih. S obzirom da je riječ o napjevima koji su, pretpostavlja se, stari sto i više godina, posljednji je trenutak da se zabilježe i ostanu u arhivima udruga koje su sudjelovale u istraživanju, te institucija poput Etnološkog instituta za folkloristiku Hrvatske, muzeja, arhiva i drugih zainteresiranih.

»Uz velike napore uspjeli smo zatvoriti financijsku konstrukciju. Nije riječ samo o CD-u, moram spomenuti da će u izdanju udruge istodobno biti tiskana i prva knjiga u ediciji »Spomenar«, zbirka poezije »Tamna cesta« prerano preminulog hrvatskog pjesnika Stipana Bešlina, Šokca iz Bačkog Monoštora. Mislim da sam uspjela, nakon niza godina traganja, pronaći gotovo cijelu građu za ovu zbirku. Izvori su mi bili stari kalendari, stari časopisi, arhivi, a uspjela sam doći i do jednog broja originala u savršeno očuvanim rukopisima. Zbirku pripremamo u suradnji s dr. sc. Sanjom Vulić. Iako već godinama ne dobivamo neki veliki novac, ove godine smo, kako su u pitanju vrlo ozbiljni i zahtjevni projekti, od HNV-a očekivali više. Odobreno nam je svega 20.000 dinara za knjigu i 25.000 dinara za CD, što nije podmirilo niti najminimalnije troškove. No, vrijeme je darivanja, dobrih ljudi ima, pa smo uz velike napore ipak uspjeli animirati određene darovatelje i tako financirati projekte. Promociju knjige i CD-a predvidjeli smo za drugu polovicu siječnja 2012. godine«, kaže Marija Šeremešić.

Ivan Andrašić

TRADICIJA BAVLJENJA PČELARSTVOM U BAČKOM MONOŠTORU

Znanje se prenosi s koljena na koljeno

Riječ je o djelatnosti kojom se bavi značajan broj ljudi u ovom bačkom selu, a interesantno je da je ovo zanimanje uglavnom obiteljska djelatnost

Simbol i školski primjer za uporan rad, trud i disciplinu, oduvijek su bile pčele u svome poslu sakupljanja peludi i stvaranja meda. Iste te osobine: upornost u radu, trud i disciplina, moraju krasiti i čovjeka koji se stara o pčelama i bavi proizvodnjom meda i ostalih produkata, čiji je osnov upravo rad ovog malog insekta. Pčelarstvo je djelatnost kojom se bavi značajan broj ljudi u Bačkom Monoštoru, a interesantno je da je ovo zanimanje uglavnom obiteljska djelatnost jer se znanje i vještine uspješnog pčelara prenose s koljena na koljeno, naravno uz primjenu aktualnih spoznaja i tehnologija.

Najpoznatiji po stupnju profesionalizacije i zastupljenosti na tržištu, svakako su pčelari svih generacija iz obitelji Periškić. *Ivan Periškić* kaže da bi čovjek bio dobar u ovome poslu treba znati gledati i u prošlost i u budućnost, oslanjati se na vlastito i iskustvo svojih suradnika, očeva i djedova, koristiti i pratiti aktualnosti iz ove djelatnosti, a nezaobilazni preduvjet je i »osjećaj« – talent i ljubav prema ovome poslu i pčelama. Stoga Ivan čuva zabilješke svoga

djeda koji je i pokrenuo ovaj posao, bilješke svoga oca, a i sam zapisuje značajne činjenice i podatke o klimatskim, tržišnim i ostalim uvjetima za svaku godinu. Isto tako, posjećuje seminare i predavanja o aktualnim događajima u pčelarstvu.

KRAVA, ORMAR I ŽITO U ZAMJENU ZA KOŠNICE

Kada je Ivanov djed *Ivan* 1952. godine, na zaprepaštenje bližnjih prodao kravu, ormar i žito i od tog novca kupio veliki broj košnica, mnogi su se našli u velikom čudu, sumnjajući u to da nešto više nije u redu s njim. Međutim, Iva je imao viziju i hrabrosti započeti nešto što će se pokazati kao posao – pun pogodak. Djed Ivan nije svoje slobodno vrijeme provodio u kavani, nego se trudio da na svaki način dozna nešto novo i korisno što može primijeniti u svome poslu, tako je često išao čak i u Mađarsku na stručne skupove o pčelarstvu, jer je veoma teško bilo doći do informacija. Te 1952. godine, na preporuku prijatelja *Janoša Olafa* – evangelističkog svećenika, odvažio se za pionirski

pothvat – ukrcao je svoje košnice u teretni vlak i skupa s njima i suprugom *Katom*, iz Monoštora krenuo put Bosne – ne znajući što ga tamo točno očekuje. Put je trajao dva dana, koštao je vrijednosti oko 50 kg meda, a bilo je potrebno ponijeti i balon rakije, da bi putovanje »teklo glatko«, bez problema s različitim kontrolorima i drugim uniformiranim licima. Transport košnica bio je naporan posao, budući da se u nekim dijelovima do odredišta teret prevozio i konjskim zapregama, pa i ručno, improvizovanim nosiljkama.

Na livadama i šumama u okolicama Bugojna, Glamoča, Drvara i Livna, provodeći vrijeme s pčelama, prodavali su med na licu mjesta lokalnom stanovništvu, kako kažu »ispod pipe«. Ovaj pothvat se itekako isplatio, prve godine se isplatilo sve uloženo, a ovu praksu je nastavio i u godinama koje su uslijedile. O tome koliko je ovo bio dobar posao, svjedoči i činjenica da je Ivan 1965. napravio luksuznu kuću na moru u Hrvatskoj. Bio je kooperant velike Ljubljanske firme »Medex«, gdje je i zaradio dobru penziju. Raspolagao je s brojem košnica koja se

dan danas može usporediti s oko 1000 komada suvremenih. Sve podatke o svojim putovanjima, iskustvima, prilikama, zapisivao je, a njegovi nasljednici čuvaju ove bilješke, koje jednog dana mogu poslužiti kao materijal za monografiju pčelarstva na ovim prostorima.

SUŽIVOT S PČELAMA

Djed Ivanov unuk Ivan sa svojom suprugom *Anicom* i djecom – *Ivanom* i *Nenadom*, danas se stara o više od sto košnica, koje su tipa »monoštorke« – ustaljen naziv za ovu vrstu košnica koji je posebno prilagođen za naše uvjete. Godišnje provodi mnogo dana na putu, u »selidbi« pčela na mjesta koja su najbolja za pašu. U ovisnosti od toga gdje se putuje, ponekad se sele i pčele njegovog oca, brata, bratića, pa je moguće promatrati ovaj »medeni karavan« kako kreće u pohode na cvjetna polja, čak i do Homoljskih planina.

Suživot s pčelama nije lak, ciklus počinje krajem zime, u veljači, kada se košnice sele u šumu gdje pčele posjećuju imelu i skupljaju njen pelud, zatim dolaze i druge biljne vrste – kukurek, vrba... Prva značajnija ispaša je na uljanoj repici, kada se dobiva velika količina meda. Nakon toga pčele se prevoze u podnožje Homoljskih planina gdje počinje cvjetanje bagrema, i to po fazama, pa se pčele tako premještaju sve do nadmorske visine od 560 m iznad razine mora. Slijedi ispaša na lipovom cvatu u Srijemu, a posljednja paša je na cvijetu suncokreta, u okolnim mjestima. Koncem cvjetanja suncokreta i ubiranjem ovog meda, kreće pregled, tretiranje pčela i njihovo pripremanje za zimovanje. Pčele miruju otprilike do 10. siječnja, kada matica kreće s polaganjem prvih jaja.

PROIZVODI OD MEDA

Osim meda, Periškići proizvode i nadaleko poznatu medenu rakiju, likere s medom, vina s medom, sapune, kreme, biljne

mješavine za posebne namjene, matičnu mliječ, kuglice peluda, propolis kapi i medenjake... Svi proizvodi su u adekvatnom pakiranju, s prepoznatljivim etiketama. Kupci ovih proizvoda su kako mještani, tako i brojne stalne mušterije iz cijele Srbije, pa i Hrvatske. Periškići redovito izlažu na sajmovima i manifestacijama u zemlji i inozemstvu, a i turisti koji posjećuju selo obvezno od Periškića odlaze barem s jednom teglom meda ili bocom medljane rakije.

I pored ovolikog truda i konstantnog putovanja, danas se samo od ovoga posla ne može živjeti. Prirodni uvjeti su odlični, ljudi vrijedni i radni, ali ono što nedostaje je potpora i razumijevanje od strane države. Ne postoje subvencije ili povoljni krediti za ovu vrstu djelatnosti, a mogućnosti za dobrobit i koristi od pčelarstva su goleme. Dovoljno je pogledati kako je to funkcioniralo prije par desetljeća, kada se iz Monoštora izvozilo godišnje i do 50 t meda, što je za ondašnje uvjete, pa i za danas, jako puno. Med je odlazio u Sloveniju, a pčelari su mogli pošteno živjeti od svojega rada.

Planova za razvoj posla ima mnogo. Ivan bi želio povećati broj košnica i do tri puta, uposliti dva radnika, proširiti proizvodni asortiman, ali sredstava za ulaganje je jako malo, pa se nada da će se situacija promijeniti na tom polju i država prepoznati potencijale pčelarstva.

Zdenka Mitić

ANITA ĐIPANOV, POBJEDNICA NATJEČAJA ZA NAJLJEPŠU PJESMU PISANU ŠOKAČKIM DIJALEKTOM

Kultura i tradicija neće se zaboraviti

»Željela sam izvući iz zaborava stari divan mojih predaka, prošlost koja je nemjerljivom snagom negdje zapela, dati joj jednu drugu dimenziju«, kaže mlada pjesnikinja čija je pjesma nedavno ocijenjena najboljom na natječaju KPZH »Šokadija« iz Sonte

Da ikavica, šokački dijalekt, tradicija i običaji Šokaca neće ostati negdje u prošlosti, svjedoči angažiranje mladih na ovome polju. Primjer za to je i inspirativna priča i zalaganje dvadesetčetverogodišnjakinje iz Bačkog Monoštora – *Anite Đipanov*.

Ova je djevojka već dugo godina angažirana na mnogim poljima – članica je literarne sekcije, aktivna članica KUDH-a »Bodrog«, članica je zbora župe Bački Monoštor, voditeljica dječje grupe KUDH-a »Bodrog«, voditeljica na manifestacijama kao što su »Đački mikrofon«, »Bodrog fest«, manifestacije povodom seoske proslave »Zavitnog dana«, manifestacija koje organizira KUDH, a zapažen je i njezin rad i angažiranje u projektima i radionicama s djecom. Pokraj navedenoga, svojedobno je bila i dopisnica »Hrvatske riječi« i »Somborskih novina«. Anita je, inače, diplomirana fizioterapeutkinja, a zahvaljujući tome pozivu, kao i nastupima s KUDH-om, imala je prilike mnogo putovati i upoznati svjetske znamenitosti i raznolikost kultura.

Za svoju dušu piše prozu i poeziju, a od nedavno piše pjesme na ikavici. Ranije je svoja djela čitala na različitim manifestacijama, književnim večerima, a u okviru obilježavanja desete obljetnice postojanja KPZH »Šokadija« iz Sonte, na natječaju za najljepšu pjesmu pisanu šokačkim dijalektom,

prvi puta se natjecala s dvije pjesme.

Na ovom natječaju autori su dužni dostaviti najmanje dva pisana djela, na dijalektu kraja iz kojega dolaze, koja se prosljeđuju kompetentnim osobama iz oblasti jezika i književnosti. Na kraju oni donose ocjenu, a ove je godine jednoglasno odlučeno da nagrada za najljepšu pjesmu

u ova dva djela, od kojih je jedno i 'rodilo'. Ikavica nije samo šturo pisanje o salašima, atarima, žitnim poljima i suncokretima, već upravo ono što se skriva ispod te površine. Željela sam izvući iz zaborava stari divan mojih predaka, prošlost koja je nemjerljivom snagom negdje zapela, dati joj jednu drugu dimenziju. Pjesnici koji pišu na ikavici

ide upravo Aniti. Pobjedničku pjesmu »Stvaranje slova« knjigama je nagradila NIU »Hrvatska riječ«, a pročitala ju je autorica na svečanoj manifestaciji prigodom uručene nagrade.

»Kažu da je grijeh ne iskoristiti talent koji nam je Gospod podario, a koji svi mi negdje skrivamo u sebi. Ovo su zaista moje prve dvije pjesme napisane na ikavici i imam osjećaj kao da se to nekako sve skupljalo, raslo i klijalo negdje u meni, da bi na kraju proniklo

znaju da je ona siromašna i oskudna bogatstvom izričaja, i upravo iz toga proizilazi činjenica njenog boljeg usađivanja i jasnijeg sagledavanja naše prošlosti kroz nju samu. Shvatila sam da jednostavnim gledanjem tradicije, običaja, kulture, pa i samog ikavskoga dijalekta, očima čovjeka 21. stoljeća, mogu nastati prava pisana književna djela na ikavici«, poručila je autorica prigodom obraćanja nazočnim gostima.

Zdenka Mitić

UTORAK, NIJE UTORAK BEZ SVAŠTARE

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

Rumljani održali koncert u Nijemcima

NIJEMCI – Veliki tamburaški orkestar HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume održao je krajem prošle godine, 28. prosinca, Božićni koncert u Nijemcima, u Republici Hrvatskoj. Rumljanskim tamburašima koji su nastupili u župnoj crkvi svete Katarine ravnao je *Josip Jurca*. Najzaslužniji za gostovanje Rumljana u Nijemcima bio je župnik župne crkve Uzvišenja Svetog Križa u Rumi *Željko Tovilo*.

Godišnja skupština HKUPD-a »Matoš«

PLAVNA – Redovita godišnja skupština, kojom će biti obilježena četvrta obljetnica postojanja HKUPD-a »Matoš« održat će se u subotu, 14. siječnja, u dvorani Vatrogasnog doma u Plavni. Proslava četvrte obljetnice počinje svetom misom u župnoj crkvi sv. Jakova u 18 sati, nakon koje slijedi službeni dio skupštine. U kulturnom će dijelu programa biti predstavljena zbirka narodnih pjesama što ih je dr. *Josip Andrić* zapisao u Plavni, a koje je Institut za etnologiju i folkloristiku iz Zagreba ustupio »Matošu« za nadopunu repertoara i u svrhu znanstvenih istraživanja. U sklopu skupštine priredit će se i prodajna izložba slika nastalih na likovnim kolonijama u Plavni. Vodstvo udruge »Matoš« poziva sve članove, simpatizere i prijatelje da nazočnošću uveličaju ovaj događaj.

Svečana misa za biskupa Antunovića

SUBOTICA – U okviru Dana biskupa Ivana Antunovića, koji se održavaju u povodu obljetnice njegove smrti (13. siječnja 1888.), u nedjelju 15. siječnja, u katedrali-bazilici sv. Terezije u 18 sati bit će služena svečana misa za biskupa Antunovića koju će predvoditi mr. sc. *Andrija Anišić*.

U okviru Dana biskupa Ivana Antunovića, koje organizira Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, u četvrtak, 12. siječnja, u župi sv. Roka održan je dvadeseti »Razgovor«. Tema ovogodišnjeg »Razgovora« bila je »Izlazak iz duhovne i materijalne krize«.

»Veliko prelo« u HKC-u »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – »Veliko Prelo 2012« u organizaciji HKC-a »Bunjevačko kolo« održat će se 28. siječnja 2012. godine u Velikoj dvorani Centra, Preradovićeve br. 4, u Subotici, s početkom u 19.30. Tijekom večeri će svirati dva tamburaška ansambla. Cijena ulaznice s konzumacijom iznosi 2000 dinara. Za rezervaciju karata, kao i za prijave izbora najljepše prelje možete se javiti na broj telefona 024/555-589.

Organizatori su raspisali i natječaj za najbolju preljsku pismu predstojećeg prela. Napisane »preljske pisme« treba poslati na adresu: HKC »Bunjevačko kolo«, Preradovićeve 4, ili na e-mail bkolo@open.telekom.rs, s naznakom - za Veliko prelo. Natječaj je otvoren do 25. siječnja 2012. godine.

Veliko prelo Pučke kasine 1878.

SUBOTICA – Veliko prelo Pučke kasine 1878. bit će održano u subotu, 4. veljače, u dvorani restorana KTC-a u Subotici. Goste će zabavljati tamburaški ansambl i »Širok šor« iz

Subotice. Za večeru je predviđena tradicionalna hrana koja se služi na prelima – krumpirača, a u ponoć fanci. Piće neće biti ograničeno, kao i prijašnjih godina. Cijena ulaznice s konzumacijom je 1200 dinara.

Rezervacije su moguće na brojeve telefona: 063/1823332, 064/1839657, 060/5627570, 024/566596.

Marin bal u Lemešu

LEMESŠ – HBKUD »Lemeš« organizira tradicionalni Marin bal koji će biti održan u subotu, 4. veljače, u mjesnom Domu kulture. Goste će zabavljati tamburaški sastav »Bekrije« iz Ljutova. Na meniju će biti tradicionalni lemeški juneći paprikaš, a u ponoć fanci. Bit će organizirana i bogata tombola te igre iznenađenja. Cijena ulaznice je 1200 dinara uz koje se nudi i 5 pića. Bal počinje u 19.30. Sve informacije u vezi pokladne manifestacije možete dobiti na telefone: 063/1184050 i 063/7172043.

Gupčev bal i dodjela Povelje

TAVANKUT – Tradicionalni »Gupčev bal« u organizaciji HKPD-a »Matija Gubec« bit će održan u subotu, 11. veljače, u sportskoj dvorani Osnovne škole »Matija Gubec« u Donjem Tavankutu. Na svečanoj akademiji, koja počinje u 19 sati, HKPD-u »Matija Gubec« bit će uručena Povelja Republike Hrvatske, koju je ovome društvu dodijelio hrvatski predsjednik dr. Ivo Josipović u povodu 65 godina rada društva i 50 godina od nastanka prve slike od slame i organiziranog rada u umjetnosti u »tehničici slame«. Povelju će uručiti generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg*, specijalna izaslanica predsjednika Josipovića.

Uz reprezentativnu postavku slika u tehničici slame nastalih tijekom 50 godina, bit će upriličen i prigodni program. Gupčev bal se nastavlja nakon svečane akademije, u 20 sati. U programu će nastupiti članovi HKPD-a »Matija Gubec«, Tamburaški sastav »Bekrije« i Tamburaški sastav »Legende« iz Velike (Republika Hrvatska). Cijena ulaznice s neograničenom konzumacijom iznosi 1500 dinara. Ulaznice se mogu rezervirati na tel.: 064/2015274.

Zajednica Hrvata Beograda dobila prostorije

BEOGRAD – Zajednica Hrvata Beograda »Tin Ujević« je u ponedjeljak organizirala prijam u prostorijama koje su dobili od Općine Stari grad na trajno korištenje. Na prigodnom druženju su, uz brojne goste, bili nazočni i predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu.

Nazočnima se obratio *Stipe Ercegović*, predsjednik ZHB-a »Tin Ujević« koji je podsjetio kako je ta udruga od osnutka, prije četiri godine, organizirala preko dvadeset kulturnih događaja. Ercegović je govorio i o planovima i planiranim manifestacijama u ovoj godini, najavivši tribinu posvećenu obljetnici najveće pobune mornara u povijesti pomorstva, tribinu o *Bartolu Kašiću*, gostovanje amaterskog kazališta iz Starog Grada s Hvara, te tribinu u čast *Josipa Jurja Strossmayera*. Kao najznačajniji projekt, Ercegović je apostrofirao serijal dokumentarnih filmova o znamenitim Hrvatima s ovog područja, koji su tu rođeni i živjeli, ili pak stvarali svoja najbolja djela. Kao prvi film najavio je uradak o *Iliji Okrugiću-Srijemcu*, a sljedeći bi, prema njegovim riječima, trebao biti film posvećen književniku *Antunu Gustavu Matošu*.

U SUBOTICI ODRŽANI »RAZGOVORI« U ORGANIZACIJI PUČKE KASINE 1878.

Problemi o kojima se »slabo govori«

Iako je središnja tema skupa bila Hrvatski školski centar, sudionici »Razgovora« najviše su govorili o, kakvim su ga ocijenili, lošem stanju školstva na hrvatskom jeziku

Udruga Pučka kasina 1878. organizirala je u utorak, 10. siječnja, »Razgovore«, tradicionalni susret na kojemu se razmatraju aktualna pitanja vezana za hrvatsku zajednicu u Subotici i Vojvodini. Središnja tema ovogodišnjih »Razgovora« bio je Hrvatski školski centar u Subotici, o čijem je osnutku Hrvatsko nacionalno vijeće nedavno donijelo odluku. Ovaj bi se Centar trebao nalaziti u zgradi »malog MEŠC-a« u ulici Matije Gupca koja je dio zadužbine biskupa Lajče Budanovića predviđene upravo za tu namjenu, a trenutačno se nalazi u vlasništvu Subotičke biskupije.

»Hrvatski školski centar je nešto što ovom narodu odavno nedostaje«, kazao je u uvodnoj riječi predsjednik Pučke kasine 1878. *Josip Ivanković*. »Znamo i da je ta ideja daleko od realizacije, ali mislim da nije nemoguća. Prijedlog ugovora od strane HNV-a za dobivanje tih prostorija od Biskupije je poslan, na tome se radi dok se ne dođe do dokumenta koji će biti obostrano prihvatljiv. Tu još ima puno posla: zgradu sada treba renovirati, dovesti je u potrebno stanje. Mislim da

smo dovoljno svjesni da znamo što nam to znači i koliko nam fali«, dodao je Ivanković.

LOŠE STANJE U ŠKOLSTVU

Iako je tema skupa podrazumijevala razgovor o spomenutom projektu Hrvatskog školskog centra, najviše riječi bilo je o aktualnoj poziciji obrazovanja na hrvatskom jeziku u Subotici. Josip Ivanković je izrazio nezadovoljstvo neriješenim pitanjima, među ostalim, neblagovremenom nabavom udžbenika te neadekvatnim nastavničkim kadrom koji izvodi nastavu u hrvatskim odjelima.

»Mislim da su tu rezultati jako slabi, ali se o tomu slabo govori. Još jedno pitanje je važno – zašto nemamo hrvatske skupine na predškolskoj razini pri 'Našoj radosti'? Zašto nemamo nove hrvatske odjele u Aleksandrovu gdje ima Hrvata? Puno je takvih slučajeva i općih i pojedinačnih. Dakle, stanje nije dobro i raspravljati o tome treba ne samo večeras nego i na drugim razinama, kako i Hrvatski školski centar ne bio bio takav«, rekao je Ivanković navevši kako su za takvo stanje odgovorni Hrvatsko nacional-

Zlatko Ifković, Bela Stantić i Josip Ivanković

Daleko od projekta

»Razgovorima« nisu nazočili više puta »prozvani« predstavnici Hrvatskoga nacionalnog vijeća, iako su, prema riječima tajnika Pučke kasine 1878. *Zlatka Ifkovića*, bili pozvani. »Vodstvo hrvatske zajednice je prošle godine obećalo tadašnjem hrvatskom ministru Fuchsu da će uraditi projekt Hrvatskog školskog centra, a problem je što to nije urađeno, već je samo donijeta odluka. Tako da Hrvatskog školskog centra neće biti još najmanje dvije godine«, kazao je Ifković.

no vijeće i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini koji loše rezultate pravda »koalicijskim sporazumom«.

Na »Razgovorima« su se čule i primjedbe na račun gradske uprave, a naveden je i primjer Osnovne škole »Sveti Sava« u Subotici čije vodstvo, kako je

istaknuto, opstruira nastavu na hrvatskom jeziku.

Suzdržaniji u kritikama bio je *Lajčo Skenderović* koji je naglasio kako u rješavanju problema u školstvu treba biti više konstruktivnih prijedloga. Glede školskog centra rekao je kako bi Hrvatima u Vojvodini, u tom kontekstu, uzor trebale biti slične obrazovne ustanove Hrvata u Mađarskoj, odnosno Bosni i Hercegovini.

ZABORAVLJENI KOKIĆ

Dio ovogodišnjih »Razgovora« bio je posvećen podsjećanju na djelo pjesnika *Aleke Kokića* (1913.-1940.) čija je zbirka pjesama »Prvijenci« objavljena prošle godine u nakladi Pučke kasine 1878. i subotičke župe Isusova Uskrsnuća. Govoreći o Kokiću, vlč. *Bela Stantić* je

ukazao kako je ovaj pjesnik iza sebe ostavio veliko djelo, iako je preminuo prerano, u 27. godini.

»Znao je da biti rodoljubom, biti vjernik i zauzimati se za čovjeka – nije zlo. On nije pisao da bi ga hvalili, već da nešto stvori, pošalje poruku. Takvi

ljudi su i danas potrebni ovoj zajednici, koji rade s ljubavlju i za tuđe dobro. Zbog toga se zauzimam za to da on uđe u udžbenike za hrvatske odjele, da se njegova djela tiskaju«, kaže vlč. Bela Stantić.

Ovom prigodom predložio

no je da se pokrene inicijativa za izmiještanje biste Alekse Kokića u središte grada, budući da se ona sada nalazi u dvorištu župe Isusova Uskrsnuća, kao i da jedna od subotičkih škola dobije njegovo ime.

»Razgovorima«, koji su

održani u subotičkoj Gradskoj knjižnici, je nazočilo tridesetak osoba, među ostalim, i konzulica-savjetnica Republike Hrvatske u Subotici *Vesna Njikoš Pečkaj* i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*.

STUDIJA DR. LADISLAVA HEKE PREDSTAVLJENA I U BUDIMPEŠTI

Za bolje upoznavanje susjeda i smanjivanje predrasuda

Cilj knjige je hrvatsku kulturu i povijest približiti javnosti u Mađarskoj s akcentom na međusobna prožimanja

U Budimpešti je u utorak, 3. siječnja, predstavljena knjiga »Osam stoljeća hrvatsko-ugarske državne zajednice, s posebnim osvrtom na Hrvatsko-ugarsku nagodbu« čiji je autor ugledni profesor segedinskog sveučilišta dr. sc. *Ladislav Heka*. Organizatori predavanja bili su Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti i Hrvatska manjinska samouprava V. okruga Budimpešte.

Pozdravljajući veliki broj nazočnih uglednika znanstvene zajednice, veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj mr. sc. *Ivan Bandić* je naglasio kako ovakva djela pridonose boljem razumijevanju dvaju susjednih naroda, budući da se ističu pozitivni primjeri iz njihove povijesti i ukazuje na obostrane koristi tijekom zajedničkog života u državnoj zajednici. To napose treba biti inspirativno, rekao je veleposlanik Bandić, iz vizura skorašnjeg ulaska Hrvatske u Europsku Uniju, koja djelomično počiva i na takvim načelima.

OBJEKTIVNI PRISTUP

O knjizi je prvo govorio prof. dr. sc. *Attila Badó*, pročelnik Instituta za poredbeno pravo Pravnog fakulteta u Segedinu, naglasivši također da su u knjizi predstavljena pravna povijest institucija zajedničke države »koja nije dio tradicionalnog znanja, to jest ono što nije prisutno u mađarskoj

historiografiji. Stoga su ovakva djela važna za bolje upoznavanje susjeda i smanjivanja predrasuda«.

Prof. dr. sc. *Josip Vrbošić*, redoviti profesor Pravnoga fakulteta u Osijeku, govoreći o pravnoj kulturi kao osnovi osmostoljetnoga hrvatsko-ugarskog zajedničkog života, ukazao je na to da se iz Hekine studije može iščitati da je u

Sunakladnički pothvat

Studija Ladislava Heke je zajednički nakladnički pothvat vojvođanskih i Hrvata u Mađarskoj: kao sunakladnici knjige pojavljuju se Hrvatsko-mađarska kulturna udruga »András Dugonics« iz Segedina, te Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice. Predstavljanju knjige u Budimpešti nazočili su tako predsjednik HAD-a dr. sc. *Slaven Bačić* i ravnatelj Zavoda *Tomislav Žigmanov*. Dosad je ovo djelo bilo predstavljeno u Subotici i Segedinu.

osnovi društvene stabilnosti ove državne zajednice bio, s jedne strane, »konzistentan i dugotrajući pravni sustav«, a s druge da je na dugovječnost utjecao zajednički interes Hrvata i Mađara. Vrbošić je posebno istaknuo Hekin znanstveno-objektivni pristup, koji nije činjenicama pristupao selektivno, te da je sadržaje studije temeljio na svim relevantnim izvorima i literaturi.

Pročelnik Odsjeka za kroatistiku-slavistiku Instituta za slavistiku Filozofskog fakulteta u Pečuhu doc. dr. sc. *Dinko Šokčević* je naglasio kako je cilj Hekine studije približiti javnosti u Mađarskoj hrvatsku kulturu i povijest s akcentom na međusobna prožimanja. Istina, u knjizi autor, rekao je Šokčević, nije zaobilazio ni »škakljiva« pitanja, to jest pisao je i o sukobima, kao što je na primjer proljeće 1848. i svrstavanje Hrvatske na stranu bečkog dvora. Pa ipak, njih Heka nije predimenzionirao, budući da je državna zajednica

ostavila više pozitivnih i dubokih tragova, napose u razvoju moderne Hrvatske države između 1869. i 1918. godine.

SASTAVNICE I RAZLIKE

»U knjizi sam pokušao dati komparativnu analizu i prikaz državne zajednice kroz osam stoljeća Hrvatske i Ugarske, i to kako je vide Mađari i s druge strane Hrvati. Metodom pravne povijesti sačinio sam komparaciju instituta, kao što su sabor, županije, kralj, i u njima pronaći zajedničke sastavnice, sa svim sličnostima i međusobnim razlikama«, rekao je dr. Heka.

»Nastojao sam u prvome redu hrvatsko čitateljstvo upoznati s time kakve su refleksije u mađarskoj povijesti o toj zajedničkoj ustavnosti, državnosti i parlamentarizmu dvaju naroda. Naravno, govorio sam i o prijedporima, koji se najviše tiču statusa jezika, zatim pitanja građanstva protestanata, statusa grada Rijeke, pripadnosti gornje Slavonije i jedinog hrvatsko-ugarskog ratnog sukoba iz 1848. godine. Jedan dio ovih problema riješen je Hrvatsko-ugarskom nagodbom 1868. godine, kojom su Hrvati dobili priznanje da su politički narod, potpunu samostalnost državne uprave i sudstva, te pravo na korištenje hrvatskim jezikom u ugarskom Saboru«, rekao je, među ostalim, dr. Heka o knjizi.

T. Ž.

Četiri desetljeća od pojave prvoga zbornika

Zbornici su od velikoga značaja za mjesnu kulturnu povijest ovdašnjih Hrvata. Oni su posljedica svjesnih nastojanja kulturne elite da se određene osobe, događaji, pojave ili procesi svestranije znanstveno osvijetle i memoriraju

Piše: Tomislav Žigmanov

U knjiškoj praksi Hrvata u Vojvodini, koja se uspostavila sada već daleke 1683. objavom knjige franjevca *Mihovila Radnića* »Razmischlagna pribogomiona od glivbavi Boxye«, posve se kasno javljaju zbornici kao specifična vrsta monografskih publikacija. Kao što je poznato, zbornici su knjiško djelo više autora, to jest u njima se objavljuje veći broj znanstvenih i stručnih radnji više autora, no tematski se moraju okupljati oko jednoga sadržajnog okvira – ili oko života i djela jedne osobe ili određenoga događaja, procesa, institucije, pojave... Premda su djelo više autora, važno je napomenuti kako ih najčešće priređuje jedna osoba.

Zbornici su, po definiciji, jednokratne monografske publikacije, i po tomu se razlikuju od periodičnih publikacija. Najčešće nastaju »ad hoc«, a razlog za svoju pojavu crpe iz potrebe šireg elaboriranja određenih tema. Kao takvi, zbornici su, gotovo po pravilu, posljedica planskih aktivnosti unutar znanosti danoga kulturnog prostora – ciljanoga znanstvenog tematiziranja određenog fenomena. Isto se često javno uprisutnjuje u obliku znanstvenoga skupa, a zbornici su onda veoma često knjiška posljedica održanoga skupa, u smislu da se u njima publiciraju na skupu prezentirane radnje. Činjenica da su se zbornici relativno kasno javili u knjiškoj praksi Hrvata u Vojvodini posljedica je njihove zakašnjelosti kada je u pitanju organiziranost znanstvenoga segmenta u području kulture.

POČECI VEZANI UZ CRKVU

Kao što je naslovom naznačeno, prvi zbornik objavljen je prije 40 godina od strane Hrvatskoga književnog društva sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu. Riječ je o zborniku posvećenom jednom od najvećih hrvatskih intelektualaca, publicista, književnika i skladatelja podrijetlom iz Bačke – dr. *Josipu Andriću* (Bukin, 14. III. 1894. – Zagreb, 7. XII. 1967.). Zbornik je jednostavno naslovljen »Dr. Josip Andrić 1894-1967 : zbornik«, a uredio ga je publicist *Ladislav Beršek* iz Zagreba. U njemu su objavljeni radovi sa simpozija o Josipu Andriću, održanog 30. kolovoza 1969. godine u Ristovači kraj Bača, a repriza simpozija priređena je u Zagrebu u Nadbiskupskom sjemeništu 14. prosinca iste godine. Zbornik ima 160 stranica, ilustriran je s više od 60 fotografija, a dvadesetak radova, što ih potpisuju autori tada bliskih Katoličkoj crkvi, objavljeni su u dvjema cjelinama (»Simpozij u Ristovači« i »Andrić i 'mali' narodi«). U »Zborniku« su još objavljeni i dokumentarni materijali o skupu te nekoliko prigodnih pjesama u sljedećim cjelinama: »Pjesničke svečanosti«, »Otkriće spomenika : izložbe : komemoracije« i na koncu »Bibliografija«.

I drugi zbornik u kulturnoj povijesti vojvođanskih Hrvata produciran je u okviru Katoličke crkve, no ovoga puta mjesne – one u Bačkoj. Naime, nakon 16 godina od pojave prvog zbornika u Subotici je u izdanju Uredništva kalendara »Subotička Danica« 1987. godine objavljen »Zbornik

predavanja znanstvenog skupa u Subotici 12.-14. VIII. 1986. povodom 300. obljetnice obnovljene crkvenosti među Hrvatima u Bačkoj«. Iz samoga naslova je razvidna kako glavna tema zbornika, tako i način nastanka radova objavljenih u njemu. Glavni urednik ovoga zbornika je velečasni *Stjepan Beretić*, a u njemu je na 256 stranica objavljeno 16 radova, tematski raspoređenih u nekoliko cjelina (»Na raskršću povijesti«, »Pisana riječ« te »Duhovna baština«), uz desetak prigodnih pjesama. Najveći broj autora čine klerici Subotičke biskupije te ovdašnji laici vezani uz Katoličku crkvu.

PRVI ZBORNİK IZ LAIČKIH STRUKTURA

Iz ovoga niza kronologijskoga navođenja zbornika namjerno isključujemo »Zbornik 'Ivan Antunović'«, što ih je Institut »Ivan Antunović« iz Subotice objavio 1990. (br. 1), 1992. (br. 2-3) i 1994. (br. 4-5), budući da ih, prema gore navedenim kriterijima i odredbama zbornika,

držimo za periodične publikacije. Ovim, naravno, ni na koji način ne želimo umanjiti njihovu relevantnost kada je riječ o sadržajnim prinosima niti, pak, ulogu koju su imali na planu organiziranja i usustavljanja znanstvenoga života u hrvatskoj zajednici.

Tek treći zbornik u knjiškoj praksi Hrvata u Vojvodini, objavljen 30 godina od pojave prvoga zbornika, djelo je laičke institucije. Riječ je o »Zborniku radova sa znanstvenog skupa 'Duševno zdravlje'« što ga je Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« objavio u Subotici 2000. na 168 stranica. Urednik je zbornika *Lazo Vojnić Hajduk*, a sadrži 11 znanstvenih radova teologijske, psihologijske i sociologijske provenijencije na temu duševnog zdravlja, koji su bili predstavljeni na istoimenom znanstvenom skupu, u Subotici 17. i 18. prosinca 1999., što ga je priredilo Hrvatsko akademsko društvo.

Kronologijski promatrano, uslijedio je zatim »Zbornik radova o biskupu Lajči Budanoviću«. Uredio ga je velečasni *Josip*

Najznačajniji zbornik?

Vjerojatno najznačajniji zbornik među Hrvatima u Vojvodini jest onaj s međunarodnog znanstvenog skupa »Identitet bačkih Hrvata«. Ovaj vrijednosni stav krijepimo na temelju sljedećih činjenica – prvo, riječ je o zajedničkom nakladničkom pothvatu jedne hrvatske udruge iz Vojvodine i jedne znanstvene institucije iz Hrvatske, pri čemu je partner iz Hrvatske jedna od najrenomiranijih znanstvenih ustanova – Hrvatski institut za povijest; drugo, u njemu su objavljeni radovi većeg broja relevantnih znanstvenika koji se bave Hrvatima u Bačkoj (*A. Sekulić, F. E. Hoško, M. Černelić, R. Skenderović, L. Heka...*); treće u njemu značajno participiraju i mjesne snage koje se trse raditi u znanosti (*S. Mačković, S. Bačić, A. Anišić, P. Vuković, M. Bara...*), što pridonosi njihovoj većoj integraciji u hrvatski znanstveni prostor; i četvrto, u njemu je objavljeno nekoliko radova trajnijega prinosa.

Temunović, a objavio ga je Zadužbinski odbor Zadužbine biskupa Budanovića u Subotici 2004. na 336 stranica. U njemu su publicirani radovi sa znanstvenoga skupa o biskupu *Lajči Budanoviću*, održanog u Subotici 14. i 15. listopada 2003. – objavljeno je 17 radova u kojima se tematiziraju različiti aspekti crkvenog i, uopće, javnog djelovanja prvoga subotičkog biskupa. Ovaj zbornik je zanimljiv po tomu što su po prvi puta nakon 1990. objavljene i znanstvene radnje većeg broja sudionika iz Hrvatske.

U JEDNOJ GODINI DVA ZBORNIKA

I sljedeći zbornik posvećen je crkvenoj tematici koja je usko povezana na Hrvate u Vojvodini. U Zagrebu je, naime, 2005. godine objavljen zbornik obujma 277 stranica pod nazivom »Baština za budućnost : Karmel u Somboru 1904. - 2004. : zbornik radova s međunarodnog znanstvenog simpozija održanog u Somboru 13. i 14. srpnja 2004.«. Urednik zbornika je karmelićanin *Dario Tokić*, a sunakladnici su Institut za kršćansku duhovnost i Hrvatska karmelska provincija sv. oca Josipa. U njemu je objavljeno 18 radova od autora iz četiri države (Srbije, Hrvatske, Mađarske i Njemačke) koji su sudjelovali na Međunarodnom znanstvenom simpoziju »Baština za budućnost: Karmel u Somboru 1904.-2004.«, održanom 13. i 14. srpnja 2004. u Hrvatskom domu u Somboru.

Iste je godine objavljen i »Zbornik radova s Prvog znanstvenog skupa 'Dani Ilije Okrugića' u Zemunu, 20.-21. svibnja 2005.«, čiji je urednik *Vlatko Rukavina*, a nakladnik Udruga Zemunaca u Republici Hrvatskoj. Zbornik je objavljen 2005. godine, pa je ova godina jedina godina u knjiškoj praksi Hrvata u Vojvodini u kojoj su objavljena dva zbornika. Na 223 stranice u zborniku se obrađuje život i djelo najglasovitijeg srijemskog spisatelja i kulturnog djelatnika druge polovice

Proces postupnog laiciziranja

I dok na početku ove kratke povijesti prikaza zbornika u knjiškoj praksi Hrvata u Vojvodini imamo prevagu djelatnika iz krugova oko Katoličke crkve, vremenom se, napose u posljednjih pet godina, situacija na tom planu radikalno promijenila. Naime, od prvih pet zbornika, čak su četiri usko povezana na ljude iz Katoličke crkve. Štoviše, i tematika je upravo takva. S druge strane, od posljednjih pet zbornika tek je jedan i tematikom i produkcijom vezan uz Katoličku crkvu. Ove i ovakve se konstelacije onda mogu tumačiti činjenicom početka organiziranja i razvoja znanstvenog života među laičkim strukturama hrvatskoga kulturnog prostora u Vojvodini. Ono se, pak, sa svoje strane može tumačiti i kao posljedica liberalizacije srbijanskog društva i pratećim smanjenjem prostora straha – u području znanosti ozbiljnija nastojanja su učinjena na koncu vladavine režima Slobodana Miloševića, a razvila su se nakon njegova sloma.

XIX. stoljeća, katoličkog svećenika *Ilije Okrugića Srijemca*. Objavljeni su radovi osam autora izloženih u okviru prvih »Dana Ilije Okrugića«, prve književne manifestacije među Hrvatima u vojvodanskom dijelu Srijema koja, istina, nije zaživjela.

S druge strane, najznačajnija kulturna manifestacija vojvodanskih Hrvata posvećena mjesnoj hrvatskoj književnosti – »Dani Balinta Vujkova : dani hrvatske knjige i riječi« svoj je zbornik radova objavila sljedeće, 2006. godine u Subotici. Riječ je o zborniku pod nazivom »Dani Balinta Vujkova : dani hrvatske knjige i riječi : zbornik radova sa znanstvenih skupova 2002.-2005.«, urednica je *Katarina Čeliković*, a nakladnik Hrvatska čitaonica. Na 279 stranica objavljena su prikupljena izlaganja sa znanstvenih skupova, koji čine sastavni dio inače bogatoga programa ove manifestacije, s prvih četiriju Dana, a svoje radove potpisuje više od 20 autora.

DESETI I NAJOPSEŽNIJI

Zemunski »Dani Ilije Okrugića« »iznjedrili« su i drugi zbornik radova – »Zbornik radova s drugog znanstvenog skupa 'Dani Ilije Okrugića' u Zemunu, 25.-26. svibnja 2007. : znameniti Zemunci i Srijemci«. I ovoga puta urednik je *Vlatko Rukavina*, a kao sunakladnici se pojavljuju Udruga Zemunaca u Republici Hrvatskoj iz Zagreba i Zajednica Hrvata Zemuna : Knjižnica i

čitaonica »Ilija Okrugić« iz Zemuna. Zbornik je objavljen 2007. godine na 248 stranica, a radovi su posvećeni, osim Iliji Okrugiću, i drugim znamenitim Hrvatima iz Srijema, kao što su *Živko Bertić, Mate Ivić, Miloš Bandić, Iso Velikanović, Mladen Barbarić* i dr., koje potpisuje 12 autora.

Pretposljednji u nizu je zbornik objavljen prethodne, 2010. godine, u sunakladništvu Hrvatskoga instituta za povijest iz Zagreba i Hrvatskog akademskog društva iz Subotice. Riječ je o zborniku naslova »Zbornik radova međunarodnog znanstvenog skupa : Identitet bačkih Hrvata, (Zagreb, 27. i 28. studenoga 2008.)«, u kojemu su objavljeni radovi s, kako se iz naslova i jasno da vidjeti, međunarodnoga znanstvenog skupa »Identitet bačkih Hrvata« održanog 27. i 28. studenoga 2008. u Zagrebu u organizaciji Hrvatskoga instituta za povijest. U njemu su objavljeni radovi u kojima su znanstveno i stručno obrađeni brojni aspekti identiteta bačkih Hrvata, inače složenog fenomena kojega u posljednja dva desetljeća prate i brojni prijevori, a autori su različitih znanstvenih profila (povjesničari, sociolozi, politolozi, etnolozi i jezikoslovci) iz Vojvodine, Mađarske i Hrvatske. Urednik ovoga zbornika je *Robert Skenderović*.

I na koncu, navodimo posljednji, deseti zbornik u knjiškoj praksi Hrvata u Vojvodini koji se pojavio točno 40 godina nakon

objave prvoga zbornika. U tom smislu, možemo slobodno reći kako se pojavio u ozračju dviju obljetnica. Riječ je u zborniku »Dani Balinta Vujkova: dani hrvatske knjige i riječi: zbornik radova sa znanstvenih skupova 2006.-2010.«, što ga je objavila Hrvatska čitaonica u Subotici 2011. godine na čak 495 stranica. Prema posljednje navedenom podatku, ovaj zbornik je dosad i najveći po obujmu. Uredila ga je također *Katarina Čeliković*. U njemu su objavljeni prikupljeni prilozima izgovoreni na stručnim skupovima s pet Dana Balinta Vujkova – na onima od 2006. pa do 2010. Osim što se u njima elaborira djelo najistaknutijeg sakupljača narodnih pripovijedaka među Hrvatima u Vojvodini – *Balinta Vujkova*, jedan značajan broj radova posvećen je i retrospektivnome prikazivanju i tematiziranju povijesti i sadašnjosti ovdašnje hrvatske književnosti. Skupa s prvim zbornikom s Dana Balinta Vujkova, on se čini nezaobilaznim kada je u pitanju znanstvena građa koja se tiče mjesne hrvatske književnosti.

Posljednja iznesena ocjena vrijedi i za sve objavljene zbornike – njihovi sadržaji su od velikoga značaja kada je u pitanju mjesna kulturna povijest ovdašnjih Hrvata. Oni su posljedica svjesnih nastojanja kulturne elite vojvodanskih Hrvata da se određene osobe, događaji, pojave ili procesi svestranije znanstveno osvijetle i tako daju trajniji prinosi memoriranju njihova obitavanja i trajanja na ovim prostorima. Isprva su to činili ljudi iz ili bliski strukturama Katoličke crkve, uz snažno navezivanje na resurse cijele Crkve u Hrvata, a nakon sloma režima *Slobodana Miloševića*, kao posljedica razvoja aktivnosti u području znanosti i u necrkvenim dijelovima kulturnoga prostora, vidljiviji su i prinosi pojedinaca i udruga izvan Katoličke crkve. Ističemo da je posljednje navedeni zbornik producirana izvan svih organizacijskih navezanosti i spram znanstvenoga sustava u Republici Hrvatskoj.

TRADICIONALNI KONCERT U PETROVARADINU

Božićne pjesme i običaji u Srijemu

Na svetkovinu Bogojavljenja, 6. siječnja, u crkvi svetog Jurja Mučenika u Petrovaradinu, održan je tradicionalni koncert »Božićne pjesme i običaji u Srijemu«. Domaćin i organizator koncerta bila je Srijemska biskupija s biskupom mons. *Đurom Gašparovićem* na čelu. Toga dana su se našli zajedno svećenici, časne sestre redovnice, vjernici, kao i ljudi dobre volje.

Ovo je još jedan u nizu tradicionalnih koncerata božićnih pjesama i običaja u Srijemu, dvanaesti po redu, koji je pokazao povezanost i zajedništvo župa Srijemske biskupije i bogatstvo pjesama koje uljepšavaju slavlje

i doživljaj Božića. Program je osmišljen prijedlozima iz župa uz sudjelovanje zborova, pjevača, orguljaša, svirača i recitatora koji su se predstavili kratkim igrokazima, adventskim i božićnim pjesmama.

Sudjelovao je veći broj župa u Srijemu, s preko dvije stotine izvođača među kojima su bila djeca, mladi, odrasli i stari, koji su duhovno obogatili nekoliko stotina posjetitelja.

Na početku, nakon pozdrava nazočnima koji je uputila voditeljica *Gordana*, koncert je otvorio zbor župe Presveto Trojstvo iz Srijemskih Karlovaca. Prema programu izvođenje su nastavili zborovi i pjevači iz župe sveti Klement iz Hrtkovaca, sveti Antun Padovanski iz Nikinaca, sveta Katarina iz Sota, sveti Mihael Arkadeo iz Novog Slankamena, mješoviti zbor HKPD »Jelačić« i tamburaši iz Petrovaradina, zbor i mladi iz župa Presveto Trojstvo iz Surčina, Presveto Srce Isusovo iz Šida, VIS »Tekije«. Igrokaze i

recitacije izvela su djeca i mladi iz župe Nikinci, Ruma, Surčin i Šid.

Na koncu susreta biskup Gašparović je uputio riječi zahvale svim sudionicima slavlja i organizatorima, te izrazio radost što se vjernici i ovim slavljem uključuju u povezanost župnih zajednica Srijemske biskupije. Naglasio je da su se vjernici kroz vrijeme Došašća spremali za radosni događaj proslave Božića. Rođenje Isusovo je stvarni događaj, a nastavlja se i danas rađajući se u nama, našim obiteljima, župnim zajednicama i biskupiji. Proslavili smo Božić na polnočki, nastavio je biskup, danas slavimo Bogojavljenje, objavu Spasitelja svim ljudima. Danas se objavio posebno nama u euharistijskim slavljinama u našim župnim zajednicama koje smo slavili, a posebno se objavio večeras po ovim izvođačima na koncertu. Pjesme, igrokazi, recitacije, melodije i riječi dočarali su nam objavu Boga Oca u Isusu Kristu. Neka to Dijete

ostane s nama kako je obećao. Neka nam donose mir, slobodu, blagostanje, radost i utjehu, a ponajviše spasenje u svakom trenutku našega života. Biskup je nadalje pozvao nazočne da ostanu čvrsti u vjeri, da se obogaćuju milosnim božanskim darovima i svjedoče Isusa Krista, novorođenog Kralja, koji je uzeo našu ljudsku narav, postao čovjekom i time uzdigao čovjeka u milosni život s Bogom. »Isus se rodio za nas kršćane da nas spasi i otkupi, da nas potakne da živimo pravim kršćanskim životom. Rodio se i za one siromašne, odbačene, zarobljenike, progonjene, ožalošćene da im pomogne i da ih tješi. Božić je i bolesnima i nemoćnima koje Isus tješi i olakšava im patnje i boli. Isus se rodio i za one koji su na vlasti da budu mirotvorci, da pokazuju brigu za čovjeka, da poštuju svakog čovjeka«, zaključio je svoju poruku biskup Gašparović i čestitao Božić svima koji ga slave po julijanskom kalendaru.

Tomislav Mađarević

PRIZNANJE ZA ŽUPNIKA ŽUPE SURČIN PREČ. MARKA KLJAJIĆA

Nagrada za ekumensko djelovanje i obnovu crkve

Župnik u župi Surčin preč. *Marko Kljajić* dobio je vrijedno priznanje općine. Naime, povodom obilježavanja sedme godišnjice osnutka općine Surčin, 22. prosinca 2011. godine, predsjednik ove općine *Vojislav Janošević* je dodijelio prestižne nagrade najboljim i najzaslužnijim građanima svoje općine. Među dvadeset i tri laureata koja su dobili prestižnu nagradu je i svećenik Srijemske biskupije, župnik u Surčinu preč. Marko Kljajić, koji je nagradu dobio za ekumensko djelovanje i obnovu katoličke crkve u Surčinu.

T. M.

MONOŠTOR, 6. SIJEČNJA

»Jer Triju kralja stazicu valja sliditi!«

Pjevajući poznatu pjesmicu o malome Isusu troje su djece, obučena u tri kralja, 6. siječnja išla monoštorskim ulicama i po starom običaju posjećivali domove mještana sela.

Na ovaj blagdan u Monošturu se održava svečana misa. Mještani slave blagdan Sveta tri kralja. Tri kralja, odnosno djeca, simbolično donose darove, pjesmu i veselje, a obično ih ljudi darivaju slasticama ili novcem. Ranije su kraljevi uvijek bila tri dječaka, ali kako se vremena mijenjaju kraljevi mogu biti i djevojčice.

Z. Mitić

NIJEMČANI U POSJETU ŠIDU

Misno slavlje upotpunio gostujući crkveni zbor

Misnom slavlju u crkvi Presvetog Srca Isusova u Šidu u nedjelju, 18. siječnja, uz veliki broj ovdašnjih vjernika nazočili su i gosti iz Nijemaca i njihov crkveni zbor. Svečanu misu predvodio je vlč. *Nikica Bošnjaković*, a upotpunio ju je zbor iz Nijemaca, pjesmama o rođenju Isusa kao i ostalim duhovnim skladbama. Nakon mise u župnoj je kući za sve goste i domaćine priređena večera i druženje.

S. Darabašić

Vera Milković Pokornić

1956.-2009.

Hvala ti za ljubav koju si nam dala.
Neka je vječna uspomena na tebe, tvoju dobrotu i plemenitost.

Sin Veran, mama Vita i suprug Vladimir

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 13. do 20. siječnja 2012.

14. SIJEČNJA 1945.

Nakon više desetina objavljenih brojeva dnevnih novina pod naslovom »Radio vijesti«, navodno zbog nestašice papira i drugih poratnih teškoća u snabdijevanju, prestaje izlaziti subotičko glasilo pisano hrvatskim standardnim jezikom.

14. SIJEČNJA 1972.

Na Stadionu malih sportova, iza zgrade nekadašnjeg Sokol-

skog doma, otvoreno je novoizgrađeno umjetno klizalište.

14. SIJEČNJA 1983.

Zaključno s prethodnom godinom, u subotičku »Azotaru« investirano je oko 600 milijardi dinara, što je novac ravan trogodišnjoj, cjelokupnoj akumulaciji subotičke privrede, koja je spadala među najrazvijenije u tadašnjoj državi, a osobito glede rezultata izvoza na strana tržišta.

14. SIJEČNJA 1994.

Oko 20 tisuća osoba svakoga dana, besplatno, na ime pomoći, prima po štrucu kruha od 600 grama.

15. SIJEČNJA 1724.

Na prijedlog glavnog zapovjednika svih 13 utvrda u Bačkoj, Ratni savjet Carskog dvora u

Beču, u čijoj je nadležnosti bio i Subotički vojni šanac, suglasio se s proširenjem franjevačke rezidencije. Tri godine kasnije franjevci su otkupili četiri kućice u blizini zidina utvrde, te je postupno započela gradnja subotičkog samostana.

15. SIJEČNJA 1884.

Učitelj *Mijo Mandić* pokreće u Baji zabavni i poučni mjesečnik »Neven«, čije se uredništvo tijekom 1893. preseljava u Suboticu. Od 1. siječnja 1912. ovo glasilo je tjednik i izlazi subotom. Po izbijanju I. svjetskog rata »Neven« je zabranjen. Obnovljen je 17. studenoga 1918. godine, kao dnevni list, a ugašen je 1932. godine. Pod ovim nazivom, pjesnik i publicist *Josip Šokčić*, 1936. godine pokreće, isprva, časopis za kulturna, društvena i privredna pitanja, koji povremeno izlazi i kao tjednik i kao dvotjednik, a onda opet kao časopis. Zadnji broj »Nevena« datiran je 2. veljače 1940. godine

15. SIJEČNJA 1933.

Balint Vujkov, sa skupinom mladih subotičkih pisaca, mahom studenata, započeo pripreme za pokretanje časopisa za književnost i kulturu »Bunjevačko kolo«.

16. SIJEČNJA 1916.

Umro *Antonije Hadžić Tona*, pravnik, pisac, urednik, istaknuti kulturni djelatnik, rođen u Subotici, dugogodišnji tajnik, kasnije predsjednik Matice srpske, upravitelj Srpskog narodnog kazališta u Novom Sadu, urednik Matičina »Ljetopisa« i drugih publikacija – zagovornik ideja biskupa *Ivana Antunovića* o potrebi suradnje hrvatskih i srpskih pisaca i intelektualaca.

16. SIJEČNJA 1990.

»Nagrada dr. Ferenc Bodro-gvári« dodijeljena je povjesničaru umjetnosti *Beli Duranciju*, izvođačima predstave »Aretej« *Miroslava Krleže* u produkciji subotičkoga Narodnog kazališta i dirigentu *Zoranu Muliću*.

17. SIJEČNJA 1932.

Rođen je *Josip Buljovčić*, profesor jezika i književnosti, pisac udžbenika, kritičar, esejist i prevoditelj (mađarski, poljski),

dramaturg i kazališni djelatnik u Subotici, lektor na Varšavskom sveučilištu i gostujući sveučilišni profesor u Mađarskoj. Od osnutka do početka 70-ih lektor u Radio Subotici, a i kasnije nakon pokretanja Hrvatskog uredništva. Pored djela »Filološki eseji«, posthumno su mu objavljeni »Kazališni zapisi« koje je za tisak pripremio *Milovan Miković*, a priredila *Jasna Ivančić*.

17. SIJEČNJA 1967.

U Zagrebu je umro *Jakša Damjanov*, ugledni subotički odvjetnik, javni i kulturni djelatnik, izraziti predstavnik lijeve inteligencije. Suradivao je u sindikalnom listu »Szervezett Munkás«, časopisu »Híd«, uređivao glasilo »Népszava«, pokrenuo »Narodni glas«, s kojim dostiže tiražu od 25 tisuća

pretplatnika. Kao oporbeni političar zatvaran je i prije i nakon II. svjetskog rata. Sredinom 30-ih organizira veliki štrajk agrarnog proletarijata, a 50-ih nagovara seljake da napuste nasilno stvorene zadruge i brani ih pred sudom. Nakratko je bio predsjednik pokrajinskog Narodnog fronta i zastupnik u Skupštini AP Vojvodine, kada zagovara Republiku Vojvodinu i brani lokalne Nijemce. Suboticu napušta 60-ih godina.

18. SIJEČNJA 1970.

Utemeljeno Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Bunjevačko kolo«. Predsjednik je *Ivo Stantić*, sudac Okružnoga suda, a potpredsjednici prof. *Josip Buljovčić* i pravnik *Pajo Pavluković*. Uz folklorni, glazbeni, likovni i druge, osnovan je i Književni odjel (predsjednik *B. Vujkov*, tajnik *L. Merković*). Obnovljeno je »Veliko prelo«, preuzeta je organizacija »Dužijance«, obilježava se stota obljetnica »Bunjevačkih i Šokačkih novina« i održava niz drugih skupova. Taj poletni sraz kulturno-umjetničkog amaterizma i visoke kulture, nasilno je prekinut nakon sjednice u Karađorđevu, kada je preko 120 bunjevačkih Hrvata snosilo posljedice svoga izjašnjavanja, kulturnog djelovanja, te zbog pokušaja osnutka ogranka Matice hrvatske.

19. SIJEČNJA 1970.

Tvornica »8. mart«, nekadašnji »Fako d.d.«, postaje najveći jugoslavenski izvoznik čarapa u Jugoslaviji.

19. SIJEČNJA 2000.

Na osnivačkoj skupštini seljaka Subotice za predsjednika izabran *Árpád Kiss*.

Miris i okusi hrvatske kuhinje

Međimurska kuhinja

Žličnjaci i krpice neki su od proizvoda od domaće tjestenine, a jeli su se u juhi, preliveni mašću, uz meso ili s makom

Na se - ljeno još od prethistorijskog doba, Međimurje je do danas podnijelo mnoge strane vladare koji su, naravno, ostavili »posljedice« u obliku gastronomskih utjecaja.

U tradicionalnoj međimurskoj kuhinji postojala je bitna razlika

namirnicama. Siromašna jela tijekom zime bazirala su se na brašnu (posebno kukuruznom), krumpiru, grahu i kiselom zelju. Od kukuruznog, ječmenog i raženog brašna pekao se i odličan domaći kruh.

Krepke juhe bile su naročito omiljene i ljeti i zimi. Neke su se temeljile na mlijeku i mesu (pretepena juha), a hranjive kisele juhe i gulaši doimaju se kao pravi mađarski s p e -

cijaliteti. Naravno, nedjeljom je ručak započinjao klasičnom juhom od peradi (kokošja juha) ili neke druge vrste mesa, s puno korijenastog povrća ili krumpira.

Obična, ali vrlo zdrava gusta variva s povrćem od krumpira, graha, mahuna, graška, kiselog zelja, krastavaca, opskrbljivala su organizam dragocjenim vitaminima i mineralima.

Krumpir dinstan na crvenom luku i svinjskoj masti, začinen crvenom paprikom, jedan je od najčešćih priloga uz meso, a poznat je pod nazivom »kalampaj-sani kalamper«.

Za doručak ili užinu jele su se razne kaše od grubo mljevenog brašna »pofurenog« vrelom vodom, a to su najčešće bili ječmena kaša ili kukuruzni žganci, kojima se ponekad dodaju i mlijeko i bijela kava. Djeci se davao tzv. močnjak na mlijeku – u vrelu se mlijeko zakuhalo kukuruzno brašno i šećer, a uz dodatak jaja, jeli su ga i odrasli.

Proizvodi od kravljeg mlijeka mnoge su othranili, a i danas je vrlo popularno jelo sir s vrhnjem, te poznati sir turoš, koji se u podravskom kraju naziva prge. Radi se o svježem siru, začinenom soli i crvenom paprikom, oblikovanom u stožac, koji se zatim suši ili dimi.

Žličnjaci i krpice neki su od proizvoda od domaće tjestenine, a jeli su se u juhi, preliveni mašću, uz meso ili s makom.

između svakodnevnih objeda, pripremljenih od dostupnih sezonskih namirnica i bogatijih i skupljih jela za nedjelje, te još svečanijih za posebne prigode, blagdane, svadbe i slavlja.

U siromašnijim, posebno težačkim obiteljima meso se nije jelo tijekom tjedna, no jela su se jednostavna, ukusna jela, priređena prema mađarskim, njemačkim, slovenskim i podravskim receptima, prilagođena godišnjim dobima i raspoloživim

Međimurska kava

Tradicionalni desert iz lijepog Međimurja...

Potrebni sastojci:
skuhana turska kava
2 žumanjka
3 jušne žlice šećera
šlag

Priprema:
Skuhajte tursku kavu, ali ne preslatku. Pjenasto izmiješajte žumanjke i šećer. U šalicu prvo ulijte kavu, zatim dodajte sloj žumanjaka, te ukasite šlagom. Poslužite rashlađeno!

Piše i uređuje: Branka Dulić

Međimurska gibanica

Potrebni sastojci:

500 gr kora za pitu / 250 gr svježeg sira / 300 gr jabuka / 150 gr maka / 1 dl mlijeka / 250 gr šećera / 50 gr grožđica / 50 gr maslaca / 20 gr cimeta / 2 dl slatkog vrhnja / 3 jaja / 50 gr šećera u prahu / 150 gr oraha / 2 vanilina šećera / 1 limunova korica / 2 žlice ruma

Priprema:

Nadjev od sira: 3 žumanjka, vanilin šećer i limunovu koricu dobro izmiješamo te dodamo dio grožđica; posebno tučemo 2 bjelanjka sa 100 gr šećera u čvrsti snijeg, te ih lagano umiješamo u sir.

Nadjev od maka: Mljeveni mak dodamo u 1 dl kipućeg mlijeka, dodamo rum, limunovu koricu i vanilin šećer i drugi dio grožđica. Od jednog bjelanjka i 50 gr šećera napravimo čvrsti snijeg i lagano umiješamo u mak.

Nadjev od jabuka: Jabuke operemo, naribamo, pospemo šećerom u prahu i cimetom te pustimo da odstoje 20 min, nakon čega ih treba dobro ocijediti od soka.

Nadjev od oraha: Orahe pomiješati s cimetom. Maslac otopiti u 2 dl mlijeka. Na namašćen pleh prvo složiti 3 kore, a svaku namazati s maslacem natopljenim u mlijeku i orasima. Zatim slažemo nadjev od sira, te tri kore, pa nadjev od jabuka, pa opet tri kore na koje nanesimo nadjev od maka. Posljednje tri kore, namažemo rastopljenim maslacem. Gibanicu stavimo peći na 180 stupnjeva, kada je gibanica skoro gotova, prelijemo je slatkim vrhnjem i zapečemo do kraja. Posuti je šećerom u prahu!

Od zaboravljenih jela spomenut ćemo šošku – kisлица popečena na zaprški i prelivena vrhnjem.

Meso iz tiblice (dimljena svinjetina spremljena u masti) također je jedan od lokalnih specijaliteta, kao i kosana mast (kuhani špek, nasjeckan i ohlađen) te goveda pržolica (odresci ispečeni na naglo, zatim pirjani sa slaninom i začinima te s povrćem zapečeni u pećnici). Od mesa se najviše jela perad, svinjetina (s proizvodima poput krvavica i čvaraka), te divljač (posebno u plemenitaškim slojevima). Uz pečenu puricu, patku ili gusku poslužuju se mlinci, a perad se često punila i heljdinom kašom te se jela s kiselim zeljem.

Ljeti se osvježanje tražilo u sezonskim salatama od rajčice, paprike, luka ili krastavaca s kiselim vrhnjem i češnjakom, te krumpirovoj salati s lukom, a začinjavale su se, danas zaboravljenim, bučinim uljem ili svinjskom mašću.

Spremala se zimnica od povrća (zelje, krastavci, paprika, cikla) i voća (pekmezi i džemovi od šljiva, krušaka, marelica). Jednostavni seljački kolači pripremali su se od brašna, voća, domaćeg sira, oraha i maka (kukuruznjača, zlevanka, trepa), te od brašna, ribanih jabuka i vrhnja (štrukli sa zeljem ili sirom, orehnjača, makovnjača).

Rodni vinogradi međimurskog kraja daju vrlo kvalitetna vina, posebice bijela: kraljevina, moslavec, graševina, žuti muškati, rajnski rizling, bijeli i sivi pinot....

POLIKLINIKA

Badaawi

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskopijska, Laboratorij, Alergotest
 Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox,
 Ellman-Radiolateralna kirurgija, EFT, Masaža, Bahove kapi, Bloptron, Magneti i ostalo...

20 godina sa vama

Novogodišnji popust! od 05.12. do 20. 01. 2012.

PREGLED OPĆE MEDICINE - **900 din**, SPECIJALISTIČKI PEDIJATRIJSKI PREGLED - **960 din**
 SPECIJALISTIČKI GINEKOLOŠKI PREG.: Osnovni (SP+UZV+ KOLP.) - **3150 din.** Kompletan (SP+UZV+ KOLP.+PAPA+VS) - **4410 din**

Poliklinika za vašu obitelj

OPISNI NAZIV ZA ALPINIZAM	MLAĐE KAMENO DOBA (KRAĆE)	APOEN NA NOVČANICI	DIV (PO BIBLIJSKOM NARODU ENAKO	TURSKI IZVIKIVAČI VIJESTI	TAJLAND	ELIOT NESS	MORSKA BRODICA	GLUMAC KADIĆ	NACIJA	ŠIBENSKI PJEVAČ (PROBI ME SE)	NENAD NINČEVIĆ	KNJIGA NIVES DRPIC
AMERIČKA GLUMICA (“KLINCI SU U REDU”), ŽENA WAR- RENA BE- ATTYJA												
TAL. REDA- TELJ SPAG- HETTI WE- STERNA, SERGIO					DABOME, PRIRODNO OKRUGLO SLOVO							
MALO-...						ROTO-RO- MAN KRAĆE APARATI ZA SKENI- RANJE					LUKSEM- BURG BOJA ZA KOSU (KANA)	
GUERNICA ILI MONA LISA					STRUJNI PREKIDAČ MJERICA POLITRA, POLIC							
ROMAN DAMIĆA KARAKAŠA (ISTOIMENI FILM)								PETAK I SRIJEDA MOBITEL- SKA PORUKA				
MJESTO MESTRO- VIĆEVA MAUZO- LEJA							“SKAKAČ” U SAHU “ALT”		PLITICA NA VAGI NEKA OSOBA (FIG.)			
PORTUGAL	“LOCUS SIGILLI” NAŠ ŽENSKI DUET			ČOVJEK IZ ANAMA, ANAMAC CRNA AM. BOKSAČICA							“TONA” SEKRETA- RICA	
ELEKTRO- NIČKA POŠTA					“EAST” SLOVENIJA		LJUDI IZ STARE SKITIJE “TEMPERA- TURA”					
“NJEHOVA EKSCLEN- CIJA”		NASRTAJ KRAĆE UKRASNI KREMEN BJELUTAK						GLUMAC CONNERY GLUMICA ZADORA				
ŠARENA PAPIGA			RASTAVNI VEZNIK PLJESAK				LIJEVAK U DALMACIJI NEPRAVIL- NO ŠTO					
KLATNO						OTOK KOD DUBROV- NIKA STRASNOST						ČUVAR NACIONAL- NOG PARKA (RANGER)
DIONICA UTRKE					TJELESNA STATURA BORA KOŽE ILI PREGIB TKANINE					IRIDIJ CYRANOV ORGAN		
GRAD U SAD (COCA-COLA)								BIVŠI CRNI ENGLISKI NOGOME- TAŠ, PAUL SUDAR				
RUSKI GRAD NA RIJECI OR												
SREDIŠTE VRTNJE		BIVŠI NO- GOMETAS HAJDUKA, GORAN NIZ					NBA TRE- NER, JERRY RTOVI KRAĆE					
“RADIJUS”		SLAVNI PORTUGAL- SKI NOGO- METAS RADIJ									7. SLOVO ABECEDA GRČKO SLOVO	
KOTAR (ZAST.)				ŠTAP ZA DRAŽENJE VOLOVA “OPSEG”						2. NOTA SOLMIZA- CIJE BELGIJA		
U KOJE VRIJEME, KADA			BIVŠI AMERIČKI BOKSAČI, CARLOS I MANUEL						VRSTA ČETINARA			

RJEŠENJE KRIŽALJKE: anette bening, leone, naravno, pomalo, ro-ro, l, slika, sklopka, kino lika, dan, otavice, s, tas, p, is, anamit, e, skiti, nje, nast, sean, ara, til, pirja, njihalo, šipan, etapa, stas, it, atlanta, ince, os, alar, sloan, r, rui barros, dz, srez, ostan, re, kad, ortiz, bor.

RJEŠENJE KRIŽALJKE:

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Bruno Anušić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Dušica Dulić (novinarka)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hrcka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

LEKTOR:

Vladan Čutura

REDAKTOR I UREDNIK WEB IZDANJA:

Zvonimir Perušić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Ruža Silađev

Pudar

Fotografija je snimljena 1959. godine, u kasno ljeto, u dijelu sončanskog atara koji se naziva Kričković. Taj je dio atara nekada bio poznat po vinogradima. Na njemu je uspijevalo crno i bijelo otelo, portogizer i kadarka. U vinogradima su najviše radili stariji muškarci i žene. Radilo se polagano i detaljno, a kada dođe vrijeme odmora, obično u podne, svi bi se okupili pokraj kopanog bunara s dermom. Tu su se osvježavali hladnom vodom, napajali konje i ostalu stoku, šalili se i žalili, tu su i zapjevali i zaigrali.

Na fotografiji je pudar, čuvar vinograda, *Ivan Đurkov Grca*, rođen 1895., a umro 1971. god. Ovdje sjedi na dvokolici od drveta, ručne izrade, koja se zvala »čeze« ili »kare«. Ovaj drugi naziv, »kare«, je bio više zastupljen u sončanskom govoru. U »kare« je upregnut magarac po imenu Bogar i privezan pas, pulin Bojtar. Bogar i Bojtar su nas djecu osobito uveseljavali. Dida je bio ponosan na svoje prijevozno sredstvo koje mu je bilo neophodno za putovanje od sela do polja i obratno. Narodna poslovice kaže da vinogradu treba sluga, a ne gospodar. Upravo je dida bio odani sluga svoga vinograda. Svako jutro je ustajao čim bi se ukazala prva zraka

sunca, prezao svoga magarca i vezao pulina koji je, kada nije bilo nas djece u karama, zauzimao počasno mjesto uz gospodara. Dida je bio naočit, stasit čovjek, uredan i kada bi sjeo u kare još bi zagladio svoje reprezentativne brkove, podigao šešir prema nebu, prekrstio se i uz Božju pomoć krenuo na svoje radno mjesto. Usput bi potegnuo malo rakijice iz »polučka« da urani.

U vinogradu je uvijek bilo posla na pretek. Dida ga je s ljubavlju okopavao, kidao izbojke (zalamao zaperke), duže loze vezao kanapom da ne padnu na zemlju i špricao plavim kamenom, galicom. Sav alat kojim je radio bi ostavljao u kolibu (kolebu) od trske i šaša. Unutra je bio krevet od slame i sijena, prekriven krparama, a natkriven komarnicima, radi zaštite od komaraca. Koliba je služila za prenočište, osobito u vrijeme zrenja grožđa. Dida je tada danima i noćima ostajao u vinogradu čuvajući grožđe od osa, škvoraca i lopova. Uredno bi okopao vinograd pa ga još ravnomjerno pograbljao da bi se vidjelo ako dođe pod čokot nezvani gost. Dok je po vinogradu nadgledao, pušio je lulu stivu, u jednoj ruci je držao zvonce, debeli štap pod pazuhom, a u drugoj krepetalo – drvenu

napravu koja je okretanjem oko svoje osi proizvodila vrlo uznemirujuće zvukove po škvorce i vrapce.

Ispred kolibe, a pod orahom se pripravljala hrana. Dida je kuhao u kotliću, a na žaru smo pekli slaninu, nataknutu na ražnjave (madžarili smo), crni luk, krumpir i papriku.

Mi djeca, didina unučad, smo bili neizmjereno počašćeni kada nas je dida vodio u pudarinu. Nije nam bilo teško ustati rano, po cio dan pomagati oko vinograda, slušati didu, a ni komarci nisu bili strašni. Igrali smo se u kolibi mame i tate, metlom od korova, metlinja, čistili stazice oko vinograda, ispred i u kolibi. Onda bismo uzeli malu probušenu kanticu s vodom i šarali po stazicama i u kolibi da nam bude hladovina, a i da nam bude što ljepše. Ako je Bogar bio dobre volje mogli smo ga

jahati, a pulin bi veselo trčao uz čopor zamazane dječurlije. Trčkarali smo stotinjak metara do bunara gdje smo se poljevali vodom i uživali. S didom ići u vinograd, pa još u karama s magarcem i psom – ti dani su za nas bili blagdani.

Navečer bi naš dida naložio vatru ispred kolibe. Oko nje bi se skupili i drugi pudari i pudarice. Smjenjivale su se priče, šale, dosjetke, pjevali bećarci o vinogradu, pudarima i pudaricama. Trajalo je to do duboko u noć, te je gdjetko zapao u blaženi san pokraj vatre.

Dida je iza vinograda uzgajao bostan, a kada je dozrijevao dida bi kvrckao po lubenicama i dinjama, kako bi ocijenio koja je dobra za jelo. Ubrao bi ih nekoliko, rasporio srpom popola i svakomu dao polovicu dinje ili lubenice. To nam se jako dopadalo jer smo mogli rukama grabiti meso bostana bez vilice ili žlice. Ne znam zašto još i sada, nakon tolikog broja godina koje su iza mene, nijedan grozd, lubenica ili dinja nisu mirisni, ni slatki kao didini.

Šezdesetih godina dvadesetog stoljeća u Sonti su se vinogradi počeli masovno uništavati. Danas ih njeguju samo veliki, rijetki zaljubljenici. S vinogradima su nestali pudari i pudarice, kolibe i druženja. Nestale su priče, utihnula je kasna noćna pjesma koja je dopirala iz polja čak do sela, stopljena s mjesečinom u ovaj naš voždanski krajolik.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica

Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

O happy day

Nakon kraće stanke, ponovno smo skupa. Vjerujem da ste od lani, kada smo se posljednji put sreli, uživali u blagodatima raspusta, doduše bez snijega, ali nadam se s puno mašte i prijatelja.

Petak je. I to trinaesti. Znam da neki misle kako je to baksuzni dan. Još kada tomu pridodamo činjenicu da u ponedjeljak počinje škola, eto razloga (za neke mlakonje, ali ne i za nas) da padnu u bedak.

Ma, to vam je obična glupost. Čitala sam da se strah od petka trinaestog stručno naziva paraskavedekatriaphobia. Kažem da je obična glupost. To se ne može ni izgovoriti, a kamoli osjećati. Prema nekim statistikama samo u SAD-u od nje pati između 17 i 21 milijun stanovnika. Eh, ti Amerikanci!

Kažu da osobe koje pate od ekstremnih oblika te fobije na petak trinaesti ne mogu izvršavati svoje svakodnevne obveze, a često zbog straha izostaju i s posla! Da ne povjeruješ – koje isprike, kao kada je moj prijatelj u srednjoj školi pravdao sate s kojih je izostao.

No, bilo kako bilo, ostavit ćemo petak trinaesti iza sebe. Želim vam pisati o jednom divnom danu koji je bio u utorak, 10. siječnja. Tada smo proslavili, ili smo bar trebali, Svjetski dan smijeha. Ovaj bitan nadnevak se obilježava čak dva puta u godini (10. siječnja i 2. svibnja), što ne znači da smijehom ne bismo trebali obilježavati svaki dan. Radovati se novom danu, novim mogućnostima, poznanstvima koje možemo steći i da ne redam čega sve ne, sigurna sam da već imate neke ideje.

Svjetski dan smijeha utemeljio je doktor **Madan Kataria** još 1998. godine. Cilj 10. siječnja, Svjetskog dana smijeha, jest da se ljudi što više smiju jer je smijeh najbolji lijek. Osim što se osjećamo bolje, rasterećujemo se stresa, umanjujemo depresiju i anksioznost te jačamo svoj imunitet. I znate što? Smijte se što glasnije i češće, bar sada dok ste mladi, nitko vam neće prigovoriti jer mi, veliki i ozbiljni ljudi, znamo kako je to bez veze... Ma to je bez veze. I ja vam se ponekad volim slasno i od srca nasmijati. Trudim se to što češće upražnjavati doma, a vani samo kada sam u društvu koje mi neće zamjeriti, tj. kada sam s onima koji neće pomisliti kako sam sišla s uma. »Pogledaj je, smije se«, rekli bi mi.

Kada se nekomu nasmiješite, 10 od 9 ljudi će vam uzvratiti osmijehom i uljepšat ćete dan barem dvoje ljudi! Što biste ljepše?! Pročitala sam da smijeh zahtijeva rad 15 mišića lica. U odrasloj dobi smijemo se oko 17 puta dnevno, a vi najmlađi na svu sreću i dalje to činite češće, oko 300 puta dnevno. Stoga vas pohvaljujem i bodrim da tako i nastavite. Još sam doznala da se žene češće smiju muškarcima, nego muškarci ženama. U Njemačkoj je čak osnovana prva škola smijeha gdje polaznici uče o načinu

»Osmijeh ne košta ništa, a djeluje čudesno. Obogaćuje onoga kome je namijenjen, a ne osiromašuje onoga koji ga daruje. Nitko nije toliko bogat, niti toliko siromašan da ga ne može priuštiti. S njime svatko dobiva. Osmijeh unosi sreću u dom, pozdrav je prijatelja, pomoć pri sklapanju poslova. Osmijeh je kao odmor za umornoga, putokaz izgubljenomu, sunčana zraka za žalosnog i najbolji prirodni lijek protiv ljutnje. Ne može ga se kupiti, posuditi ili ukrasti jer ima pravu vrijednost samo kada se daruje. Osmijeh oživljava!«

KALENDAR ZA NAREDNI TJEDAN

- 10. siječnja - Svjetski dan smijeha (Happy day)
- 10. siječnja - Međunarodni dan iluzionista
- 15. siječnja - Svjetski dan vjerskih sloboda (UN)
- 15. siječnja - Dan međunarodnog priznanja Republike Hrvatske
- 17. siječnja - Rođendan umjetnosti
- 19. siječnja - Dan bez korova

OŠ »MATIJA GUBEC« IZ TAVANKUTA UGOSTILA MLADE IZVIĐAČE

Stjecanje novih vještina

Osnovna škola »Matija Gubec« iz Tavan-kuta proteklih je tjedan dana bila domaćin tečaja za vodnike, koji se održava svake godine u organizaciji subotičkog Odreda izviđača »Spartak«. Tečaj za izviđačke vodnike pohađali su učenici VI. i VII. razreda tavan-kutske, kao i subotičkih osnovnih škola »Jovan Mikić«, »Istvan Kizur« i »Matko Vuković«, koji su tijekom sedam dana, kroz druženje i predavanja, imali priliku doznati što znači biti izviđač i steći vještine koje će moći

prenositi vršnjacima koji budu zainteresirani stjecati znanja o izviđačkim pothvatima.

Završna svečanost tečaja za vodnike održana je u ponedjeljak, u prostorijama tavan-kutske osnovne škole, gdje je priređen zabavni program tijekom kojega su sudionici tečaja predstavili aktivnosti kojima su se bavili tijekom sedam dana. Dodijeljene su diplome o uspješno završenoj obuci, a mladi vodnici izveli su tom prigodom i izviđačku himnu, uz tamburašku pratnju pomlatka Tamburaške sekcije HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavan-kuta, pod ravnanjem prof. **Vojislava Temunovića**.

Marija Matković

Vicevi - kao mali poticaj da započnete turu smijeha

Kaže učiteljica Ivici:

- Jučer opet nisi bio u školi.

Baka mi je bolesna.

To kažeš svaki put kad izostaneš iz škole, ne vjerujem ti.

Je učiteljice, i mislimo da baka glumi.

Hahahahahahaha.....

Stiže mali Ivica doma i kaže mami:

- Nastavnica povijesti mi je dala jedan samo zato što nisam htio biti cinker.

A koga je trebalo cinkati?

One koji su ubili Julija Cezara.

Hahahahahahaha.....

Bio Ivica kod prijatelja na ručku. Nakon što su počeli jesti, začuđeno pita:

- Vi se ne pomolite prije ručka?

A prijatelj mu odgovori:

- Ne, naša mama dobro kuha.

Hahahahahahaha.....

smijanja i pozitivnim stranama smijeha. Takva škola bi i ovdje dobro došla, osobito kada počne drugo polugodište. Savjetovala bih mnogim profesorima i nastavnicima da prođu barem jednom

ovakav tečaj. I još nekima, ali to sada ne smijem javno reći.

Dakle da zbrojimo - smijeh je zdrav, smijeh je dobar, smijeh pomaže! Smijmo se što više!

Mnogi bi rekli da je raspust praktički već prošao, ali pred nama su još cijela dva dana i još nešto od današnjega, što je više nego dovoljno da se počnemo smijati, pa makar nam kazali da se smijemo »kao lud na brašno«. Donesimo odluku da ćemo se smijati više i pokušajmo bar još jednu osobu pridobiti na našu stranu. Vjerujte svijet će biti svima ljepši.

Stoga, želim nam svima više smijeha, pa i sljedećeg tjedna kada počne škola!

PETAK
13.1.2012.

06:10 Najava programa
 06:12 Trenutak spoznaje
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 08:35 Vijesti
 08:55 Ludi od ljubavi 1, serija
 10:00 Vijesti
 10:10 Svjetska blaga 2:
 Naslijeđe Rimskog
 Carstva, dok. serija
 11:10 Sve će biti dobro, serija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim, vrijeme
 stane - telenovel
 13:20 Dr. Oz, talk show
 14:00 Vijesti uz hrvatski
 znakovni jezik
 14:10 Drugo mišljenje
 14:40 Ispod Ličke Plješevice,
 emisija pučke i predajne
 kulture
 15:10 Ponos Ratkajevih, serija
 16:00 Alisa, slušaj svoje srce
 16:50 Hrvatska uživo
 17:00 Vijesti
 18:05 Iza ekrana
 18:50 Odmori se, zaslužio si
 2 - TV serija
 19:30 Dnevnik
 20:02 Odabrao Delo H.:
 Stvaranje umjetnog srca,
 dokumentarni film
 20:55 Ciklus hrvatske
 kinoteke: Priča iz
 Hrvatske
 22:35 Dnevnik 3
 23:00 Vijesti iz kulture
 23:10 Na rubu znanosti: David
 Icke - pozadina
 zbivanja, 1.dio
 00:04 Filmski maraton: Viking
 Erik, britansko-švedski
 film
 01:39 Filmski maraton:
 Tri boje: Plavo, francusko-
 poljsko-švicarski film
 03:14 Reprizni program
 03:30 Dr. Oz, talk show
 04:10 Na rubu znanosti:
 David Icke - pozadina
 zbivanja (1.dio)
 05:05 Ludi od ljubavi 1, serija

06:15 Najava programa
 06:20 Kad zavolim, vrijeme
 stane - telenovela
 07:05 Hotel Zombi, crtana
 serija
 07:30 Trolovi, animirana
 serija (R)
 07:55 Mala TV:

--:-- TV vrtić: Policajac
 Tugomir
 --:-- Tajni dnevnik patke
 Matilde: Lujzin savjet
 08:25 Bijeg lukavog lisca,
 serija za djecu
 08:50 Merlin 1, serija
 09:35 Istrage Mladog Mjeseca,
 serija za mlade
 10:00 Istrage Mladog Mjeseca,
 serija za mlade
 10:25 Wengen: Svjetski
 skijaški kup,
 superkombinacija (M) -
 spust, prijenos
 11:45 Degrassi Novi naraštaj
 1, serija za mlade
 12:05 Dokumentarni film
 12:30 Fakini u ljetnome
 kampu, švedski film
 13:55 Wengen: Svjetski
 skijaški kup,
 superkombinacija (M)
 - slalom, prijenos
 15:10 Mala TV:
 --:-- TV vrtić: Policajac
 Tugomir
 --:-- Tajni dnevnik patke
 Matilde: Lujzin savjet
 15:40 Merlin 1, serija
 16:25 Degrassi Novi naraštaj
 1, serija za mlade
 16:50 Obična klinka, serija
 17:15 Briljanteen
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:30 Simpsoni 19
 19:00 Hokej, Ebel liga: KHL
 Medveščak Zagreb -
 EC Kac, prijenos
 21:55 Pljačka, britansko-
 američki film
 23:50 Umorstva u Midsomeru
 13, serija
 01:20 Zločini bez sankcija,
 serija
 02:05 Retrovizor: Dva i pol
 muškarca 6, serija (R)
 02:30 Retrovizor: Završni
 udarac 4, serija (R)
 03:15 Vrijeme je za jazz: 65
 godina Jazz orkestra
 HRT-a, glazba Mire
 Kadoića
 04:45 Noćni glazbeni program

06:00 Oluja u raju R
 07:25 Shaggy i Scooby Doo
 07:50 Ptica trkačica
 08:15 TV izlog
 08:30 Nate Berkus show
 09:25 TV izlog
 09:40 Kad lišće pada R
 10:40 Ljubav i kazna R
 11:40 Inspektor Rex R
 12:34 PBZ pitanje dana
 12:35 IN magazin R
 13:15 Izgubljena čast R
 14:15 Oluja u raju
 16:00 Inspektor Rex
 17:00 Vijesti Nove TV

17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada
 19:05 PBZ pitanje dana
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Ljubav i kazna
 21:00 Izgubljena čast
 22:00 Jesmo li gotovi?
 23:35 Trenutna pravda
 01:15 Kobra R
 02:45 Pobjednički tim R
 04:30 Ezo TV
 06:00 IN magazin R
 06:20 Kraj programa

06.50 RTL Danas, (R)
 07.25 Imperatriz, telenovela
 (dvije epizode) (R)
 08.20 Dragon Ball Z,
 animirani film (R)
 08.45 PopPixie, crtani film
 09.00 Ekkluziv Tabloid,
 magazin (R)
 09.40 Cobra 11, akcijska serija
 (dvije epizode) (R)
 11.35 Večera za 5, (R)
 12.25 Imperatriz, telenovela
 (dvije epizode)
 14.10 Krv nije voda, serija (R)
 15.05 Cobra 11, akcijska serija
 (dvije epizode)
 16.55 RTL 5 do 5
 17.05 Večera za 5
 18.00 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.05 Krv nije voda, serija (R)
 20.00 Iznenadna smrt,
 igrani film, akcijski
 22.00 Uljezova odmazda,
 igrani film, ratni
 00.05 Zora živih mrtvaca,
 igrani film, horor
 01.55 Astro show, emisija uživo
 02.55 Obmana, igrani film,
 kriminalistički (R)
 04.10 RTL Danas, (R)

SUBOTA
14.1.2012.

05:55 Najava programa
 06:00 Drugo mišljenje
 06:45 Iza ekrana
 07:15 Ispod Ličke Plješevice,
 emisija pučke i
 predajne kulture
 07:45 Hrvatska kronika BiH
 08:00 Kinoteka - ciklus
 klasičnog vesterna:
 Stupovi neba, američki
 film
 09:30 Građani na Cvjetnom
 trgu, dokumentarni film
 09:55 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:10 Kućni ljubimci
 10:45 Azijske razglednice:
 U gradu Taj Mahala,
 dokumentarna serija

11:15 Normalan život, emisija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Veterani mira, emisija
 13:15 Duhovni izazovi,
 međureligijski magazin
 13:45 Prizma
 14:30 manjinski Mozaik
 14:45 Jelovnici izgubljenog
 vremena
 15:10 Eko zona
 15:40 Ekspedicija tigar 3,
 dokumentarna serija
 16:30 Euromagazin
 17:00 Vijesti
 17:20 Reporteri
 18:20 Potrošački kod
 18:50 Globalno sijelo
 19:20 Loto 7/39
 19:30 Dnevnik
 20:01 Zvijezde pjevaju (2.)
 21:50 Najmoćnije žene
 svijeta: Gospođa Čang,
 dokumentarna serija
 22:45 Dnevnik 3
 23:05 Vijesti iz kulture
 23:10 Večernja premijera:
 Djevojka koja se igrala
 vatrom, švedski film
 01:20 Filmski maraton:
 Povratak jednorukog
 mačevaoca,
 hongkonški film
 03:05 Filmski maraton:
 Dečki za povijest,
 britanski film (R)
 04:55 Skica za portret
 05:00 Potrošački kod
 05:30 Eko zona

07:25 Panorame turističkih
 središta Hrvatske
 08:30 Najava programa
 08:35 Opera box
 09:05 Patak Frka, (R)
 09:30 Djevojčica iz
 budućnosti 2, crtana serija
 09:55 Mala Tv
 10:00 Baltazar:
 Gusarski problem
 10:10 Danica i medvjedići (R)
 10:15 Čarobna ploča:
 II razred, 3.ep.
 10:25 Trolovi, crtana serija
 10:50 Gospodin Atlas,
 američki film za djecu
 12:25 Wengen: Svjetski
 skijaški kup - spust,
 prijenos
 14:40 KS Automagazin
 15:10 Mijenjam svijet
 15:40 4 zida
 16:10 Zvuk grmljavine,
 britansko-američko-
 češko-njemački film
 17:55 Košarka, ABA liga:
 Cibona - Maccabi,
 prijenos
 19:40 Glazba, glazba...
 evergreen
 20:00 Ciklus Michaela
 Moorea: Fahrenheit 9/11,

dokumentarni film
 22:05 Transporter 2,
 američko-francuski film
 23:35 Ljubavnice 2, serija
 00:20 Fringe - na rubu 1, serija
 01:15 Berlinska filharmonija
 pod ravnanjem Simona
 Rattlea
 02:30 Noćni glazbeni program

06:40 TV izlog
 06:55 I tako to..., serija
 07:25 Dobar dan za vješanje,
 igrani film
 08:50 Shaggy i Scooby Doo,
 crtana serija R
 09:15 Winx, crtana serija
 09:40 Dalmatiner na zadatku
 10:15 Smallville, serija
 11:15 Frikovi, serija
 12:15 Pobjednički tim, film R
 14:00 Jesmo li gotovi?, film, R
 15:55 Provjereno, R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Doc Hollywood, film
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Gas do daske 2, film
 21:45 15 minuta, igrani film
 23:45 Na vatrenoj liniji, film
 01:50 Trenutna pravda, film R
 03:25 Ezo TV, tarot show
 04:55 Frikovi, serija R
 05:40 Kraj programa

06.10 RTL Danas,
 informativna emisija (R)
 06.45 Imperatriz,
 telenovela (R)
 07.35 X-Men, animirani film
 08.00 PopPixie, animirani film
 (dvije epizode) (R)
 08.40 Učilica, kviz za djecu
 09.15 Ruža vjetrova, dramska
 serija (dvije epizode) (R)
 11.10 Božićni duhovi, igrani
 film, komedija
 12.55 Projekt X, igrani film,
 znanstveno-fantastična
 komedija
 14.55 Spašavajući Sarah Cain,
 igrani film, drama
 16.45 Beethoven 5, igrani
 film, obiteljska komedija
 18.30 RTL Danas,
 informativna emisija
 19.10 Galileo, zabavna/
 obrazovna emisija (R)
 20.00 Umri muški 4.0, igrani
 film, akcijski (R)
 22.20 Rat svjetova, film,
 znanstveno-fantastični
 00.25 Izgubljeno u nepovrat,
 igrani film, drama
 02.30 Astro show, emisija uživo
 03.30 RTL Danas,
 informativna emisija (R)
 04.05 Zora živih mrtvaca,
 igrani film, horor

**NEDJELJA
15.1.2012.**

05:55 Najava programa
06:00 Duhovni izazovi, (R)
06:45 Normalan život, emisija
07:25 Globalno sijelo
07:55 Zlatna kinoteka - Ciklus
Douglassa Sirk: Imitacija života, američki film
09:55 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:05 ni DA ni NE: Hrvatska u EU
11:00 Poirot 2, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:00 Luckasti profesor, američki film
16:40 Fotografija u Hrvatskoj
17:00 Vijesti
17:15 Mir i dobro
17:45 Vrtlarica
18:15 Lijepom našom: Garešnica
19:20 Loto 6/45
19:30 Dnevnik
20:01 Dan međunarodnog priznanja Republike Hrvatske - emisija
21:00 Loza, dramska serija
21:50 Dnevnik 3
22:15 Šlep za rasute terete, dokumentarni film uz 20. obljetnicu priznanja RH
23:10 Hotel Babylon 4, serija
00:10 Nedjeljom u dva
01:10 Poirot 2, serija
02:05 Hotel Babylon 4, serija
02:55 Vrtlarica
03:20 Reprizni program (R)
03:50 Lijepom našom: Garešnica
04:50 Plodovi zemlje

06:29 Panorame turističkih središta Hrvatske
06:30 Najava programa
06:35 Berlinska filharmonija pod ravnanjem Simona Rattlea
07:35 Trolovi, animirana serija (R)
08:00 Mala Tv
08:05 Tv vrtić: Robin Hood
--- Brlog: Kornjače (R)
--- Tajni dnevnik patke Matilde: Lujzin savjet
08:30 Vesele trojke, crtana serija
08:55 Hamtaro, crtana serija
09:20 Merlin 1, serija
10:10 Wengen: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 1. vožnje

10:50 Portret Crkve i mjesta
11:00 Gola: Misa, prijenos
12:00 Biblija
12:10 Škrinja
13:10 Wengen: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 2. vožnje
14:00 Ciklus nostalgija: Pink Panther, američki film
16:20 Olimp - sportska emisija
17:15 Hokej, Ebel liga: KHL Medveščak Zagreb - EC Rekord - VSV Villach, prijenos
20:00 Bezdani, američki film
22:55 Filmski boutique: Plavi baršun, američki film
00:50 Posebni dodaci, emisija o filmu
01:05 Garaža
01:30 Noćni glazbeni program

06:15 TV izlog
06:30 I tako to..., serija
07:00 Koraci revolveraša, igrani film
08:35 Shaggy i Scooby Doo, crtana serija R
09:00 Winx, crtana serija
09:25 Hulkov planet, crtani film
10:50 Brza blagajna, serija
11:50 Televizijska posla, serija
12:50 Doc Hollywood, film R
14:50 Bijeg u pobjedu, film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Bijeg u pobjedu, film - nastavak
17:20 Gas do daske 2, film R
19:05 INA Plave vijesti
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Batman: Početak, film
22:35 Red Carpet, showbiz magazin
23:45 Polarna oluja, igrani film
01:15 Na vatrenoj liniji, igrani film R
03:15 Heroji, serija
04:45 Red Carpet, showbiz magazin R
05:50 Kraj programa

05:50 RTL Danas, (R)
06:25 X- Men, animirani film
06:50 PopPixie, crtani film (tri epizode) (R)
07:45 Ruža vjetrova, dramska serija (dvije epizode) (R)
09:35 Spašavajući Sarah Cain, igrani film, drama
11:45 Rat svjetova, film, znanstveno-fantastični
13:30 Umri muški 4.0, igrani film, akcijski (R)
15:50 Otok, dramska serija
17:40 Ekkluziv Vikend, magazin
18:30 RTL Danas, informativna emisija

HRT1 16.01.2012. 00:10
Portreti, dokumentarni film
Naslov epizode:
Akademik Boris Magaš
Epizoda: 1

Emisije iz ciklusa Portreti obrađuju istinske legende nacionalne kulture o kojima se u proteklom desetljeću nije realizirala niti jedna slična biografska emisija na HTV-u. Umjetnice, redatelji, arhitekti, književnici, glumice i drugi velikani kulture i umjetničke scene predstavljaju se sami, u prvom licu jednine i prisjećaju svog proteklog života i svojih djela gledajući npr. stare fotografije, snimke, šetajući kazalištima u kojima su radili ili objektima koje su gradili. Iznimno lucidni, duhoviti, to su ljudi čije su biografije dovoljno intrigantne, a misli i komentari iznimno zanimljivi i suvremeni. Iz bogatog arhiva HTV-a koristimo sjajan

materijal o njihovim djelima od 50-ih godina naovamo, čime se tako ponovno aktualiziraju i vrednuju njihovi opusi.

1. emisija:

Prva emisija posvećena je akademiku Borisu Magašu, arhitektu svjetski priznatih projekata, među ostalim i glasovitog stadiona Poljud, koji je nedavno odabran među 25 svjetskih stadiona. 85-godišnji arhitekt prisjeća se svojih velikih projekata koji su obilježili 50-e, 60-e, 70-e i 90-e godine prošloga stoljeća, od hotelskih kompleksa Haludovo na Krku i Solaris pokraj Šibenika, do remek-djela vrtića na Mihaljevcu i originalnih sakralnih objekata poput crkve Sv. Nikole sa samostanom u Rijeci i crkve Bl. Augustina Kažotića u Zagrebu.

Trajanje: 33 min.

Scenarij: Renata Margaretić Urlić

Realizator: Maša Božičević
Urednik: Renata Margaretić Urlić

19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija (R)
20:00 Dvostruka opasnost, igrani film, triler
21:50 CSI: Miami, serija (tri epizode)
00:20 Astro show, emisija uživo
01:20 RTL Danas, (R)
01:55 Izgubljeni u nepovrat, igrani film, drama (R)

**PONEDJELJAK
16.1.2012.**

05:37 Najava programa
05:42 Split: More
06:12 Mir i dobro
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:53 Ludi od ljubavi 2, serija
09:53 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Svjetska blaga 2: Svijet vulkana, dokumentarna serija
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:20 Dr. Oz, talk show
14:15 Treća dob, emisija
14:45 Glas domovine
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
16:50 Hrvatska uživo
18:00 8. kat, talk-show
18:50 Odmori se, zaslužio si 2 - TV serija
19:30 Dnevnik

20:05 TV Bingo
20:25 Tito - posljednji svjedoci testamenta, dok.serija
21:25 Puls Hrvatske
22:25 Provodi i sprovodi, humoristična serija
23:00 Dnevnik 3
23:25 Vijesti iz kulture
23:35 Svijet profita
00:10 Portreti: akademik Boris Magaš, dokumentarni film
00:45 In medias res
01:30 Dr. House 6, serija
02:15 TračERICA 2, serija
03:00 CSI: Miami 8, serija
03:45 Skica za portret
04:05 Svijet profita
04:35 Ludi od ljubavi 2, serija
05:20 8. kat, talk-show

06:15 Najava programa
06:20 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
07:05 Hotel Zombi, crtana serija
07:30 Trolovi, animirana serija (R)
07:55 Mala Tv
--- TV vrtić
--- Krtić prikazuje
--- Brlog
--- Čarobna ploča
08:25 Bijeg lukavog lisca, serija za djecu
08:50 Školski sat: Dijabetes i djeca
--- Inkubator, školski program
09:35 Istrage Mladog Mjeseca, serija za mlade
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:45 Skica za portret

11:00 Eko zona
11:25 4 zida
11:55 KS Automagazin
12:25 Bigfoot: Nezaboravan susret, američki film
13:50 Mala Tv:
14:20 Eindhoven: EP u vaterpolu: Hrvatska - Rumunjska, prijenos
15:25 Crtani film (eventualno)
15:35 Školski sat: Dijabetes i djeca
16:20 Degraasi Novi naraštaj 1, serija za mlade
16:45 Obična klinka, serija
17:10 Doktor Who 1, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Glee 2, serija za mlade
19:15 Simpsoni 19, crtana serija
19:40 Vršac: Rukometno EP: Hrvatska - Island, emisija
20:00 Vršac: Rukometno EP: Hrvatska - Island, prijenos
21:50 Vršac: Rukometno EP: Hrvatska - Island, emisija
22:05 Dr. House 6, serija
22:50 TračERICA 2, serija
23:35 CSI: Miami 8, serija
00:20 Kalifornikacija 3, humoristična serija
00:50 Zločini bez sankcija, serija
01:35 Retrovizor: Dva i pol muškarca 6, humoristična serija (R)
02:00 Retrovizor: Lovci na natprirodno 4, serija
02:45 Noćni glazbeni program

05:25 Oluja u raju, serija R
06:55 Shaggy i Scooby Doo

07:20 Ptica trkačica, crtana serija
 07:55 TV izlog
 08:10 Nate Berkus Show
 09:10 TV izlog
 09:25 Kad lišće pada, serija R
 10:25 Ljubav i kazna, serija R
 11:25 Inspektor Rex, serija R
 12:25 IN magazin R
 13:10 Izgubljena čast, serija R
 14:10 Oluja u raju, serija
 16:00 Inspektor Rex, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Ljubav i kazna, serija
 21:00 Izgubljena čast, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Ubojice, igrani film
 00:40 Bijeg u pobjedu, igrani film R
 02:45 Seinfeld, serija 50/180
 03:10 Nestali, serija 12/19
 03:55 Ezo TV, tarot show
 04:55 IN magazin R
 05:20 Kraj programa

06:40 RTL Danas, (R)
 07:20 Dragon Ball Z, animirani film (R)
 07:45 PopPixie, crtani film
 08:00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
 10:05 Ekkluziv Vikend, magazin (R)
 10:45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11:35 Imperatriz, telenovela (dvije epizode)
 13:20 Ruža vjetrova, dramska serija (R)
 14:10 Krv nije voda, serija (R)
 15:05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 16:55 RTL 5 do 5, informativna emisija
 17:05 Večera za 5, lifestyle emisija
 18:00 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:05 Krv nije voda, serija
 20:00 Ruža vjetrova, serija
 20:50 Push, igrani film, znanstveno-fantastični
 22:45 Američki ninja 2: Sučeljavanje, igrani film, akcijski
 00:20 RTL Vijesti
 00:35 CSI: Miami, kriminalistička serija
 01:20 Astro show, emisija uživo
 02:20 CSI: Miami, serija (dvije epizode)
 03:55 RTL Danas, informativna emisija (R)

UTORAK
17.1.2012.

06:10 Najava programa
 06:12 Treća dob, emisija za umirovljenike
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 08:52 Ludi od ljubavi 2, serija
 09:53 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:10 Otok s blagom u Tihom oceanu, dok. film
 11:10 Sve će biti dobro, serija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavlomim, vrijeme stane - telenovela
 13:20 Dr. Oz, talk show
 14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:15 Među nama
 14:45 Znanstvena petica
 15:15 Ponos Ratkajevih, serija
 16:05 Alisa, slušaj svoje srce
 16:50 Hrvatska uživo
 18:00 8. kat, talk-show
 18:50 Odmori se, zaslužio si 2 - TV serija
 19:30 Dnevnik
 20:02 Sve u 7!, kviz
 20:55 To je Europa, dokumentarna serija
 21:25 U Europi, dokumentarna serija
 22:05 Otvoreno
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Vijesti iz kulture
 23:30 Domaći dok. film
 00:25 Ciklus europskog filma: Libanon, izraelski film
 01:55 In medias res
 02:40 CSI: Miami 8, serija
 03:25 Tračica 2, serija
 04:10 Skica za portret
 04:25 Ludi od ljubavi 2, serija
 05:20 8. kat, talk-show

06:15 Najava programa
 06:20 Kad zavlomim, vrijeme stane - telenovela
 07:05 Hotel Zombi
 07:30 Trolovi, animirana serija (R)
 07:55 Mala TV:
 --:-- TV vrtić
 --:-- kratki crtani filmovi sinkronizirani do 5 minuta
 --:-- Danica
 08:25 Bijeg lukavog lisca
 08:50 Školski sat: Hip-hop (svjetsko prvenstvo)
 --:-- Navrh jezika
 09:35 Istrage Mladog Mjeseca, serija za mlade
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce
 10:45 Degrassi Novi naraštaj 1, serija za mlade

11:10 Dokumentarni film
 12:00 Na rubu znanosti
 12:50 Vrtlarica
 13:15 Tajna Anda, američko-argentinski film
 14:55 Mala TV:
 15:25 Crtani film
 15:40 Školski sat: Hip-hop (svjetsko prvenstvo)
 16:25 Degrassi Novi naraštaj 1, serija za mlade
 16:50 Obična klinka, serija
 17:20 Eindhoveen: EP u vaterpolu: Hrvatska - Crna Gora, prijenos
 18:25 Regionalni dnevnik
 18:45 Županijska panorama
 18:55 Glee 2, serija za mlade
 19:40 Glazba, glazba...
 20:00 In medias res
 20:50 Ja, ja i Irena, američki film
 22:45 Tračica 2, serija
 23:30 CSI: Miami 8, serija
 00:15 Bez oduševljenja, molim! 7 - serija
 00:45 Zločini bez sankcija, serija
 01:30 Retrovizor: Dva i pol muškarca 6, serija (R)
 01:55 Retrovizor: Lovci na natprirodno 4, serija
 02:40 Noćni glazbeni program

05:25 Oluja u raju, serija R
 06:55 Shaggy i Scooby Doo
 07:20 Ptica trkačica
 07:55 TV izlog
 08:10 Nate Berkus Show
 09:10 TV izlog
 09:25 Kad lišće pada, serija R
 10:25 Ljubav i kazna, serija R
 11:25 Inspektor Rex, serija R
 12:25 IN magazin R
 13:10 Izgubljena čast, serija R
 14:10 Oluja u raju, serija
 16:00 Inspektor Rex, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Ljubav i kazna, serija
 21:00 Izgubljena čast, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Dobričina, igrani film
 00:05 Ubojice, igrani film R
 02:20 Seinfeld, serija 51/180
 02:45 Nestali, serija 13/19
 03:30 Nate Berkus Show
 04:15 Ezo TV, tarot show
 05:15 Kraj programa

06:55 RTL Danas, (R)
 07:35 Dragon Ball Z, animirani film (R)
 08:00 PopPixie, crtani film
 08:15 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)

10:20 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 10:45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11:35 Imperatriz, telenovela (dvije epizode)
 13:20 Ruža vjetrova, serija (R)
 14:10 Krv nije voda, serija (R)
 15:05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 16:55 RTL 5 do 5
 17:05 Večera za 5
 18:00 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:05 Krv nije voda, serija
 20:00 Ruža vjetrova, serija
 20:50 Plavuša uzvraća udarac, igrani film, komedija
 22:30 Oslobodi nas Eve, igrani film, komedija
 00:20 RTL Vijesti
 00:35 Push, igrani film, znanstveno-fantastični (R)
 02:25 Astro show, emisija uživo
 03:25 RTL Danas, (R)

SRIJEDA
18.1.2012.

06:10 Najava programa
 06:12 Među nama
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 08:54 Ludi od ljubavi 2, serija
 10:00 Vijesti
 10:10 Tajlandsko naslijeđe: Vodiči slonova u Bangkoku, dok. film
 11:10 Sve će biti dobro, serija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavlomim, vrijeme stane - telenovela
 13:20 Dr. Oz, talk show
 14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:15 Riječ i život: Izazovi suvremenog Caritas, religijska emisija
 14:45 Indeks, emisija
 15:15 Ponos Ratkajevih, serija
 16:05 Alisa, slušaj svoje srce
 16:50 Hrvatska uživo
 17:00 Vijesti
 18:00 8. kat, talk-show
 18:45 Odmori se, zaslužio si 2 - TV serija
 19:20 Loto 7/39
 19:30 Dnevnik
 20:02 Stipe u gostima 4, humoristična serija
 20:40 Misija: Zajedno
 21:30 Paralele
 22:05 Otvoreno
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Vijesti iz kulture
 23:55 Drugi format
 00:40 In medias res
 01:25 Tračica 2, serija

02:10 CSI: Miami 8, serija
 02:55 Skica za portret
 03:15 Indeks, emisija
 03:45 Drugi format
 04:30 Ludi od ljubavi 2, serija
 05:25 8. kat, talk-show

06:15 Najava programa
 06:20 Kad zavlomim, vrijeme stane - telenovela
 07:05 Hotel Zombi, crtana serija
 07:30 Trolovi, animirana serija (R)
 07:55 Mala TV:
 --:-- TV vrtić
 --:-- kratki crtani filmovi sinkronizirani do 5 minuta
 --:-- EBU drama za djecu
 08:25 Bijeg lukavog lisca, serija za djecu
 08:50 Školski sat: Javni spomenik (projekt MIOC-a)
 --:-- EBU dokumentarac za djecu - Izazovi
 09:35 Istrage Mladog Mjeseca, serija za mlade
 10:00 Prijenosi iz Sabora
 13:30 U grob ništa ne nosiš, američki film (R)
 15:10 Školski sat:
 15:55 Degrassi Novi naraštaj 1, serija za mlade
 16:20 Obična klinka, serija
 16:50 Doktor Who 1, serija
 17:40 Vršac: Rukometno EP: Hrvatska - Slovenija, emisija
 18:00 Vršac: Rukometno EP: Hrvatska - Slovenija, prijenos
 19:50 Vršac: Rukometno EP: Hrvatska - Slovenija, emisija
 20:10 In medias res
 20:50 Glasnici vjetra, američki film
 23:00 Tračica 2, serija
 23:45 CSI: Miami 8, serija
 00:30 Kath i Kim 1, serija
 00:55 Zločini bez sankcija, serija
 01:40 Retrovizor: Dva i pol muškarca 6, serija (R)
 02:05 Retrovizor: Lovci na natprirodno 4, serija
 02:50 Noćni glazbeni program

05:25 Oluja u raju, serija R
 06:55 Shaggy i Scooby Doo
 07:20 Ptica trkačica
 07:55 TV izlog
 08:10 Nate Berkus Show
 09:10 TV izlog
 09:25 Kad lišće pada, serija R
 10:25 Ljubav i kazna, serija R
 11:25 Inspektor Rex, serija R

12:25 IN magazin R
13:10 Izgubljena čast, serija R
14:10 Oluja u raju, serija
16:00 Inspektor Rex, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Ljubav i kazna, serija
21:00 Izgubljena čast, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Imaš poruku, igrani film
00:30 Dobričina, igrani film R
02:10 Seinfeld, serija
02:35 Nestali, serija
03:20 Nate Berkus Show, R
04:05 Seinfeld, serija R
04:25 Ezo TV, tarot show
05:25 Kraj programa

06:55 RTL Danas, (R)
07:35 Dragon Ball Z, (R)
08:00 PopPixie, crtani film
08:15 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
10:20 Ekkluziv Tabloid, (R)
10:45 Večera za 5, (R)
11:35 Emperatriz, telenovela (dvije epizode)
13:20 Ruža vjetrova, serija (R)
14:10 Krv nije voda, serija (R)
15:05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
20:50 Djeca čovječanstva, igrani film, znanstveno-

fantastični
22:40 Sumrak, film, triler
00:15 RTL Vijesti
00:30 Plavuša uzvraća udarac, igrani film, komedija
02:05 Astro show, emisija uživo
03:05 RTL Danas, (R)

**ČETVRTAK
19.1.2012.**

06:10 Najava programa
06:12 Riječ i život: Izazovi suvremenog Caritasa, religijska emisija
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:53 Ludi od ljubavi 2, serija
09:53 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Sveta geometrija, dokumentarni film
11:10 Sve će biti dobro, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavlomim, vrijeme stane - telenovela
13:20 Dr. Oz, talk show
14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:15 Trenutak spoznaje
14:45 Hrvatska kronika BiH
15:00 Kulturna baština
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti
17:10 Hrvatska uživo
18:00 8. kat, talk-show
18:50 Odmori se, zaslužio si

2 - TV serija
19:30 Dnevnik
20:02 Sve u 7!, kviz
20:55 Pola ure kulture
21:25 Ciklus dobitnika Oscara: Hrabro srce, američki film
00:25 Dnevnik 3
00:50 Vijesti iz kulture
01:00 Majke Unplugged, snimka koncerta
02:45 In medias res
03:30 Dr. House 6, serija
04:25 Ludi od ljubavi 2, serija
05:20 8. kat, talk-show

06:15 Najava programa
06:20 Kad zavlomim, vrijeme stane - telenovela
07:05 Hotel Zombi
07:30 Trolovi, animirana serija (R)
07:55 Mala TV:
--TV vrtić
--crtani filmovi do 10'
08:25 Bijeg lukavog lisca, serija za djecu
08:50 Školski sat: Jezik na filmu
--Kokice
09:35 Igrana serija za mlade
10:00 Prijenos iz Sabora
13:30 Portret, američki film
14:57 Mala TV:
--TV vrtić (R)
--crtani filmovi do 10'
15:27 Crtani film
15:42 Školski sat: Jezik na filmu
--Kokice
16:27 Degraši Novi naraštaj 1, serija za mlade

16:52 Obična klinka, serija
17:20 Eindhoven: EP u vaterpolu: Hrvatska - Srbija, prijenos
18:25 Regionalni dnevnik
18:45 Županijska panorama
18:55 Glee 2, serija za mlade
19:40 Glazba, glazba...
20:00 In medias res
20:50 Zalagaonica, dokumentarna serija
21:10 Zalagaonica, dokumentarna serija
21:35 Dr. House 6, serija
22:20 Tračnica 2, serija
23:05 CSI: Miami 8, serija
23:50 Uvijek je sunčano u Philadelphiji 5, serija
00:15 Zločini bez sankcija, serija
01:00 Retrovizor: Dva i pol muškarca 6, serija (R)
01:25 Retrovizor: Lovci na natprirodno 4, serija
02:10 Noćni glazbeni program

05:25 Oluja u raju, serija R
06:55 Shaggy i Scooby Doo
07:20 Beba Felix, crtana serija
07:55 TV izlog
08:10 Nate Berkus Show
09:10 TV izlog
09:25 Kad lišće pada, serija R
10:25 Ljubav i kazna, serija R
11:25 Inspektor Rex, serija R
12:25 IN magazin R
13:10 Izgubljena čast, serija R
14:10 Oluja u raju, serija
16:00 Inspektor Rex, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin

18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Ljubav i kazna, serija
21:00 Izgubljena čast, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Provjereno
23:25 Urota, igrani film
01:40 Imaš poruku, film R
03:45 CSI Prag, serija
05:10 Ezo TV, tarot show
06:10 Kraj programa

06:55 RTL Danas, (R)
07:35 Dragon Ball Z, (R)
08:00 PopPixie, crtani film
08:15 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
10:20 Ekkluziv Tabloid, (R)
10:50 Večera za 5, (R)
11:35 Emperatriz, telenovela (dvije epizode)
13:20 Ruža vjetrova, serija (R)
14:15 Krv nije voda, serija (R)
15:05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija (R)
20:00 Ruža vjetrova, serija
20:50 Opsadno stanje, igrani film, akcijski
22:50 Poljubac smrti, igrani film, akcijski
00:35 RTL Vijesti
00:50 Djeca čovječanstva, igrani film, znanstveno-fantastični (R)
02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od pone-
djeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-
televizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice,
emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16
sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz
Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrt-
kom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«,
emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 15,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov
prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH •
Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični
savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

Poetski predah • Popularne melodije - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki
majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock
vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19,30 - 20,00

Europski magazin - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • Kulturna povijest (utorkom)
• Znanjem do zdravlja (srijedom) • Razmišljanje
dopušteno (četvrtkom) • Tjedni vodič (petkom)

20,00 - 20,30

»U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • »Aktuali-
je« (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kul-
tur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche
Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«
- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

Narodna glazba • Blic vijesti i
odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 »Vojvodanski tjedan«
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 »Vjerska emisija«, duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 »Putnici kroz vrijeme« emisija za djecu
Hrvatskoga radija
• 20,00 »Hrvatima izvan domovine« - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

HRVATSKA RUKOMETNA REPREZENTACIJA U GRADU NA DRAVI

»Kauboji« u Osijeku

U suradnji Grada i Osječko-baranjske županije s Hrvatskim rukometnim savezom, najbolji rukometaši Hrvatske nastavak priprema za predstojeće Europsko prvenstvo u Srbiji (od 15. do 29. siječnja 2012.) odradili su u gradu na Dravi. Tako su već drugog dana Nove godine »Kauboji« osvanuli u Hotelu Osijek, a Grad je za te potrebe izdvojio 150 tisuća kuna, a od 6. do 8. siječnja održan je Croatia cup, na kojem su *Balić, Vori, Duvnjak, Kopljari* i društvo odmjerili snage s reprezentacijama Švedske, Slovačke i Irana

Kako nije bilo vremena za otvoreni trening, na kojemu bi se Goluzini boysi družili s vjernim obožavateljima, upriličeno je jedno druženje u trgovačkom centru Portanova, gdje su najbolji hrvatski rukometaši dijelili promidžbeni materijal HRS-a, a više stotina navijača čekalo ih je s olovkama radi autograma. Vrijeme u Osijeku, rekao je izbornik *Slavko Goluža*, koristit će za uigravanje obrane, prije svega, a potom i napada iz kontre i polukontre i tako će brusiti formu za predstojeće euro-natjecanje u Srbiji. Hrvatsku čeka zahtjevnija skupina, pa već 16. siječnja u Vršcu igra s vice-šampionom Islandom, a potom su tu dobre reprezentacije Slovenije i Norveške. Hrvatsko vodstvo ne sumnja u predanu borbu koja treba rezultirati prolaskom u drugi krug u Novom Sadu, gdje će se križati sa skupinom u kojoj su reprezentacije Francuske, Španjolske i Rusije. Evo što je izjavio za Hrvatsku riječ: »Nas u Srbiji čeka težak posao, ali imamo, Bogu hvala, 16 zdravih momaka i mogu jamčiti da ćemo svi zajedno ostaviti srce na parketu. Ako dobijemo Island, a vjerujem da hoćemo, onda korak po korak krećemo iz pobjede u pobjedu. Dobri rezultati u skupini otvorit će nam vrata za isto tako dobre rezultate u križanju, a ako dođemo do Beograda, onda vašim čitateljima obećavam medalju. Onda nam se smiješi i zlatna medalja. Zauzvrat tražim da nas dođu bodriti i u Vršcu i Novom Sadu, a posebice u Beogradu. No pred nama je još jedan važan posao, pripreme za Olimpijske igre, gdje se ovoga ljeta nadamo dobrom rezultatu i uspješnom plasmanu u Londonu«, poručio je Goluža i zahvalio Osijeku, Osječanima i svim novinarima koji reprezentaciji pružaju potporu pred ove važne susrete.

Drugoga dana Cupa u Osijeku je obavljeno i tradicijsko proglašenje najboljeg rukometaša/ice, najboljega trenera i najboljeg sudačkog para za 2011. godinu u organizaciji Sportskih novosti. Lijepi je program priređen u Gradskom vrtu u pauzi između dvije utakmice. U prvoj je Švedska svladala Iran (33:20), a u drugoj Hrvatska Slovačku (32:23). Program je vodio sportski reporter HRT-a *Drago Čosić*, a priznanja su dobili: *Andreja Penazić*, rukometašica

slovenskog Krim Mercatora, *Domagoj Duvnjak*, rukometaš njemačkog HSV Hamburga, priznanje za najboljeg trenera zavrjedilo je *Ivica Obrvan*, trener hrvatskog prvaka CO Zagreba, a najbolji sudački par su *Matija Gubica* i *Boris Milošević* iz Osijeka.

Trećeg dana, na završetku Croatia cupa, hrvatska reprezentacija proglašena je za najbolju ekipu, sa sve tri pobjede (Iran 41:19, Slovačka 32:23 i Švedska 29:24). Pechar za drugo mjesto pripao je ekipi Švedske, a treće su mjesto podijelile ekipe Slovačke i Irana. Priznanja su dobili još i najbolji strijelac *Ivan Čupić*, za postignutih 18 golova, najbolji golman je *Mirko Alilović* sa 17 obrana samo u trećoj utakmici, dok je igrač turnira Domagoj Duvnjak, koji je u dva dana dobio dva vrijedna priznanja.

Na kraju smo za komentar o turniru i projekciju reprezentacije na prvenstvu Europe u Srbiji zamolili predsjednika HRS-a *Zorana Gobca*. »Najprije bih zahvalio Osijeku što nas je ovako toplo primio i svim ljubiteljima rukometa iz Slavonije i Baranje koju su svaku večer punili dvoranu Gradskog vrta, jer potpora s tribina uvijek je dobrodošla dečkima. Što se tiče Cupa, dečki su u svaki susret ulazili spremni, ispunjavali taktičke zamisli izbornika Goluže i mislim da će ove tri pobjede dati krila čitavoj ekipi za nastup u Srbiji. O tome je govorio i izbornik pa da ne duljim, a pozdravljam vaše čitatelje i pozivam ih da reprezentaciju bodre s tribina u Vršcu i Novom Sadu. Kad smo polazili ovamo u tajništvu su mi rekli da vlada veliko zanimanje za ulaznice i da možemo očekivati više od tisuću gledatelja iz Vojvodine, a svoj su dolazak najavile grupe iz Petrovaradina i čitavoga Srijema, iz Subotice i bačkog Podunavlja. Mi ćemo svakako ići na rezultat, važno je da prodemo u prvom kolu Island, ali ni Slovenija nije za podcijeniti, a posebice Norveška čiji je proračun neusporediv s našim, a onda je i motiv veći. U svakom slučaju trebat ćemo potporu iz gledateljstva«, rekao je Zoran Gobac.

Slavko Žebić

13. siječnja 2012.

Stipan Vert, prvi s desna

Klub dizača utega »Spartak« iz Subotice aktualni je prvak države i nositelj brojnih državnih rekorda, a velike zasluge za kvalitetan rad i odlične rezultate bez sumnje pripadaju dugogodišnjem treneru *Stipanu Vertu*. Njegov dugogodišnji sportski angažman nagrađen je posebnim priznanjem grada Subotice za proteklu, 2011. godinu, a razgovor za naš tjednik prigoda je da se naši čitatelji upoznaju s čovjekom koji je cijeli svoj život posvetio jednoj od najstarijih sportskih vještina.

»Prošle godine sam proslavio točno pola stoljeća angažmana u dizanju utega, koji je započeo još davne 1961. godine kada sam postao član 'Spartaka', kluba u kojemu i danas radim kao trener. Dizanjem utega sam se aktivno bavio nekih dvanaest godina, natječući se u nekoliko težinskih kategorija, a najbolje

Planovi

Želja nam je i u 2012. godini održati kontinuitet dobrih rezultata, obraniti naslov državnih prvaka i, ukoliko bude moguće, sudjelovati na što više međunarodnih natjecanja.

rezultate sam ostvario u juniorskoj konkurenciji osvajajući dva puta naslov prvaka države. Posljednjih godina aktivne karijere sam se istodobno počeo baviti i trenerskim poslom, a od 1972. godine, već puna četiri desetljeća, stručno se brinem o dizačima iz našega kluba«, ukratko se predstavio Stipan Vert.

DIZANJE UTEGA

Zbog čega se netko odlučuje baviti ovim bazičnim sportom, koji je dio pripremnog stadija u gotovo svim ostalim sportskim

Četrdeset godina uspješnoga trenerskog rada

Višestruki državni prvaci unatoč skromnim uvjetima

Razgovor vodio: Dražen Prčić

disciplinama, dugogodišnji trener nudi svoje viđenje:

»Vjerojatno je to što dizači utega vole biti izrazito samostalni, ne vole imati kontakt s drugima, već se isključivo drže svojega prostora, tj. platforme 4 x 4 m na kojoj podižu zadanu težinu i što urade isključivo je njihova zasluga. Jedan dizač utega mora imati vrlo kvalitetno opće tjelesno stanje koje krasi snaga, brzina, vještina, ali i nadasve upornost i predanost višegodišnjem treningu. S druge strane, opće je poznato kako je dizanje utega jedan od najstarijih sportova koji se upražnjavao još tijekom prvih olimpijskih igara i zbilja je velika tradicija koja prati ovu sportsku disciplinu u mnogim zemljama svijeta«.

REZULTATI

Protekle, 2011. godine KDT »Spartak« je osvojio osmi uzastopni naslov prvaka države, ukupno trinaesti, i potvrdio apsolutnu dominaciju na ovim prostorima.

»Uz odlične natjecateljske rezultate, naši dizači utega drže više od pedeset posto aktualnih rekorda u svim starosnim konkurencijama (seniori, mlađi seniori, juniori, pioniri), što potvrđuje da se u klubu već godinama kvalitetno radi. Uvijek imamo relativno mladu momčad, jer je uvijek prisutna smjena generacija, a trenutačno je u klubu aktivno osamnaest dizača utega. Četiri naša dizača seniorski su prvaci države: *Kristijan Horvat, Dejan Peić Tukuljac, Miloš Knežević i Čaba Nađ*,

dok su u juniorskoj konkurenciji najbolji: *Ervin Rožnjik, Tivadar Kajdoči, Tamaš Kajdoči i Ervin Aroksalaši*. Svi naši dobri rezultati plod su dugogodišnjeg treninga koji je kod mnogih započeo još na samom početku pubertetskih godina. Dizanje utega je, prije svega, jedna plemenita vještina koja zahtijeva krajnje ozbiljan pristup i stručan nadzor, uz kvalitetnu ishranu obogaćenu suplementima, vitaminima i mineralima, bez kojih ni ne može biti kvalitetnijih rezultata. No, za to su potrebna ulaganja i veća financijska sredstva.

FINANCIJE

»Dizanje utega je kao sport klasificiran u treću skupinu korisnika društvenog financiranja, jer u ovome trenutku nema niti jednog pojedinca sa zapaženim rezultatima na europskoj i svjetskoj sceni pa je vidan problem u razvoju i napredovanju mladih dizača utega. Još uvijek smo u našim starim, podrumskim prostorijama, iako nam je obećan bolji prostor. Za napredovanje i bolje rezultate neophodna su veća sredstva. Pored Subotice, koja po rezultatima godinama dominira, ostale sredine koje njeguju dizanje utega su: Beograd, Sombor, Niš, Srijemska Mitrovica, Bač, Vranje, ali je i tamo prisutan financijski problem i ulaganja u ovaj sport. Dizanje utega traži konstantna ulaganja, jer je u pitanju sport u kojem se radi sustavno, dulji vremenski period. Za razliku od razvijenijih država koje puno ulažu u ovaj sport, mi smo amateri koji se, uz školovanje i rad, njime bave iz entuzijazma«, konstatirao je na kraju razgovora trener Vert.

Trening

Ovisno o vrsti treninga, šest puta tjedno, prosječan dizač utega podigne između 7 i 15 tona.

SPECIJALNA PONUDA:

- Internistički pregled sa EKG, opšti pregled, dermatolog, psiholog, akupunkturolog 900
- Ginekološki pregled sa UZ i PAPA 2200
- Urološki pregled sa UZ 1900

"MEDIC" poliklinika
SUBOTICA,
GEORGI DIMITROVA 5
Tel: 024/553-959, 024/551-595

POGLED S TRIBINA Siječanj

Božićno-novogodišnja stanka je za nama i sport se ponovno vratio u svoju natjecateljsku normalu.

U prvom tjednu siječnja Ivica Kostelić, nažalost, nije uspio postati kraljem Sljemena na domaćoj stazi u Zagrebu, ali je osvajanjem treće pozicije i mjesta na pobjedničkom postolju ipak razveselio 18.000 gledatelja utrke, zahvaljujući kojoj je i Hrvatska dio svjetske skijaške elite. Drugim slalomskim mjestom u Adelbodenu prošloga vikenda, branitelj naslova, pobjednik Svjetskog kupa i dalje drži prvo mjesto u ovoj disciplini, dok je u ukupnom poretku skočio na drugo mjesto iza trenutačno vodećeg Austrijanca Hirchera.

Najbolji hrvatski rukometaši su u Osijeku obavili dio priprema za nastup na predstojećem Europskom prvenstvu u Srbiji, osvojivši prvo mjesto na Croatia cupu u konkurenciji Švedske, Irana i Slovačke. Slijedi finalno »brušenje forme« pred veliko natjecanje s kojega Hrvatska još jedino nema najsajnije odličje u bogatoj kolekciji trofeja i veliki ispit generacije koju predvodi izbornik Slavko Goluža.

Tenisači su (Dodig i Karlović), istina bez većeg uspjeha, zakoračili u novu ATP sezonu, no prvi hrvatski reket Marin Čilić je zbog ozljede bio primoran otkazati nastup na prvom Grand Slamu sezone, Australian Openu, koji počinje za par dana. Možda je baš »beton Melbournea« prava prilika za ostale da naprave zapaženiji rezultat i najave uspješnu 2012. godinu.

Nogometaši se polako bude iz zimskog sna i bazičnim pripremama nabijaju snagu za nastavak prvenstva koje je pod velikim upitom regularnosti nakon nemilih događanja i uhićenja nekoliko dužnosnika.

Košarkaši i hokejaši nastavljaju nastupe u svojim regionalnim ligama, tako da sport nastavlja biti neraskidivi dio naše stvarnosti. Kruha i igara bilo je zlatno pravilo staroga Rima. Nije se previše promijenilo niti u 21. stoljeću kojemu pripada naša svakodnevnica.

D. P.

plasman u doigravanje EBEL lige. Nakon 35 odigranih kola »Medvjedi« zauzimaju drugo mjesto na tablici i vrlo je vjerojatno kako će u nastavak natjecanja kao jedna od prve tri momčadi.

NOGOMET

Hrvatska osma

Nogometna reprezentacija Hrvatske završila je protekle 2011. godinu na osmome mjestu FIFA ljestvice najboljih nacionalnih selekcija svijeta. Prvo mjesto zauzima Španjolska, a deveto Italija, dvije reprezentacije s kojima će se Hrvatska natjecati u grupnom dijelu Europskoga prvenstva u Poljskoj i Ukrajini. Posljednja članica skupine C, Irska nalazi se na 22. mjestu.

TENIS

Ljubičić 28. nositelj

Odustajanjem Marina Čilića, jedini hrvatski tenisač koji će imati poziciju nositelja na predstojećem Australian Openu bit će Ivan Ljubičić. Najiskusniji od trojice, Ivan Dodig i Ivo Karlović, koji će sudjelovati na prvom Grand Slam turniru nove sezone, Ljubičić je postavljen za 28 »kosturaša« i mogao bi imati nešto lakši ždrijeb. Jedina hrvatska predstavica u ženskoj konkurenciji je Petra Martić.

SKIJANJE

Kostelić drugi u Svjetskom kupu

Odličnim rezultatima u nekoliko posljednjih utrka, najbolji hrvatski skijaš Ivica Kostelić probio se na drugo mjesto u ukupnom poretu Svjetskoga kupa s ukupno 495 osvojenih bodova. U slalomskoj konkurenciji je i dalje na prvome mjestu s 25 bodova više od Austrijanca Hirchera, trenutačno vodećega svjetskog skijaša.

KOŠARKA

Tri poraza

Svi hrvatski predstavnici u ABA ligi pretrpjeli su poraze u 14. kolu regionalnoga košarkaškog natjecanja. Cedevita je izgubila od Budućnosti (64-81), Zagreb CO je poražen protiv Partizana (85-94), dok je Cibona na domaćem parketu kiksirala protiv Radničkog (81-87). Nakon serije uzastopnih pobjeda Maccabija, Cedevita je pala na drugo mjesto, a novim porazima Zagreb CO i Cibona su skliznuli na osmo, odnosno deveto mjesto prvenstvene tablice.

HOKEJ

Medvjedi izborili doigravanje

Domaćom pobjedom protiv Jesenica (2-0), hokejaši Medveščaka su nekoliko kola prije završetka ligaškoga dijela natjecanja osigurali mjesto među prvih šest momčadi i izborili

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem vikendicu na Paliću u Vikend naselju, stambeni dio 54 m², a dvorišni oko 400 m². Tel.: 063 502 396 i 063 504 972.

Izdaje se namješten stan od 25 m² za dva učenika ili studenta u Zemunu. Tel.: (011) 2104 257.

Prodaju se razna bunjevačka ruva, svile, sefiri, žoržet, svilene i druge marama, kožne muške čizme i ženske folklor cipele. Tel.: 024/532570

Prodaje se kombajn 780 Zmaj sa adaptacijom za suncokret 142 ili 141. Tel.: 024/532570

Prodajem sveže vrcani med: suncokretov (400 din/kg) i bagremov (450 din/kg). Tel.: 065/ 505 1957.

Izdajem namješteni jednosobni stan na Prozivci, Nade Dimić 40. Tel.: 783 209, zvati od 17 do 20 sati.

Slobodan muškarac (45) upoznao bi slobodnu žensku ozbiljnu osobu bez obveza. Tel.: 063/8533015.

Čamci od bijelog slavonskog hrasta po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064-3467056 ; www.okrugic-camci.co.rs

Izdajem dvosoban namješten stan u centru Subotice. Tel.: 064-9699933.

Prodajem prirodne rakije od dunje, šljive i miješanog voća. Tel.: 024-532-179; 0628170152.

Prodajem stan 42 m² u Kerskom naselju. Može zamjena za poljoprivredno zemljište (okolica Starog

Žednika, Đurđin, Mala Bosna, Verušić). Cijena: 20.500 eura. Tel.: 069 2355039.

Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisma« iz Subotice moli ljude dobre volje da im daruju polovni pianino ili bolju klavijaturu (sintisajzer) potrebnu za aktivnosti udruge. Predstavnik udruge možete kontaktirati na telefon: 060/016-1167.

Kupujem: plinske boce, plaćam 1000 dinara, krupnjak krupač Odžaci do 70 eura, a Lifam do 50 eura i kupujem traktor IMT ili Rakovica, priključne strojeve, motokultivator. Tel.: 063-8131246.

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395; 060 6331 910; 00 385 21 617 909.

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutoj ulici, preko puta Blaškovo križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

U Subotici na Radijalcu izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG CATV, za učenika-cu studenta-cu nepušača. Tel.: 024-558227 ili 061-1979116.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Torte i kolače pravim. POVOLJNO. Tel.: 024-527-499 i 064-18-39-591.

Prodajem sliku ulje na platnu hrvatskog slikara Ivana Čorka. Slika je stara 50-60 godina Tel.: 061-139-19-52.

Prodajem ulje lavande, pomaže kod problema s bakterijom eserihije coli, bronhijalne astme glavobolje. Tel.: 064-29-42-338.

Jeftino se prodaje sljedeća dječja oprema: dječji krevetac, dječja kolica, ljetna kolica, hodalica, hranilica, igračka Kengur, ruksak za nošenje bebe. Tel.: 24-525-232

U najljepšem dijelu Kertvaroša u Subotici 800 m od Gradske kuće prodaje se dio obiteljske kuće cca 60 m spremno za adaptaciju za 15.500 eura. Tel.: 063-8838747 i 024-572-875.

Kupio bih vjetrenjaču za 12V=750W. Može nekompletna ili neispravna. Tel.: 061 691 92 37.

U Subotici, na Radijalcu, izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG, CATV. Za učenika ili učenicu, studenta, nepušača. Tel.: 024 558 227 ili 061 19 79 116.

Izdajem dvosoban namješten stan u Zagrebu (Folnegovićevo naselje), 3 kreveta, plinsko grijanje, blizina tramvajske stanice. Cijena: 300 eura. Tel.: 00381 63 8820654 (Srbija) ili 00385 91 1770000 i 00385 98 819437 (Hrvatska).

Prodajem zbirke zadataka za pripremu državne mature za hrvatski, engleski, matematiku, fiziku, kemiju i biologiju. Tel.: 063 8820654.

Tražim mlađu žensku osobu koja nije u radnom odnosu za poslove u kući. Tjedno dva puta po par sati. Tel.: 024 520 764. Zvati od 12 do 14 sati.

Povoljno prodajem 80 knjiga iz kompleta »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Tel.: 024/542-754.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretpлата na internetsko izdanje tjednika

* **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**

* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL. SUBOTICA

IBAN: RS3535500000200292421

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

HUMANITARNI DOGAĐAJ U SUBOTICI

Glazbom pomogli zajednicu »Hosana«

Pomoć štitičenicima u humanitarno-terapijskoj zajednici »Hosana«, nadomak Subotice, uvijek je dobro došla. Humanitarni koncert održan u nedjelju, 8 siječnja, u Velikoj vijećnici još je jedan od brojnih načina da se hvalevrijedni rad »Hosane« pomogne. Dobrovoljnim novčanim prilogom oni koji su bili na ovom koncertu pomogli su zajednici s oko 33 000 dinara, a štitičnici i voditelj Zajednice, vlč. mr. *Marinko Stantić*, svima koji su pomogli žele reći veliko hvala.

Ove godine nastup je imao Vokalno-instrumentalni sastav

»Damjan« iz Vukovara, pobjednici Hosanafesta 2011. godine. Nazočni su imali prilike čuti i ispovijed bivšeg ovisnika *Andraša Škofljaneca*, koji je zbog želja da ga u društvu prihvate, upao u loše društvo, te samim tim krenuo pogrešnim putem. Ipak uspio je pronaći zajednicu Hosana u kojoj je već dvije godine. Svoje iskustvo s ostalima podjelila je i majka ovisnika Eva Szabo.

Članovi gostujućeg VIS-a »Damjan« kažu kako im je samostalni subotički koncert prvi izvan Vukovara. »Mnogo nam je značilo to što je naš trud prepoznat i to što, una-

toč slabom glazbenom iskustvu većine članova, naš rad može poslužiti nekome za poklon. Iznimno je bilo imati priliku dati potporu mladićima iz zajednice 'Hosana' – onima koji su u jednom trenutku dotaknuli dno, no ipak uspjeli naći snage i okrenuti se pravom smislu i nastaviti svoj život. Mislim da je ovo najmanji dar, a opet najiskreniji koji im možemo pokloniti. Uvijek se radujemo kada svojom pjesmom, mladošću i radošću možemo biti poticaj drugima da se za ispravne stvari vrijedi truditi i da se samo u Njemu može pronaći pravi smisao, kao

što su i momci iz zajednice to, nažalost nakon dužeg i težeg puta, otkrili. U Subotici smo se osjećali prekrasno kao i na samom Hosanafestu. Kada te netko dočeka s tolikim srcem i iskrenim osmijehom na licu vjerujem da u srcima ne može ostati ništa drugo osim jednog pozitivnog iskustva kojeg ćemo se rado sjećati«, kaže za HR jedna od članica vukovarskog VIS-a »Damjan«. Inače, ako vas zanima rad zajednice »Hosana« ili na bilo koji način možete i želite pomoći njezin rad, posjetite njihov sajt www.hosana.rs.

Tekst i fotografije: A. Sudarević

Rat ga vratio prvoj ljubavi

Prelaskom praga ulaznih vrata, urešenih stiliziranim limenim kečigama i udicama, te kovanim kućnim brojem 8 u Beogradskoj ulici u Sonti, čovjek se nađe u čarobnome miru gotovo nestvarnog svijeta. Toplina drveta, obrađenog ljudskom rukom, namjernika će naprosto otrgnuti od možda i nepotrebnog tempa današnjeg života. Sve nijanse zelenila, među kojima i raspjevane boje autohtonog cvijeća koje je u mnogim vrtovima odavno izumrlo, unijet će mu spokoj u dušu, a neosjetno i neku neobičnu radost u srce.

U ovome toplom domu umirovljeničke dane provode *Ruža* i *Petar Lukić* družeći se s biljkama i drvodjeljskim alatima, željno iščekujući dolazak djece i unučadi. Sva drvenarija, oku dostupna produkt je Petrovog hobija.

»Obrada drveta me je 'uzela pod svoje' prije dvadesetak godina. Istina, i u dječaćkim danima sam volio ostrim nožićem od drveta izrađivati kojekakve figurice, jednostavno, obožavao sam čak i miris drveta«, s osmijehom priča Petar.

Ta dječaćka ljubav nije trajala dugo. Rano je otkrio čari ribolova, a u momaćkim danima i čari bircuza i biljara – bio je među najboljim igračima u Sonti. Drvo je, tako, potisnuto negdje u dubine Petrove duše. No, kažu da ono što čovjek istinski voli na površinu izbije kad-tad.

»S pecanja na Dunavu otjerala su me ratna zbivanja. Dolaskom zrelijih godina ni biljar me više nije privlačio, a vremena sam imao puno. I kako to već biva, slučaj je umiješao prste u povratak prvoj ljubavi, drvetu. Jedne subote moj pokojni otac i supruga Ruža vratili su se s tržnice noseći jedan pozamašan kofer. Smijuljili su se, kažu kupili ga jeftino, za mene. Otvorio sam ga i u trenu su mi se vratile izgubljene godine. U koferu su bile pile, dljetja, rašpe, sjekirice... Cijeli komplet ručnih alata za obradu drveta što me je, definitivno, vratilo staroj ljubavi«, kaže domaćin Petar.

Sve figure u dvorištu, sva postolja za cvjetnjake, sve ograde, ogradike, pa i klupe i stol za odmor u hladovini uradio je svojim rukama. Poput kućice iz bajke, u dnu dvorišta je smještena, Petrovom rukom urađena, ljetna nastrešnica. Najveća zanimljivost jest da je većina pobrojanog urađena od pragova sa željezničke pruge.

»Sve ovo uradio sam od početka devedesetih godina. Mirovinu sam zaradio kao radnik željeznice. Poznato je kako su devedesete bile godine neimaštine, a meni su stjecajem okolnosti bili dostupni kvalitetni pragovi, koji su, prije svega, bili znatno jeftiniji od bilo kojeg drveta pogodnog za obradu. To što su bili impregnirani, nije bila nikakva smetnja, jer ništa od ovoga nije strojno obrađivano. Pila, sjekira, hobla i turpija su alate koje sam rabio i rabim i danas. Jedina pomoć 'na struju' mi je jedna mala ubodna pila«, kaže Petar.

Svoje proizvode ne prodaje.

»Umirovljenici smo, imamo dovoljno za pristojan život. Najviše radim na uređenju naše okućnice, pa mi i nije žal vremena provedenog u poslu koji mi donosi toliko zadovoljstva. Jedino bi mi bilo žal ukoliko bih iz bilo kojih razloga bio prinuđen uratke prodati u bescijenje«, kaže za kraj razgovora Petar.

13. siječnja 2012.

Trebamo pokušati točno reći ono što govorimo, ne očekujući da naši prijatelji pogađaju značenje naših riječi. Umjesto čitanja misli svojih prijatelja, trebamo provjeriti jesmo li ih ispravno shvatili.

Živite dan po dan i obavljajte posao po posao, a zatim produžite prema onomu što dolazi poslije. To ima smisla. Ne pokušavajte živjeti u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti u isti čas. Uspješan je čovjek koji se naučio živjeti samo u sadašnjosti, ali se uvijek kreće prema onome što dolazi poslije.

Snežna (su)maglica!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Josip Torbar

Koje godine i gdje je rođen hrvatski prirodoslovac Josip Torbar? Gdje je stjecao akademsku naobrazbu?

Kada je zaređen za svećenika?

Koje je sve profesorske poslove obavljao u Zagrebu?

Tko ga je smijenio i zbog čega s mjesta ravnatelja realne gimnazije?

Koliko puta je bio biran za zastupnika u Hrvatskom saboru?

U koju časnu skupinu ga je Hrvatski sabor uvrstio 9. svibnja 1866. godine?

Kada i gdje je umro Josip Torbar?

Umro je 26. srpnja 1900. godine u Zagrebu.
Medu prvih 12 članova JAZU-a.
Biran je tri puta (1861., 1865., 1875.).
Smijenio ga je ban Levin Rauch zbog političkih razloga.
Bio je profesor fizike i prirodopisa u realnoj gimnaziji.
1849. godine.
bečkom sveučilištu
Učio je filozofiju i teologiju u zagrebačkom sjemeništu, studirao na
Rođen je 1. travnja 1824. godine u Krašiću.

Sudac pita optuženog:

- Ukrali ste nakit i dragocjenosti, ali nije mi jasno zbog čega niste uzeli gotovinu koja se nalazila u drugoj ladici?
- Suče, nemojte mi i Vi sada otežavati muku...

- Doktore, imam osjećaj da patim od zaboravnosti. – požali se pacijent liječniku.
- Kada ste počeli osjećati prve simptome?
- Simptome, u vezi čega?

Sjede momak i djevojka pokraj rijeke:

- Bi li me spasio kada bih pala u vodu? – upita djevojka.
- Naravno. Zar ne kažeš kako sam uvijek sposoban napraviti neku glupost.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

VIKEND AKCIJA

13.01-
16.01.2012.

Sir Leskovački feta 500g

1 kg 299,80 din

~~164.90~~
149.90 din

Mlijeko sveže 1L
2.8 % mliječne masti

~~59.90~~
56.90 din

Kruška 1kg

~~69.90~~
67.90 din

Voda Diva 1,5 L
negazirana

1 litra 19,93 din

~~31.50~~
29.90 din

Voćno piće Fructal 1.5l :
pomorandža, breskva

1 kg 59,93 din

~~122.90~~
89.90 din

Kornišoni 2 x 670g
+miješana salata GRATIS

1 kg 253,65 din

~~379.90~~
339.90 din

Šećer u prahu 100g

1 kg 215,00 din

~~27.50~~
21.50 din

Deterdžent za rublje Merix Dječiji
sapun 12kg + Perwoll Color 1l
Gratis

-17%

~~1.369.90~~
1.129.90 din

Mašina za mljevenje mesa

~~2.399.00~~
1.899.00 din

U PRODAJI NOVI BROJ

klasje

naših ravni 1935.

ČASOPIS ZA KNJIŽEVNOST, UMJETNOST I ZNANOST

9-10.
2011.

Jasna Melvinger, Dunav